

1982

**Suomen Ammattiliittojen
Keskusjärjestö SAK r.y.**

Siltasaarenkatu 3-5 A 00530 Helsinki 53
Puhelin: 90/77 211

Kuvat: Jarmo, Martti ja Yrjö Lintunen
Toimitussihteeri: Kirsti Kekkonen-Montonen
ISBN 951-714-039-8

Pori 1983, Satakunnan Yhteisvoima Oy

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK r.y.

**Hallituksen kertomus ja tilinpäätös
toimintavuodelta
1982**

SAK:n avainjulkaisut

SAK:n periaateohjelma (1971)
Ammattiyhdistysliike ja rationalisointi (1976)
Ammattiyhdistysnaisten ohjelma (1976)
Järjestöpoliittinen ohjelma (1976)
Katsaus työehtosopimustoimintaan ja työehtosopimuspoliittinen ohjelma (1976)
Koulutuspoliittinen ohjelma (1976)
Kuluttajapolitiittinen ohjelma (1976)
Nuorisopoliittinen ohjelma (1976)
Sosiaalipoliittinen ohjelma (1976)
Talouspoliittinen ohjelma (1976)
SAK:n tavoitteet 1980-luvulla (1981)
SAK:n järjestöpolitiikka 1980-luvulla (1981)
SAK:n kulttuuripoliittinen ohjelma (1981)
Ammattiyhdistysliike ja energiapolitiikka (1981)
Ammattiyhdistysliike ja tutkimuspolitiikka (1981)
Ammattiyhdistysliike ja viestintäpolitiikka (1981)
STK:n ja SAK:n yleiset sopimukset (1980)
SAK vuosilomalan ja lomapalkkasopimuksen muutoksista (1979)
Yt-lakiin liittyvää aineistoa (1981)
Ammattiosaston kirjanpito (1979)
Järjestökirjanpidon opas (1974)
APJ:n jaostojen toimintaohjeet (1980)
Tervetuloa ammattiyhdistysliikkeeseen (1980)
SAK-tänään (1981)
Ammattiyhdistysliike ja työllisyys (1981)
Työaika raportti (1981)
Matalapalkkaseminaari (1979)
Paremmän elinympäristön puolesta (1980)
Työmarkkinaopas (1982)
SAK:n puhelinmuistio (1982-1983)
SAK:n PR-kalenteri (suomen- ja ruotsinkielinen) (1982)
SAK:n työntutkimusseminaari (1981)
Viihdy ja opi kesässä - nuorten koulutusleiri (1982)
SAK:n 75-vuotisjuhlavuoden keskusteluaineistot
- Ammattiyhdistysliike ja työllisyys (1982)
- Ammattiyhdistysliike ja demokratia (1982)
- Tasa-arvoa työelämään (1982)
- Aseidenriisunta-rauhanpolitiikka (1982)
SAK:n historian I osa
"Yhdessä elämä turvallisiksi"
- "SAK:laisen ammattiyhdistysliikkeen kehitys vuoteen 1930 saakka" (1982)

SAK 75 VUOTTA VUONNA 1982

Juhlavuoden päätapahtumat

14.1.
Juhlavuoden avaus Helsingissä Finlandia-talossa
SAK:n jäsenliittojen päättävien elinten yhteiskokous, jossa käsiteltiin työllisyyskysymyksiä ja julkistettiin keskusteluaineisto "Ammattiyhdistysliike ja työllisyys".
1.2.-30.4.
Valokuvauskilpailu paikallisjärjestöille
1.2.-10.5.
Paikalliset tapahtumat
1. Paikallisjärjestöjen omat tapahtumat
2. Yhteiset vappujuhlat
9.2.
"Oikeus turvattuun työhön" -kampanja 40 paikkakunnalla
11.2.
"SAK 75 vuotta" -mitali luovutettiin tasavallan presidentti Mauno Koivistolle. Mitalin suunnitteli kuvanveistäjä Erkki Kannosto.
14.3.
Ruotsinkielisten 75-vuotisjuhla Vaasan kauppaoppilaitoksessa.
15.3.-4.4.
Työaiheinen kirjoituskilpailu ja teemaviikko
1. Yleis- ja erikoisammattikouluissa 15.3.-23.3.
2. Peruskouluissa yhdeksäs- ja kymmenesluokkalaisille 22.3.-4.4.
15.4.
SAK:n (SAJ:n) perustamispäivä
1. Kunniakäynnit edesmenneiden SAK:n puheenjohtajien haudoilla
2. Kunniakäynti kansalaissodassa kaatuneiden muistomerkillä Helsingissä
3. Juhlavastaanotto Helsingissä SAK:n toimistossa
4. SAK:n valtuuston juhla kokous Helsingissä HTY:n talossa. Kokouksessa julkistettiin SAK:n juhlavuoden sävellyskilpailun tulokset, jaettiin SAK:n kulttuuri-rahaston apurahat ja SAK:n solidaarisuusrahaston avustukset.
Kokouksessa käytiin myös keskustelua SAK:n tavoitteista demokratian ja tasa-arvon laajentamiseksi ja julkistettiin keskusteluaineisto "Ammattiyhdistysliike ja demokratia" sekä tavoitteisto "Tasa-arvoa työelämään".
5. SAK:n 75-vuotisjuhlakonsertti Helsingissä Kulttuuritalossa. Esitettiin kantaesityksenä juhlavuoden sävellyskilpailun voittanut Jarmo Sermilän teos "Labor" ja Arvo Turtiaisen sanoittama "Leivän Sampo".

huhti-toukokuu

Järjestökampanja Helsingissä ja Uudellamaalla, toteuttajina paikallisjärjestöt, Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto, Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitto, Liiketyöntekijäin Liitto, Metallityöväen Liitto ja Maaseutuväen Liitto.

22.5.

SAK:n rauhankokous Rovaniemellä Korkalovaaran yläasteen koulussa. Kokoukseen osallistuivat SAK:n rauhanvaltuuskunta ja liittojen ja ammatillisten paikallisjärjestöjen edustajat, yhteensä^ 600 henkeä. Kokoukseen osallistui myös edustajia Ruotsista, Norjasta, Tanskasta ja Neuvostoliitosta. Kokouksessa käsiteltiin aseidenriisuntaa, taksvärkkiä ja solidaarisuutta. Pääalustuksen piti EAY:n puheenjohtaja Wim Kok.

12.6.

Tapahtumat Helsingissä ja Vantaalla

1. Liittojen tapahtumat

2. SAK - TUL -tapahtumat

- SAK - TUL -kutsuseminaari Helsingissä
- Ay-keilailu "SAK:n 75-vuotisjuhlakilpailu" Vantaalla Tikkurilan Keilahallissa
- Keskuspuistohölkä Helsingissä
- Ay-lentopalloturnaus Helsingissä

3. SAL-tapahtumat

- SAL-lomapaikkanäyttely Helsingissä Mäntymäellä
- SÄL-kiertoajelut ja vesibussiristeilyt Helsingissä

4. "SAK 75 vuotta" -nuorisotapahtumat

- Nuorisotapahtuman avajaiset Helsingissä HTY:n talossa
- Kulttuurikatselmus Helsingissä Kulttuuritalossa
- Puistokonsertti Helsingissä Kaisaniemessä
- Rock-konsertti Helsingissä UK-hallissa

5. Iltajuhla ja juhlakonsertti Helsingissä UK-hallissa
13.6.

SAK:n 75-vuotisjuhlavuoden päätapahtuma Helsingissä
1. Juhla- ja mielenosoitusmarssi Hakaniemestä Olympiastadionille

2. Pääjuhla Olympiastadionilla

14.6.-23.6.

EAY:n nuorten kesäkoulu Murikassa

syksy 1981 - syksy 1982

Ay-perinnekeräys

22.11.

SAK:n historian "Yhdessä elämä turvalliseksi" I osan "SAK:laisen ammattiyhdistysliikkeen kehitys vuoteen 1930" julkistamistilaisuus

1.1.-31.12.

Keräys Pohjolan Opiston tukemiseksi ja kehittämiseksi

SAK:n hallituksen kertomus

Sisällysluettelo

	sivu
Oikeus turvattuun ja mielekkääseen työhön.....	7
Taloudellinen kehitys vuonna 1982.....	10
Järjestöllisten tavoitteiden saavuttaminen tärkein ja mittavin tehtävä juhlavuonna 1982.....	13
Valtuusto.....	15
Hallitus.....	17
Työvaliokunta.....	18
Toimistovaliokunta.....	18
Kansainvälinen toiminta.....	19
Rauhantyö ja solidaarisuustoiminta.....	21
Talousasiat.....	22
Henkilöstöasiat.....	25
Ammattiyhdistysarkiston toiminta.....	26
Historiatoimikunta.....	29
Sopimustoiminta.....	29
Rationalisointiasiat.....	30
Oikeudelliset asiat.....	31
Sosiaali- ja työsuojelutoiminta.....	32
Järjestötoiminta.....	36
Naisten toiminta.....	39
Nuorisotoiminta.....	40
Ruotsinkielinen toiminta.....	41
Koulutustoiminta.....	42
Tiedotus- ja julkaisutoiminta.....	45
Lausunnot ja kirjelmät.....	48
Valiokuntien tapahtumat.....	53
Hallinto.....	58
• Hallitus.....	58
• Tilintarkastajat.....	59
• Hallituksen asettamat valiokunnat.....	59
• Hallituksen asettamat työryhmät.....	63
• Valtuuston jäsenet.....	65
Jäsenistö.....	69
Jäsenliittojen jäsenmäärät 31. 12. 1982 verrattuna jäsenmääriin 31. 12. 1981.....	69
Henkilöstö.....	70
Jäsenliittojen jäsenistön jakautuminen 31. 12. 1982	70
Jäsenyydet ja osakkuudet.....	72
SAK:n tilinpäätös 1.1.-31.12.1982.....	73
Rätt till tryggt och meningsfullt arbete jubileumsårets viktigaste mål.....	84
The right to secure and purposeful work the most important aim of SAK anniversary year.....	89

Oikeus turvattuun ja mielekkääseen työhön juhluvuoden tärkein tavoite

SAK:n valtuusto hyväksyi SAK:n juhluvuoden ammattiyhdistyspoliittisiksi tavoitteiksi oikeuden turvattuun ja mielekkääseen työhön, demokratian edistämisen työssä, talouselämässä ja yhteiskunnassa, tasa-arvon edistämisen työssä, vapaa-aikana ja ammattiyhdistysliikkeessä sekä kansainvälisen yhteistyön voimistamisen.

Täystyöllisyys mahdollista saavuttaa

SAK:n jäsenliittojen päättävät elimet käsitelivät juhluvuoden yhteisessä avajaiskokouksessa työllisyyttä. SAK asetti täystyöllisyystavoitteen etusijalle ja totesi, että se on mahdollista saavuttaa kohtuullisen ajan kuluessa, mikäli kaikki mahdolliset keinot otetaan käyttöön.

Taloudellinen kasvu helpottaa huomattavasti täystyöllisyyden saavuttamista. Julkisen vallan taloudelliset mahdollisuudet elvyttävään politiikkaan on käytettävä täysimääräisesti hyväksi, samoin julkisen puolen omat työllistämismahdollisuudet. Näitä mahdollisuuksia on vielä paljon käyttämättä.

Uusia toimia ja ajatuksia työttömyyden vähentämiseksi

Pitkään jatkunut työllisyystilanne on nostanut esiin myös uusia toimia ja ajatuksia työttömyyden vähentämiseksi. Näitä ovat muun muassa työn jakaminen uudelleen työaikaa lyhentämällä sekä taloudellisen demokratian lisääminen hyödyntämällä ja parantamalla yhteistoimintamenetelyä työllisyyskysymyksissä.

Toimista ja menettelytavoista sovittava

Runsas työllisyys on välttämätöntä. Tästä vallitsee yhteiskunnassa laaja yksimielisyys. Työllisyyden lisääminen edellyttää kuitenkin, että kaikki päätöksentekijät toimivat myös käytännön työssään tämän tavoitteen mukaisesti.

Ammattiyhdistysliike edellyttää, että julkinen valta, etujärjestöt ja elinkeinoelämä sopivat sellaisista käytännön toimista ja menettelytavoista, joilla työllisyystilannetta voidaan nopeasti parantaa.

Työttömyys edellyttää päämäärien huolellista punnitsemista

Lisääntyvä työttömyys, erityisesti suuri nuorisotyöttömyys, on vakava yhteiskunnallinen ongelma. Se edellyttää myös ammattiyhdistysliikkeeltä oman toimintansa ja päämääriensä huolellista punnitsemista. Tätä mieltä oli tasavallan presidentti Mauno Koivisto puhuessaan 13. 6. 1982 SAK:n 75-vuotisjuhlavuoden pääjuhlassa Olympiastadionilla. Presidentin mukaan helppoja ratkaisuja työllisyyden hoitamiseksi ei ole. Meidän on suhtauduttava varauksellisesti tavaratuotantoon kohdistuvien investointien yleisluonteiseen vauhdittamiseen, koska se saattaa johtaa vain pääomapanoksen kasvuun ja työpanoksen vähenemiseen tuotannossa.

Työttömyyden vähentäminen on niin keskeinen talous- ja yhteiskuntapolitiittinen tehtävä, että yhteiskunnan kaikkien tahojen on oltava siinä mukana. Ammattiyhdistysliike ei voi yksin tätä ongelmaa ratkaista. Se voi kuitenkin merkittävästi vaikuttaa maamme talouden ja samalla työllisyyskehityksen muotoutumiseen tulevana vuosina.

Demokratian laajentaminen

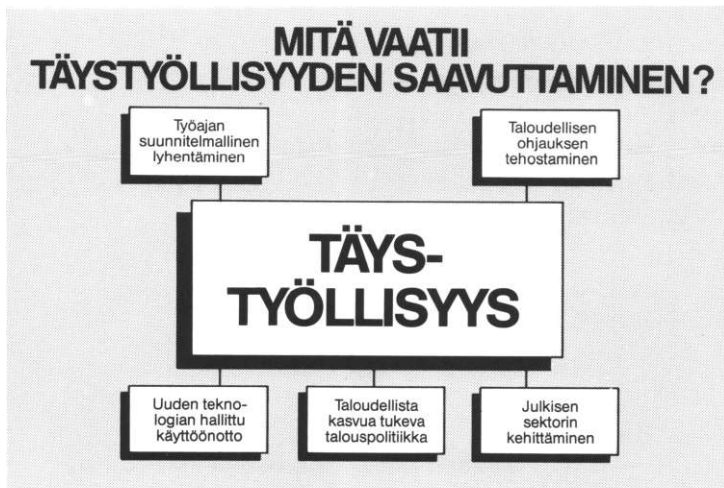
Poliittisen demokratian toimivuutta haittaa eniten yksityisomistuksen perusteettoman voimakas suojele. Myös sen tulkinta, mitkä lait on säädettävä perustuslaillisessa järjestyksessä, on jarruttanut demokratian toteutusta. Käytännössä ammattiyhdistysliike on saanut kokea nämä vaikeudet sopimustoiminnassa muun muassa siten, että hallituksilla on ollut vaikeuksia saada tarvittavat hintasäätelyvaltuudet.

Siksi ammattiyhdistysliike vaatii, että määräenemmistösäännökset uudistetaan vastaamaan parlamenttarismille ominaisia demokraattisia käsityksiä. Erityisen tärkeätä on mahdollistaa verolakien säätäminen normaalissa lainsäädäntöjärjestyksessä.

TALOUELLINEN DEMOKRATIA

Eduskunta ja hallitus eivät pysty riittävästi vaikuttamaan talouselämään.

Taloudellinen valta on harvojen käsissä, ja kehitys kulkee kohti yhä suurempaa keskittämistä. Palkansaajien mahdollisuudet vaikuttaa päätöksiin työelämässä ovat täysin riittämättömät.

Yhteiskunnallisesti merkittävät yritykset on valtiollistettava ja valtion yritystoiminnalle annettava enemmän liikkumatilaa. On lisättävä yhteiskunnan mahdollisuuksia vaikuttaa päätöksiin pankeissa ja vakuutusyhtiöissä.

Sopimusjärjestelmää on kehitettävä niin, ettei säädellä vain palkansaajien palkkoja vaan koko tulonmuodostusta, myös pääomatuloja. Yhteiskunnan antaessa tukea yrityksille tuki on kytkettävä jonkinlaisiin velvoitteisiin, esimerkiksi työllisyyttä tukeviin.

DEMOKRATIA TYÖELÄMÄSSÄ

Suomi on jäljessä yritysdemokratian kehittämisestä. Yhteistoimintalaki on vasta ensimmäinen askel tällä tiellä. Kaikki työelämän tärkeät päätökset tekee yrityksen johto. Se on päätöksistään vastuussa omistajille, mutta ei yhteiskunnalle eikä työntekijöilleen.

Tähänastiset kokemuksemme yhteistyöstä yrityksissä ovat sekalaisia. Aivan liian usein asia ei kiinnosta työnantajia. Ammattiyhdistysliike on sitä mieltä, että yhä useampia kysymyksiä on käsiteltävä yhteistoimintalain mallin mukaisesti.

Työelämän uudistaminen ja demokratisointi ovat ammattiyhdistysliikkeen keskeisimpiä tavoitteita. Palkansaajilla on oltava oikeus olla mukana tekemässä niitä päätöksiä, jotka koskevat heitä itseään. Kaikilla, jotka osallistuvat palkansaajien puolesta jonkinlaiseen yritysdemokraattiseen päätöksentekoon, on oltava turvattu asema, niin että työnantaja ei voi heitä painostaa.

DEMOKRATIA AMMATTIYHDISTYSLIIKKEESSÄ

Ammattiyhdistysliikkeen järjestö rakenne ja päätösprosessi ovat vanhastaan demokraattisia.

Kuitenkin ammattiyhdistysliikkeessä on syntynyt ongelmia. Suurten, edustuksellisen demokratian periaatteella toimivien järjestöjen tavoin myös ammattiyhdistysliikkeessä liian harvat osallistuvat aktiivisesti toimintaan, ja jäsen-suhteesta uhkaa kehittyä asiakassuhde.

SAK:n juhluvuoden keskeisimpiä keskustelunaiheita oli demokratia ammattiyhdistysliikkeessä: miten demokraattista itse asioiden valmistelu on, tehdäänkö päätökset aina demokraattisessa järjestyksessä, noudatetaanko päätöksiä ja miten päätösten toteutumista valvotaan?

SISÄINEN DEMOKRATIA - OSA SUUREMMASTA KOKONAISUUDESTA

Ammattiyhdistysliikkeessä voidaan kehittää demokratiaa. Ensisijaisesti on aktivoitava yhä useampia jäseniä toimin-

taan. Toimintamuodot on saatava kiinnostavammiksi ja päätöksentekojärjestelmiä kehitettävä niin, että yhä useampi tietää, että hänellä on mahdollisuus olla mukana tekemässä tärkeitä päätöksiä.

Ammattiyhdistysliikkeen on vakavasti pohdittava, onko sopimusjärjestelmää kehitettävä siten, että osa kysymyksistä voidaan ratkaista paikallisesti.

Mitä enemmän työnantajien nykyisestä vallasta voidaan siirtää palkansaajille yritysdemokraattisten uudistusten avulla, sitä suurempia vaatimuksia se asettaa työntekijöille. Työntekijöiden osallistuminen ammattiyhdistysliikkeen työhön on tällöin entistä tärkeämpää, jottei solidaarisuus unohtuisi ja muuttuisi ryhmäitsekkyydeksi.

Työtä tasa-arvon saavuttamiseksi työelämässä

Syrjintää on työelämässä monin muodoin. Lainsäädännössämme on tältä osin monia puutteita. Työsuojelulainsäädännössä ei esimerkiksi kiinnitetä huomiota naisten ongelmiin.

Työympäristön tekninen kehitys ja toisaalta sukupuolten tasa-arvon hyväksyminen yhteiskunnan yleiseksi periaatteeksi ovat muuttaneet olennaisesti naiseen kohdistuvan erityislainsäädännön tarvetta. Työympäristön kemiallistumisen mukanaan tuomaa pitkävaikutteista myrkyjen riskiä on pidettävä ongelmana, joka tulevan sukupolven turvaamiseksi vaatii lainsäädäntötoimia.

SAK:n valtuuston hyväksymässä tasa-arvotavoitteistossa käsitellään työelämässä ilmenevää syrjintää, jota on muun muassa työhönotossa, koulutuksessa ja palkkauksessa. Työ tasa-arvon saavuttamiseksi on ammattiyhdistysliikkeen keskeisimpiä tehtäviä. Tehtävä toteutetaan muun muassa tasa-arvoa edistävillä työehtosopimusmääräyksillä ja poistamalla palkkauksen eriarvoisuus.

TYÖRYHMÄ JATKAA TYÖTÄÄN

SAK:n hallituksen asettama "Tasa-arvo työelämässä" -työryhmä jatkaa työtään seuraavaan edustajakokoukseen saakka seuraamalla sitä, kuinka tavoitteisto toteutuu omassa organisaatiossa ja työelämässä. Työryhmä seurasi tasa-arvolain valmistelua tiiviisti koko vuoden osallistumalla muun muassa seminaareihin ja SAK:n lakiluonnoksesta annetun lausunnon valmisteluun.

Sillanrakennustyö rauhan turvaamiseksi

Ammattiyhdistysliike ajaa ja puolustaa rauhan oloissa työskentelevien ihmisten etuja. Ay- ja ihmisoikeudet sekä kansanvalta sanan poliittisessa ja taloudellisessa

mielessä ovat mahdollisia vain rauhan vallitessa. SAK ja maailman ammattiyhdistysliikkeet korostavat jatkuvasti rauhantyyntöä ja aseistariisunnan välttämättömyyttä.

SAK:n peruslähtökohta on muuttumaton: sillanrakennustyö liennytyksen edistämiseksi sekä Euroopan ja maailman rauhan turvaamiseksi jatkuu.

KANSAINVÄLINEN TYÖ - JÄSENTEN ETUJEN VALVOMISTA

Ammattiyhdistysliikkeen kansainvälinen toiminta on yhä selvemmin jäsenten etujen suoranaista valvomista. Monikansallisten yhtiöiden vallan kasvu, siirtolaisuuden moninkertaistuminen ja suuresti lisääntynyt työttömyys ovat haasteita, joihin ammattiyhdistysliikkeen on vastattava. Työ joukkotyöttömyyttä vastaan sekä reaaliansioiden ja sosiaaliturvan säilyttämisen puolesta on myös kansainvälistä.

Ilman ammattiyhdistysliikkeen kansainvälistä yhteisessäintymistä ei miljoonien ja taas miljoonien työttömien jono lyhene.

Ammattiyhdistysliikettä kiinnostaa aivan erityisesti uusi kansainvälinen talousjärjestys, oli sitten kysymys kehitysyhteistyöstä, maailmankaupasta tai uudesta työnjaosta.

POHJOISMAAT NEUVOTTELEMAAN YDINASEETTOMASTA POHJOLASTA

SAK:n juhluvuoden rauhankokous vetosi pohjoismaihin, jotta ne ryhtyisivät neuvottelemaan ydinaseettomasta Pohjolasta. Kokous tuomitsi kaikkien uusien asejärjestelmien kuten keskipitkän matkan ydinohjusten ja euro-ohjusten sijoittamisen Eurooppaan.

Ydinaseeton Pohjola olisi askel kohti laajempaa ydinaseetonta vyöhykettä Euroopassa.

SUOMEN ON OLTAVA AKTIIVINEN

Suomen on oltava aktiivinen myös aseidenriisunnassa. Asteittaisen aseidenriisunnan on oltava maamme vilpittön pyrkimys.

Toiminta rauhan, liennytyksen ja aseidenriisunnan edistämiseksi on nyt ajankohtaisempaa kuin koskaan ennen.

SAK PERUSTI RAUHANPALKINNON

SAK:n perustama rauhanpalkinto myönnetään tunnustuksena suomalaiselle yksityishenkilölle tai yhteisölle, joka on toiminut erityisen tarmokkaasti ja hellittämättömästi rauhan hyväksi. 10 000 markan palkinto jaetaan ensimmäisen kerran vuonna 1983.

Taloudellinen kehitys 1982

Vuonna 1980 esitetyt ajatukset siitä, että ns. toisesta öljykriisistä voitaisiin selvitä edellistä kriisiä kivuttomammin, ovat osoittautuneet vääriksi. Taloudellisen kehityksen odotettiin merkittävästi elpyvän vuoden 1982 aikana. Näissä toiveissa petyttiin sekä kansainvälisellä tasolla että Suomessa. OECD:n talouspoliittinen sihteeristö joutui useaan otteeseen vuoden aikana alentamaan kasvuennusteitaan.

Suomessa tuotannon kasvu hidastui vuoden 1982 aikana edelleen. Kun vuoden 1981 taloudellinen kasvu oli 1,6 %, ovat arviot viime vuoden kehityksestä alle 1 %:n.

Taloudellisesti kasvoi pääasiassa julkinen toiminta. Sen arvioidaan vuonna 1982 kasvaneen 3,5 %. Palveluelinkeinojen tuotanto kasvoi noin 2 %. Sitä vastoin rakennustoiminta ja tehdasteollisuuden tuotanto supistuivat. Rakennustoiminta supistui noin 2 %. Valtion lainoittamia asuntoja rakennettiin 46 000 eli 2 500 edellisvuotista vähemmän.

Viennin kasvu hidastui edelleen. Suomen ja Neuvostoliiton kaupan ylijäämä rajoitti itäviennin kasvua. Länsiviennin määrä aleni.

Tavaravienti supistui määrältään melkein kaikilla aloilla. Poikkeuksena tästä kehityksestä ovat ainoastaan metalliteollisuus, jonka vientitoimitukset Neuvostoliittoon lisääntyivät edelleen, sekä kemian teollisuus. Tavaravienti kasvoi määrältään 0,5 %. Erittäin suuria vaikeuksia oli paperiteollisuuden ja mekaanisen puunjalostusteollisuuden viennissä. Metsäteollisuuden vientimäärät alenivat 5 % vuonna 1982.

Taloudellisen kasvun hidastumisen vuoksi julkisen talouden suuntaa on muutettu vuoden 1982 aikana varovasti elvyttäväksi. Valtion rahoitustarve pysyi menneen korkeasuhdanteen aikana verraten suurena ja lisääntyi vuoden 1982 aikana. Valtiovelan nopea kasvu lisäsi samalla velanhoidtomenoja, jotka rasittavat valtiontaloutta tulevana vuosina. Toisaalta merkittävä osa lainoista on voitu ottaa ulkomailta, mikä on pitänyt kotimaan rahamarkkinoita edelleen keveinä.

Näillä toimenpiteillä on toisaalta pyritty ylläpitämään ja elvyttämään taloudellista kehitystä, mutta toisaalta ne kaventavat finanssipolitiikan liikkumavaraa tulevaisuudessa. Vuoden 1982 finanssipolitiikka oli lievästi taloudellista kehitystä elvyttävää.

Kuluttajahinnat nousivat 9,3 % vuonna 1982. Näin olleen hinnat kehittyivät suurin piirtein siten, kuin Pekkassopimuksen solmimisvaiheessa oli arvioitu. Marraskuun indeksiluku poikkesi kaksi vuotta aikaisemmin sovitun

indeksiehdon katosta 0,2 %, Tähän liittyvät palkankorotukset on sovittu toteutettavaksi uusin sopimuksin.

Vuonna 1981 noin kolmannes kuluttajahintojen noususta oli seurausta ulkomaisesta hintakehityksestä. Myös julkisen talouden tariffipolitiikka kiihdytti tuntuvasti inflaatiota. Noin 2 % vuoden 1982 hintojen noususta aiheutui valtiovallan toimenpiteistä. Palkansaajien nimellisansiot kohosivat vuonna 1982 keskimäärin 10,6 %, jossa työ- ja virkaehtosopimusten vaikutus oli 8,3 %-yksikköä. Reaaliensiot nousivat vuoden 1982 aikana 1,2 %.

Ruotsin uusi hallitus devalvoi kruunun 16 %:lla 8. 10. 1982. Vaikka Suomen Pankki kaksi päivää aikaisemmin oli devalvoinut markan noin 4 %:lla, jouduttiin uuden tilanteen edessä markka jälleen devalvoimaan. Yhteensä noin 10 %:n devalvaatio merkitsee vuodessa noin 2 mrd. markan kilpailuetua teollisuudelle, etenkin vientiteollisuudelle. Devalvaatioon liitettiin myös muita huomattavia talouspoliittisia toimenpiteitä. Teollisuuden investointien liikevaihtoveron ja työnantajan sairausvakuutusmaksujen alentaminen sekä eräät muut toimenpiteet merkitsivät runsaan miljardin markan kustannussäästöä myös työvaltaiselle kotimarkkinateollisuudelle. Yhteensä devalvaatiot ja niiden yhteydessä toteutetut muut hankkeet merkitsivät teollisuudelle etua, joka vastaa noin 16 %:n suuruisesta devalvaatiosta saatua etua.

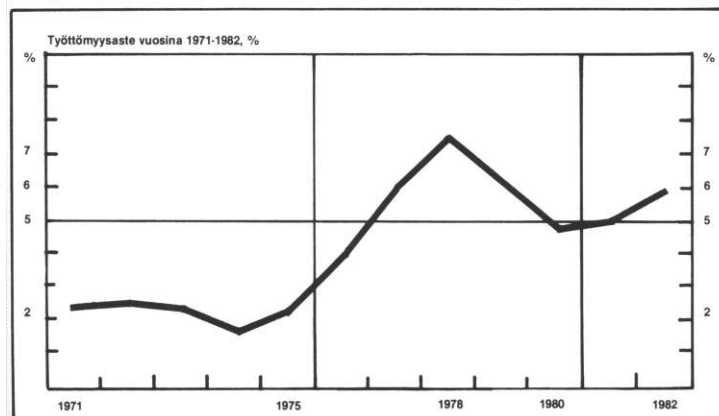
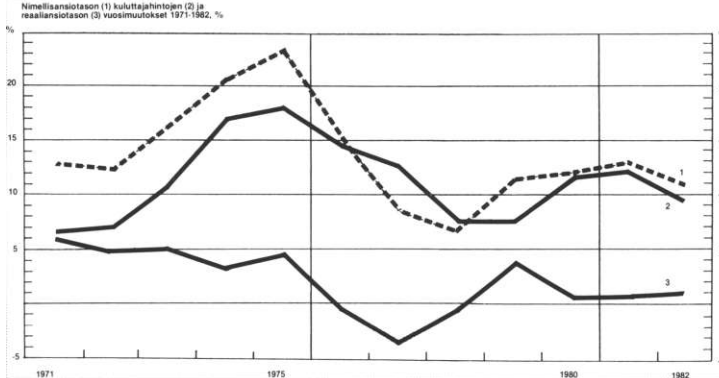
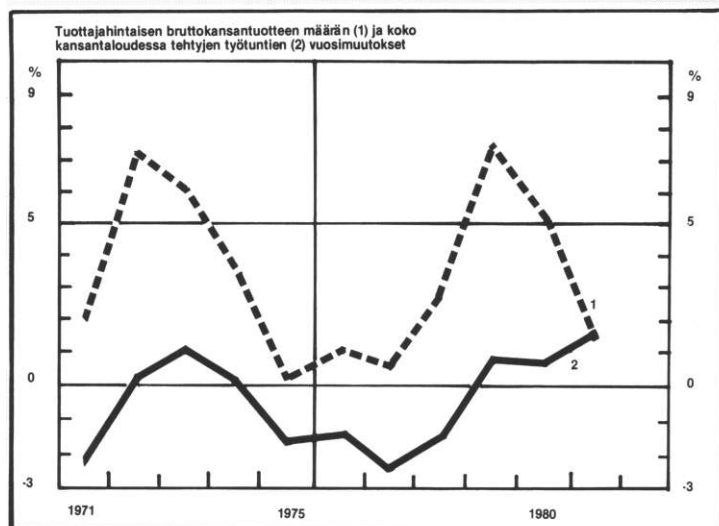
Talouspoliittisten ratkaisujen rahoittamiseksi liikevaihtoveroa päätettiin nostaa 14 prosentista 16 prosenttiin kesällä 1983.

Ratkaisujen arvioidaan nostavan kuluttajahintoja yhteensä noin 4 % vuoden aikana. Välittömiä hintapaineita lykättiin varsin laajalla joulukuun loppuun ulottuneella hintasululla. Tosin hallitus itse rikkoi sitä, kun se hätiköidysti nosti öljyn hintaa.

Devalvaatioratkaisun yhteydessä sovittiin myös työllisyyslisäbudjetista.

Taloudellisen kasvun pysyessä alhaisena työttömyys lisääntyi edelleen vuonna 1982. Joulukuussa työttömiä oli yli 162 000 eli noin 12 000 enemmän kuin edellisen vuoden vastaavana ajankohtana. Vuoden keskimääräinen työttömyysaste oli ennakkotietojen mukaan noin 6 %.

Huolimatta työttömyyden lisääntymisestä työvoiman tarjonta kasvoi edelleen noin 30 000 henkilöllä. Työllisyystilanteen heikkeneminen näkyi selvimmin avointen työpaikkojen vähenemisenä. Tämän vuoksi erityisesti nuorten työttömyys alkoi jälleen nopeasti enetä. Myös pitkäaikaistyöttömien ja iäkkäiden työttömiksi joutuneiden määrä on kasvussa. Yli vuoden yhtäjaksoisesti työttömänä oli loppuvuodesta noin 13 % työttömistä työnhakijoista eli noin kolmannes enemmän kuin edellisenä vuonna.

Järjestöllisten tavoitteiden saavuttaminen tärkein ja mittavin tehtävä juhlavuonna 1982

SAK:n valtuusto hyväksyi juhlavuoden järjestöllisiksi tavoitteiksi ammatillisen järjestäytymisen edistämisen, jäsenkunnan tietoisuuden ja aktiivisuuden lisäämisen, jäsenkunnan yhteenkuuluvuuden ja perhekeskeisyyden korostamisen, järjestötyössä käytettävien työmuotojen rikastamisen, jäsenkunnan oma-aloitteisen ja luovan kulttuuritoiminnan esille tuomisen sekä SAK:n XII edustajakokouksen päätöksien tunnetuksi tekemisen.

*yhdessä elämä
turvalliseksi*

Juhlavuosi -82 pääjuhla Helsingissä
13.6.1982

Suomen Ammattijärjestö perustettiin huhtikuun 15. päivänä vuonna 1907 Tampereen työväentalossa tunnuk-sella "Kootkaamme hajanaiset jouk-komme yhteen". Ammattijärjestöön kuului v. 1907 lopussa 18 liittoa ja 26 000 jäsentä.

SAK:lainen ammattiyhdistysliike on kokenut 75 vuoden aikana monia vaikeita murroskausia ja saavuttanut lukuisia voittoja. Vuosikymmenien sitkeän työn tuloksena SAK on yli miljoonan jäsenen yhtenäinen ja voi-makas järjestö.

Kesäkuun 13. päivänä marssi 32 000 SAK:laista työn, demokra-tian, tasa-arvon ja rauhan puolesta.

Valtuusto

Valtuusto kokoontui sääntömääräiseen kevätkokoukseen 14. 4. Kiljavalle. Juhlakokous oli seuraavana päivänä Helsingissä. Sääntömääräinen syyskokous pidettiin 3. - 4. 12. Kiljavalla.

Kevätkokous

Valtuusto käsitteli edellisvuoden hallituksen kertomuksen toimintavuodelta 1981 arvioiden samalla järjestön toimintapolitiikkaa. Valtuusto hyväksyi vuoden 1981 tilinpäätöksen.

JÄSENLIITTOJEN ESITYKSET

Jäsenliitot tekivät kokoukselle esityksiä työaikauudistuksista, työsuhteturvasta, työttömyysajan toimeentuloturvasta, joustavan eläkejärjestelmän toteuttamisesta, metsien käytöstä ja puun hinnoittelusta, liikennöitsijöiden välisestä työnjohto-oikeuden siirtämisestä, erorahan sääntöjen muuttamisesta, taukoliikunnasta, työterveyshuollon parantamisesta, toimitsijoiden palkkatasosta, sairausajan palkan maksamisesta, verotuksen oikeudenmukaisuudesta, merimiesverotuksen uudistamisesta ja toimenpiteistä työllisyyden korjaamiseksi.

OPISTOJEN HALLINTONEUVOSTO

Valtuusto nimesi SAK:n hallituksen toimimaan tästä lähin opistojen hallintoneuvostona. Vielä tässä kokouksessaan valtuusto käsitteli opistojen asioita.

VALTUUSTON PÄÄTÖSLAUSUMA

Yksimielisessä päätöksessään valtuusto totesi Suomen taloudellisen kasvun lähes pysähtyneen ja työttömyy-

den yhä vain lisääntyvän läntisten teollisuusmaiden taantumana ja heikon kotimaisen kysynnän vuoksi. Valtuusto piti talouspolitiikan päätehtävänä uhkaavan suurtyöttömyyden torjumista ja työllisyyden lisäämistä sekä yksityisellä että julkisella puolella; tavoitteena on täystyöllisyys. Budjetin painopistealueiden tulee olla asumisolojen kehittämisessä, palkansaaajien hyväksi tulevien julkisten palvelujen kehittämisessä ja yhteiskunnan toimintakykyä parantavien julkisten investointien lisäämisessä. Valtuusto vaati voimavaroja kohdistettaviksi valtion lainoittamaan vuokra-asuntotuotantoon, lasten hoitopaikkojen lisäämiseen sekä sosiaali-, terveys- ja opetushallinnon kehittämissuunnitelmien toteuttamiseen ja niiden edellyttämiin henkilöstölisäyksiin. Uusista yritystoiminnan tukitoimista sen sijaan pitää pidättäytyä.

Päätöksessään valtuusto korosti inflaation hidastamisen tärkeyttä. Korkokannan alentaminen, asumiskustannusten nousun rajoittaminen sekä valtion ja kuntien maksujen ja tariffien alentaminen auttaisivat inflatiovauhdin hidastamisessa. Hallituksen tulee ryhtyä toimiin nykyisen hintavalvontalainsäädännön epäkohtien poistamiseksi siten, että tulopoliittiset kokonaisratkaisut voisivat hintapoliittiselta osaltaan vastaisuudessa perustua hintavalvontalakiin.

Päätöksessä kiinnitettiin huomiota siihen, että työnantaja on vastuussa työvoimastaan: yksipuolinen työvoimakustannusten karsiminen ja työvoiman vähentäminen heti suhdannehuonoitusten menekkivaikeuksien ilmaantuessa eivät osoita vastuuntuntoa. Myös työnantajien on tingittävä omista tavoitteistaan maamme taloudellisten vaikeuksien voittamiseksi.

Valtuuston käsityksen mukaan kestävien tuloratkaisujen edellytyksenä on mm. työajan lyhentäminen, jolla parannettaisiin työllisyystilannetta.

Lomautuksia tulisi korvata koulutuksella, yli- ja sivutöitä pitäisi välttää. Talous- ja työllisyyskehitykseen vaikuttavat suuresti Suomen ja Neuvostoliiton kauppa ja taloudellinen yhteistyö. Suomen vientiylijäämä rajoittaa kaupan kasvua ja vaikuttaa haitallisesti erityisesti kulutustavarateollisuuden kehitykseen. Neuvostoliitosta tapahtuvaa tuontia pitäisi monipuolistaa ja lisätä. Pitäisi myös etsiä sellaisia ratkaisuja, jotka turvaisivat Suomen ja Neuvostoliiton taloudellisen yhteistyön tasapainoisen kehityksen.

SAK:N KULTTUURIRAHASTON APURAHAT

SAK:n kulttuurirahastosta myönnettyt apurahat jaettiin valtuuston 75-vuotisjuhlakokouksessa. Jaettavana olleesta 60 000 markasta osa käytettiin juhluvuoden sävellyskilpailuun ja osa jaettiin tunnustusapurahoina työväenliikkeen ja ammattiyhdistysliikkeen kulttuuritoiminnassa ansioituneille henkilöille ja yhteisöille.

Sävellyskilpailuun osallistui 13 teosta, joista parhaana palkittiin Jarmo Sermilän teos "Labor". Muut palkitut olivat Leif Segerstamin teos "Orchestral diary sheet No 26" (II sija) ja Asko Vilenin teos "Sinfonia" (III sija).

Kulttuurirahaston tunnustusapurahan saivat laulajatar Elna Eliasson, pääluottamusmies Heikki Halonen, laulunopettaja Lyyli Kuusto, säveltäjä Kari Rydman, kirjailija Elvi Siervo sekä Työläiskotimuseon kannatusyhdistys ry. Tuusulasta.

APUA SOLIDAARISUUSTOIMELTAAN

SAK:n solidaarisuusrahastosta myönnettiin varoja Turkin ammattiyhdistysliikkeelle vangittujen ay-aktiivien oikeusapuun ja heidän perheittensä tukemiseen sekä El Salvadorin De-

mokraattiselle rintamalle pakolaisten humanitääriseen apuun. Namibian ammattiyhdistyskoulun rakentamiseksi päätettiin järjestää varainhankintakampanja huhti-kesäkuussa.

DEMOKRATIAN LAAJENTAMINEN JA TASA-ARVON SAAVUTTAMINEN

Keskusteltavina olivat valmistellut aineistot "Ammattiyhdistysliike ja demokratia" sekä "Tasa-arvoa työelämään". Kokouksesta antamassaan tiedotteessa valtuusto totesi SAK:n jo pitkään vaatineen perustuslakeja uudistettaviksi siten, että kansantalouden hoitoa ja uudistustyötä hankaloittavia määrävähemmistöäänöksiä lievennettäisiin. Taloudellista demokratiaa on laajennettava ja työelämää demokratisoitava. Jokaisella ihmisellä tulee olla oikeus saada vaikuttaa työtään ja toimeentuloaan koskeviin ratkaisuihin. Nykyistä työpaikkojen yhteistoimintaa on kehitettävä siirtymällä asteittain neuvotteluvuotteesta sopimisvelvoitteeseen.

Ammattiyhdistysliikkeen on myös kehitettävä omaa järjestörakennettaan, laajennettava koulutusta ja lujitettava jäsenvaltaa. Ammattiyhdistysliikkeen demokratiaa on lisättävä kehittämällä edustuksellista demokratiaa ja parantamalla jäsenten välittömiä osallistumis- ja vaikutusmahdollisuuksia. Päätösvallan siirtäminen lähemmäksi yksittäistä jäsentä tulee toteuttaa siten, että jäsenten keskinäinen solidaarisuus ja tasa-arvoisuus toteutuvat myös palkkauksessa. Valtuuston kokous korosti, että tasa-arvon on sisällyttävä kaikkeen ammattiyhdistysliikkeen päätöksentekoon ja toimintaan.

SAK:n juhlayöön sävellyskilpailun voittaneen teoksen "Labor":n esittivät Kulttuuritalossa 15. 4. Radion Sinfonikot johtajanaan kapellimestari Pentti Lasanen.

Syyskokous

Sääntömääräisessä kokouksessaan valtuusto käsiteli vuoden 83 toimintasuunnitelman ja talousarvion, hyväksyi vuosien 83-86 toiminnan kehityssuunnitelman ja päätti ammatillisten paikallisjärjestöjen vuosien 83-86 jäsenmaksuista.

JÄSENLIITTOJEN ESITYKSET

Jäsenliitot esittivät lapsilisien maksamista 18 ikävuoteen saakka, eläkeikärajan alentamista 55 vuoteen raskaus- ja kuluttavissa ammateissa, äitiydestä ja lapsenhoidosta aiheutuvien kulujen tasaamista eri alojen kesken sekä lastenhoitokulujen kor-

vaamista eräiden kokousten ajalta. Lisäksi jäsenliitot esittivät veropoliittisen asiantuntijaseminaarin ja työajan lyhentämistä käsittelevän kansainvälisen seminaarin järjestämistä.

TALOUS- JA SOPIMUS- POLIITTINEN TILANNE

Talous- ja sopimuspoliittista tilannetta käsitellessään valtuusto katsoi, että vaikeassa taloudellisessa tilanteessa ensisijaisena talouspoliittisena tavoitteena on työllisyyden parantaminen. Ostovoiman turvaamiseksi välttämättömät palkankorotukset tulee toteuttaa kahdessa yhtä suuressa erässä noudattaen palkansaajakeskusjärjestöjen puheenjohtajien esitystä. Korotusten tulee olla penni-

määräisiä. Niiden laskentaperusteina käytetään kaikkien palkansaajien keskiansioita. Osa palkankorotusvarasta tulee käyttää erityiseen matalapalkkajärjestelyyn. Tiukkaa hintapolitiikkaa on noudatettava hintasulun päättymisen jälkeen. Yllättävän hintojen nousun varalta tulee ratkaisuun sisältyä indeksiehto sekä neuvottelutarainen ansiokehitystakuu.

Päätöksessään valtuusto korosti erityisesti sitä, että laadullisilla, inflaatiolta suojatuilla sopimusmääräyksillä on suuri osuus ratkaisussa. Valtuusto torjui työnantajien esittämät laki- ja sopimusmääräysten huononukset. Valtuusto tuomitsi valtiovalan päätöksen korottaa öljytuotteiden hintoja hintasulun voimassaoloaikana ja aientaa liikevaihtoveron korotusta sosiaalipaketin rahoittamiseksi.

Valtuusto kehotti SAK:n hallitusta jatkamaan neuvotteluja keskitetystä työ- ja virkaehtosopimusratkaisusta SAK:n esittämien ja palkansaajakeskusjärjestöjen yhteisesti käsittelemien tavoitteiden pohjalta. Ennen työmarkkinaratkaisun lopullista hyväksymistä valtuusto päätti käsitellä neuvottelutulosta ylimääräisessä kokouksessa. Valtuuston päätöslausumasta äänestettiin.

TUKI TYÖVÄENPUOLUEILLE EDUSKUNTAVAALEISSA

Valtuusto kehotti yksimielisessä kannanotossaan tekemään työtä vasemiston vaalimenestyksen turvaamiseksi ja käyttämään äänioikeutta tulevista eduskuntavaaleissa. SAK:laisen ammattiyhdistysliikkeen keskeiset tavoitteet, työllisyyden, toimeentulon, asumisen ja sosiaaliturvan parantaminen, riippuvat ratkaisevasti eduskunnan voimasuhteista sekä tulevan hallituksen kokoonpanosta ja toimintalinjasta.

Hallitus

Keskusjärjestön toiminnassa olivat keskeisiä 75-juhlavuoden vietto sekä juhlavuoden teemat työllisyys, demokratia, tasa-arvo, rauha ja kansainvälinen solidaarisuus. Samat asiat olivat luonnollisesti keskeisiä myös SAK:n hallituksen toiminnassa vuonna 1982.

Hallitus aloitti juhlavuoden järjestämällä yhdessä SAK:n jäsenliittojen kanssa liittotoimikuntien ja hallituksen yhteisen työllisyysseminaarin. SAK jatkoi työllisyyden käsittelyä "Oikeus turvattuun työhön" -kampanjalla. Se toteutettiin 9. helmikuuta siten, että SAK:n paikallisjärjestöt järjestivät hallituksen kehotuksesta 40 paikkakunnalla työllisyysongelmia käsittelevän tilaisuuden.

Vaikea työllisyystilanne oli hallituksen erityisen huomion kohteena pitkin toimintavuotta. Muun muassa budjettivalmistelujen yhteydessä ja useita kertoja muutoinkin hallitus kääntyi myös valtiovalan puoleen työllisyyden parantamista koskevin esityksin. Työllisyystilanteesta neuvoteltiin niin ikään työnantajajärjestöjen kanssa, tosin ilman oleellisia tuloksia.

Demokratia- ja tasa-arvokysymyksistä valmisteltiin hallituksen päätöksellä aineistot. Niitä käytettiin käsittelyn pohjana SAK:n valtuuston juhla kokouksessa 15. huhtikuuta sekä myöhemmin järjestökäsittelyssä.

Hallitus osallistui Rovaniemellä 22.5. järjestettyyn SAK:n rauhankokoukseen, jossa käsiteltiin aseistariisuntaa, taksvärkkiä ja solidaarisuutta. Samassa yhteydessä pidetyssä hallituksen kokouksessa päätettiin perustaa erityinen SAK:n rauhanpalkinto; rauhanasiain valiokunnalle annettiin tehtäväksi valmistella rauhan työn kehittämisohjelma. Ohjelma valmistui syksyllä, ja se hyväksyttiin sittemmin hallituksen esityksestä valtuuston syyskokouksessa.

Juhlavuoden kunniaksi SAK:n solidaarisuusrahaston varoja käytettiin valtuuston ja hallituksen päätöksiin normaalia enemmän, noin 500 000 markkaa. Suurimmat tuki- ja avustuskohteet olivat Namibian ammattiyhdistyskoulu sekä Turkin vainottu ammattiyhdistysliike ja Salvadorin pakolaisperheet.

Syyskaudella hallituksen toiminnassa korostui valmistautuminen seuraavalle sopimiskierrokselle. SAK:n edustajakokouksen asettamien tavoitteiden ja painopistealueitten valinnassa nousi keskeisimmäksi työllisyyskysymys; siihen liittyivät työajan lyhentäminen ja matalapalkkaongelma. Näistä kysymyksistä työryhmät hallituksen toimeksiannosta valmistivat konkreettiset tavoiteohjelmat.

Syyskuinen devalvaatio aiheutti poikkeustilanteen. Hallitus joutui erityisesti ponnistelemaan devalvaation jälkihoidon takaamiseksi niin, että nimenomaan pieni- ja keskituloisten sekä yleensä vaikeuksiin joutuneitten asema tulisi mahdollisimman hyvin turvatuksi.

Järjestön sisäisessä toiminnassa hallitus on aikaisempaa enemmän pyrkinyt lisäämään suunnitelmallisuutta ja sitä tukevaa tutkimusta. Valtuuston syyskokouksen vahvistettavaksi valmisteltiin toiminnan vuosisuunnitelman lisäksi myös ensimmäinen SAK:n keskipitkän aikavälin suunnitelma vuosiksi 1983-1986. Toimintavuoden aikana käynnistettiin järjestöpoliittinen tutkimus, ja myös uusi tutkimusasiain valiokunta aloitti työnsä.

Edellä lueteltujen asioiden koordinoimiseksi ja esittämiseksi hallitus päätti perustaa hallinto-osastolle suunnittelusihteerin toimen, ja uusi suunnittelusihtööri aloitti työnsä 1.10.1982.

Kansa-yhtiön ja SAK:n yhteistyöstä on saatu myönteisiä kokemuk-

sia. Siksi hallitus päätti järjestää ammattiyhdistysliikkeen yhteistyösuhteet koko E-liikkeen kanssa uudelleen, ja tässä organisoinnissa päästiin toimintavuoden aikana hyvään alkuun.

Kesäkuun puolivälissä järjestetyn SAK:n 75-vuotisjuhlavuoden päätapahtuman jälkeen merkittävin juhluvuoden tapahtuma oli SAK:n historian ensimmäisen osan julkaiseminen marraskuussa.

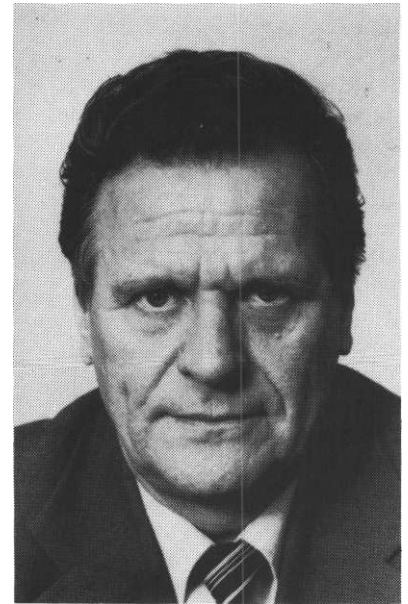
SAK:n ja muiden palkansaajakeskusjärjestöjen yhteistyö jatkui entistä kiinteämpänä. Siitä ovat osoituksena muun muassa erilaisten asiantuntijayhteistyöryhmien säännöllinen toiminta sekä se, että järjestöt esittivät useita yhteisiä kannanottoja valtiovalle.

Työvaliokunta

Työvaliokunta kokoontui vuoden aikana kuusi kertaa. Sen toiminta oli erityisen vilkasta vuoden loppupuolella, jolloin käsiteltiin devalvaatiota ja siihen liittyviä ongelmia. Itse devalvaation valmistelun ja toimeenpanon päivinä työvaliokunta toimi myös keskusjärjestön ja maan hallituksen yhteiselimenä. Työvaliokunta teki valtioneuvostolle useita devalvaation jälkihoitoon liittyviä toimenpide-esityksiä, jotka SAK:n hallitus myöhemmin vahvisti. Työvaliokunta toimi myös valmistelu-elimenä uutta sopimuskierrosta varten.

Toimistovaliokunta

Toimistovaliokunta on 34 kokouksessaan valmistellut hallintoelintensä henkilöstö-, koulutus- ja talousasioita koskevia päätöksiä. Valiokunta on keskittynyt erityisesti SAK:n toimintaorganisaatioon ja sen työn suunnitelmallisuuden kehittelyyn.

Lauri Johannes Havia
s. 8. 7. 1927 Kanneljärvi
k. 25. 11. 1982 Espoossa

SAK:n III puheenjohtaja Lauri J. Havia oli Rautatieläisten Ammattiyhdistysten Liitto r.y:n I sihteerinä 1958 - 1963, Virkamiesten Yhteisjärjestön VY:n järjestösihteerinä 1964 - 1969, Oy Yleisradio Ab:n sosiaalipäällikkönä 1970 - 1971, Virkamiesten ja Työntekijäin Yhteisjärjestö VTY:n pääsihteerinä 1971 - 1981, SAK:n valtuuston II varapuheenjohtajana 1976 - 1981 ja SAK:n III puheenjohtajana 1981 - 1982.

; Kansainvälinen toiminta

SAK:n kansainvälinen toiminta oli vuonna 1982 perinnäisen vilkasta ja moniulotteista. Se kytkeytyi myös 75-vuotisjuhlien viettoon, olihan kansainvälisyys muuan juhluvuoden perusteemoista. Vuonna 1982 tehtiin entistä tiiviimmin kansainvälistä ay-yhteistyötä kansainvälisen talouslaman seurauksien torjumiseksi. Rauhantyö sai yhä keskeisemmän aseman ammattiyhdistysliikkeen järjestötyössä.

Kireä kansainvälinen tilanne jatkui

1970-luvun loppupuolella alkanut kansainvälisen yhteistilanteen kiristyminen jatkui koko vuoden. Liennytyskehitys oli pysähdyksissä, eikä Madridin ETY-seurantakonferenssissa edistytty lainkaan. Suurvaltojen kireät välit estivät konkreettiset tulokset aseistariisuntaneuvotteluissa. Ns. euroaseiden sijoittelu koettiin maanosamme turvallisuuden avainkysymykseksi.

Vuosi 1982 jää historiaan useiden paikallissotien ja yhteenottojen kautena. Israelin hyökkäys pohjoiseen naapurimaahansa Libanoniin aiheutti Lähi-idän tilanteen kärjistymisen uhkaavassa määrin. Toisaalta se aiheutti laajan kansainvälisen myötätunnon aallon palestiinalaisille, joiden sotilaallisen voiman tuhoamiseksi Israel hyökkäyksensä aloitti. Irakin ja Iranin sota jatkui uuvuttavana. Myös Väli-Amerikan ja Afrikan eteläosien tilanteet ovat räjähdysalttiit sekä alueellisesti että eri maiden sisällä.

Suomen ulkopoliittinen peruslinja osoitti kestävyytensä tässä kireässä ilmapiirissä. Uuden tasavallan presi-

dentin Mauno Koiviston vierailut naapurimaihin osoittivat maamme aktiivisen, rauhantahtoisen puolueetomuuspolitiikan nauttivan luottamusta kaikilla ilmansuunnilla. Suomen ulkopoliittisen johdon aloite Pohjolan ydinaseettomasta vyöhykkeestä sai kasvavaa kannatusta mm. Pohjoismaiden työväenliikkeen piirissä.

Maailmanlaajuinen talouslama

Koko maailmassa ja Euroopassa usean vuoden ajan jatkunut laskusuhdanne alettiin yhä laajemmin kokea maailmantalouden syvimmäksi lamaksi sitten 1930-luvun. Sille ovat ominaisia työttömyyden voimakas lisääntyminen (OECD-maiden työttömien luku lähenee 40 miljoonaa) ja talouskasvun tyrehtyminen (eräissä maissa suoranainen tuotannon lasku). Ammattiyhdistysliike totesi kannanotoissaan pessimismin vallanneen hallitus- ja teollisuuspiirit, mikä puolestaan on ruokkinut lamaa.

Laman vaikutukset tuntuvat ankarimmin kehitysmaissa, joiden tilannetta kärjistää ulkoisen velkataakan tavaton kasvu ja perushyödykkeiden maailmanmarkkinahintojen jatkuva lasku. Myös OPEC-maat ovat ensimmäisen kerran sitten ensimmäisen öljykriisin joutunut toteamaan öljyn reaalihintojen laskun, millä voi olla arvaamattomia seurauksia näiden maiden kehityssuunnitelmille.

Suomen riippuvuus kansainvälisen talouden kehityksestä ja ulkomaankaupasta korostui vuoden 1982 aikana mm. syksyisen devalvaation yhteydessä. Maamme tilanne on kuitenkin suhteellisesti parempi kuin monessa muussa maassa. Suomen tilannetta vakauttaa etenkin Neuvostoliiton kauppa.

Kansainvälinen ay-tilanne heijasti yleistä kehitystä

SAK pyrki sekä kahdenvälisissä suhteissaan että kansainvälisissä järjestöissä toimiessaan korostamaan liennytyksen sekä rauhan ja aseistariisunnan ensisijaista merkitystä ay-liikkeelle. Tämä ei ollut helppoa, sillä mm. Puolan tilanne on huonontanut kansainvälisen ay-liikkeen keskusteluilmapiiriä. Tähän yleispoliittiseen toimintalinjaan liittyi saumattomasti SAK:n osallistuminen järjestöjen talous- ja sosiaalipoliittiseen työhön. Keskusjärjestön ja liittojen valtuuskuntien vaihdossa pyrittiin entistä suurempaan opinto- ja asiakeskeisyyteen.

75-vuotisjuhluvuoden kansainväliset tapahtumat

SAK:n 75-vuotisjuhluvuoden kansainvälinen kohokohta oli 22. 5. Rovaniemellä järjestetty laaja rauhankokous.

Juhluvuoden pääjuhliin oli kutsuttu Ruotsin, Tanskan ja Norjan LO-järjestöjen sekä Neuvostoliiton VZSPS:n edustajat, ja näiden järjestöjen varapuheenjohtajat osallistuivat Stadionilla pidettyyn pääjuhlaan. Lisäksi oli mukana ay-tiedottajia noin 10 veljesjärjestöstä ympäri Eurooppaa. SAK:n valtuusto myönsi juhla kokouksessa 15. 4. Turkin vainotulle DISK-keskusjärjestölle 100 000 mk ay-vankien tukemiseen.

Pohjolan Ammatillinen Yhteisjärjestö, PAY

Pohjolan Ammatillinen Yhteisjärjestö PAY kiinnitti vuoden 1982 toiminnassaan päähuomion Pohjoismaiden alati synkkeneviin talous- ja työllisyysnäkyymiin. Järjestön toimintakonferenssi päätti toukokuussa Tuk-

holmassa, että seuraavan kolmen vuoden ajan keskitytään lähes yksinomaan työttömyyden vastaiseen kamppailuun niin pohjoismaissa kuin kansainvälisessäkin työssä. Myös PAY:n toiminnan rakennetta päätettiin muuttaa: entisten valiokuntien ja työryhmien kokousten sijasta järjestettiin toisella vuosipuoliskolla useita teemakokouksia, joihin myös SAK osallistui.

PAY:n hallitus kokoontui kolmasti, maaliskuussa Helsingissä, elokuussa Sulitjelmassa Norjassa ja joulukuussa Kööpenhaminassa. Tämän lisäksi PAY:lla oli puheenjohtajata-son neuvottelut Yhdysvaltain AFL-CIO:n ja Unkarin SZOT:n kanssa Sulitjelman kokouksen yhteydessä.

PAY otti vuoden aikana kantaa ennen kaikkea talouspolitiikan kysymyksiin, minkä lisäksi järjestön hallitus maaliskuussa hyväksyi kannanotot Puolan ja Turkin tilanteisiin. Molempien maiden hallituksia kritisoi-tiin ammattiyhdistystoiminnan vai- nosta ja rajoituksista.

PAY:n puheenjohtajana jatkoi Tanskan LO:n uusi puheenjohtaja Knud Christensen ja pääsihteerinä ruotsalainen Lennart Forsebäck.

Euroopan Ammatillinen Yhteisjärjestö, EAY

Euroopan Ammatillisen Yhteisjärjes- tön EAY:n kannalta vuosi 1982 oli tärkeä, sillä huhtikuussa järjestö piti yleiskokouksensa Haagissa Alanko- maissa. SAK:n valtuuskuntaa johti puheenjohtaja Pertti Viinanen, joka myös käytti järjestöemme kansainvä- listä peruslinjaa korostaneen puheen- vuoron.

EAY:n yleiskokous hyväksyi laa- jan, 18-sivuisen talous- ja sosiaalipo- liittisen kannanoton, ja lisäksi oteti- tiin kantaa aseistariisuntakysymyksiin (euroaseita vastaan), Puolaan ja Turkkiin. Järjestö valitsi uudeksi pu-

heenjohtajaksi alankomaalaisen Wim Kokin seuraajaksi Belgian FTGB:n puheenjohtajan George Debunnen, pääsihteeriksi edelleen luxemburgilai- sen Mathias Hinterscheidin ja uudeksi apulaispääsihteeriksi ruotsa- laisen Björn Petterssonin.

EAY piti vuoden 1982 aikana viisi hallituksen kokousta, joissa keskityttiin talouspoliittisiin ongelmiin jäsen- kysymysten sijasta. SAK:n edustajat osallistuivat myös järjestön nais- ja nuorisokomiteoiden toimintaan.

Vapaiden Ammattiyhdistysten Kansainvälinen Liitto, VAKL

Vapaiden Ammattiyhdistysten Kan- sainvälisen Liiton VAKL:n hallitus täydensi toukokuussa itseään uusilla jäsenillä. Tällöin SAK:n puheenjoh- taja Pertti Viinanen valittiin järjestön 38-jäseniseen hallitukseen. Aiemmin on pohjoismaiden järjestöillä ollut tässä päätöselimessä vain yksi paikka, SAK:n paikka on toinen.

VAKL:n hallitus kokoontui Brys- seliin kahdesti, toukokuussa ja mar- raskuussa. Vuonna 1983 Oslossa jär- jestettävä yleiskokous vaikutti toi- mintaan jo vuonna 1982. Yleisko- kouden perusteemoiksi on valittu täystyöllisyys ja kamppailu köyhyyttä vastaan, ammattiyhdistysoikeudet sekä rauhan- ja aseistariisuntakysy- mykset.

VAKL:n pääsihteerinä vuodesta 1972 toiminut Otto Kersten kuoli marraskuussa. Hänen seuraajakseen Oslon edustajakokoukseen saakka valittiin belgialainen apulaispääsih- teeri Johny Vanderveken. VAKL:n puheenjohtajana jatkoi malesialainen P. P. Narayan.

OECD:n neuvoa-antava ay-komitea TUAC

OECD:n neuvoa-antava ay-komitea TUAC on tyypillisesti talouspoliitti-

nen järjestö. TUAC arvosteli anka- rasti useiden OECD:n jäsenmaiden » hallitusten vanhoillista ja työttö- myyttä väheksyvää talouspolitiikkaa.

TUAC:n puheenjohtaja vaihtui marraskuussa Ruotsin TCO:n pu- heenjohtajan Lennart Bodströmin siirryttyä maansa ulkoministeriksi. Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin Britannian kunnallisten alan liiton pääsihteeriksi David Basnett. Pääsihtee- rinä jatkoi suomalainen Kari Tapi- ola.

Maailman Ammattiyhdistysten Liitto, MAL

SAK osallistui tarkkailijana Maail- man Ammattiyhdistysten Liiton MAL:n helmikuussa Havannassa pi- tämään yleiskokoukseen. SAK:n ja MAL:n ammattisihteeristöihin kuulu- vien SAK:n kahden jäsenliiton tark- kailijavaltuuskuntaa johti toinen pu- heenjohtaja Olavi Hänninen.

Työsuhdeturva tärkein asia ILO:n konferenssissa

ILO:n Genevessä kesäkuussa pidetty 88. työkonferenssi oli ilmapiiriltään risitiriitainen ja kireä. Konferenssia kärjisti mm. Lähi-idän ja Puolan ky- symykset, joista eri osapuolilla oli jyrkästi poikkeavia näkemyksiä.

SAK oli konferenssissa vanhaan tapaan työntekijäpuolen pääedusta- jana. Tärkein ns. asiantuntijakomite- oissa käsitelty kysymys oli toista ker- taa esillä ollut, työsuhdeturvaa kos- keva yleissopimus, joka on maamme sisäisessä keskustelussa erittäin ajan- kohtainen.

Kahdenväliset suhteet

SAK:n - kuten myös muiden suoma- laisten keskusjärjestöjen - ja Neu- vostoliiton VZSPS:n yhteistyö jatkui

vilkkaana. Kohokohta oli elokuussa Helsingissä ja Imatralla pidetty pysyvän neuvottelukunnan 26. istunto, jossa neuvostovaltuuskuntaa johti VZSPS:n uusi puheenjohtaja Stepan Shalajev. Istunnossa päätettiin mm. molempien maiden ay-liikkeen muodostaman talousyhteistyöryhmän perustamisesta.

Puheenjohtaja Pertti Viinanen ja sihteeri Simo Elomaa osallistuivat maaliskuussa Moskovassa pidettyyn VZSPS:n 17. edustajakokoukseen. Puheenjohtaja Viinanen oli mukana seurueessa myös tasavallan presidentti Mauno Koiviston maaliskuisella työvierailulla. Viinanen otti osaa Neuvostoliiton perustamisen 60-vuotisjuhlallisuuksiin joulukuussa. Myös toinen puheenjohtaja Olavi Hänninen ja muiden suomalaisten keskusjärjestöjen edustajat olivat mukana näissä juhlissa.

Muutoin yhteistyö ja vaihto VZSPS:n kanssa jatkuivat vuonna 1982 allekirjoitetun vaihtopöytäkirjan mukaisesti. Uusi aluevaltaus oli rauhanvaliokunnan lokakuussa puheenjohtajansa Lauri Vilponiemen johdolla tekemä matka naapurimaahan.

SAK:n kahdenväliset suhteet muihin keskusjärjestöihin jatkuivat vanhalta pohjalta. Puheenjohtaja Viinanen johtamat valtuuskunnat vierailivat vuoden aikana Itävallassa, Jugoslaviassa ja Unkarissa. Puheenjohtaja johti myös SAK:n valtuuskuntaa Saksan liittotasavallan DGB:n edustajakokouksessa. SAK:n johdon edustajat tai hallituksen jäsenet osallistuivat vuonna 1982 Ruotsin TCO:n, Tanskan FTF:n, Islannin BSRB:n, DDR:n FDGB:n, Tsekkoslovakian ROH:n, Bulgarian keskusjärjestön, Jugoslavian SSJ:n, Ranskan CFDT:n ja Ranskan CGT:n edustajakokouksiin.

Rauhantyö ja solidaarisuustoiminta

SAK:n rooli rauhanjärjestönä tuli vuoden 1982 aikana entistä selvemmäksi. Rauhanliikkeen voimistuminen koko maailmassa on herättänyt myös kansainvälisen ammattiyhdistysliikkeen tehostamaan omaa työtään tällä tärkeällä toimintalohekolla. SAKilla on jo vuosikymmeniset perinteet rauhantyössä. Viime vuosina SAK:n rauhanvaliokunta on aktiivisesti ottanut kantaa etenkin ay-liikettä koskeviin rauhankysymyksiin.

SAK:n rauhanvaliokunnan toimialaan kuuluvat myös solidaarisuustoiminta ja kehitysyhteistyö, joiden välille ei ammattiyhdistysliikkeessä voi vetää selvää rajaa. Kulunut vuosi oli vilkasta myös näillä alueilla. SAK:n tähän asti suurimman kehitysyhteistyöhankkeen Namibian ay-liikkeen koulun rakentaminen oli tärkeä osa toimintaa. Perinnäisen solidaarisuustyön kannalta vuosi oli valitettavan vilkas: kerta toisensa jälkeen joutui SAK ottamaan kantaa eri diktatuurihallitusten vainoamien ammattiyhdistystovereiden puolesta.

SAK:n rauhantyöhön keskeisen panoksen antanut rauhanvaliokunnan puheenjohtaja Lauri Vilponiemi jäi marraskuun alussa eläkkeelle Kemian Työntekijäin Liiton puheenjohtajan tehtävistä.

SAK:n rauhankokous Rovaniemellä

SAK:n rauhantyön kohokohta oli laajennettu rauhankokous Rovaniemellä 22. 5. Kokous liittyi 75-vuotisjuhlisiin, ja sille haluttiin jo tämänkin johdosta antaa erityinen merkitys.

Rauhankokous käsitteli useita eri asiakokonaisuuksia. Sen tärkein tulos oli SAK:n oman rauhantyön kehittämisohjelma, joka sittemmin vietiin keskusjärjestön varsinaisiin päätöselämiin. Kokous teki päätöksen myös SAK:n oman rauhanpalkinnon perustamisesta.

Rauhankokouksessa oli useita puhujia, jotka käsittelivät mm. ay-liikkeen asemaa rauhantyössä. Ulkomainen päävieras oli Alankomaiden FNV:n puheenjohtaja Wim Kok.

YK:n aseistariisuntaviikko

SAK:lainen ammattiyhdistysliike otti laajalla rintamalla osaa 24. - 30. 10. YK:n aseistariisuntaviikon valmisteluihin ja tilaisuuksiin.

Aseistariisuntaviikosta on tullut suomalaisen rauhantyön vuosittainen huipentuma.

Viikon aikana järjestetyissä rauhankulkueissa oli mukana yli satuhatta suomalaista. Rauhankulkueista mittavimpaan Helsingissä osallistui lähes 40 000 henkeä. Tuolloin Senaaintorilla pidetyssä tilaisuudessa piti puheen puheenjohtaja Pertti Viinanen.

Muu rauhantyö

SAK:n rauhanvaliokunta osallistui myös ammattiyhdistysliikkeen muuntyyppiseen rauhantyöhön ja pyrki seuraamaan muiden kansalaistasojen entisestään vilkastunutta toimintaa. SAK tuki mm. huhtikuussa kulkenutta taiteilijoiden rauhanjunaa ja heinäkuussa Neuvostoliittoon suuntautunutta Naisten rauhanmarssia.

Kehitysyhteistyö

SAK:n kehitysyhteistyön tärkein asia oli Namibian vapautusjärjestön Swapon ay-keskusjärjestölle NUNW:lle

rakennettava koulu. Koulun pitkä suunnitteluvaihe päättyi vuonna 1982, ja vuoden loppuun mennessä suuri osa koulusta oli jo harjassa. Koulun rahoittamiseen osallistui ay-liikkeen ohella myös valtiovalta. Ulkoasiainministeriön kehitysyhteistyövaroista saatiin rakentamiseen 1,2 miljoonaa markkaa.

Solidaarisuustoiminta

Vuosi 1982 oli varsin synkkä ammattiyhdistys oikeuksien kunnioittamisen kannalta kaikkialla maailmassa, SAK joutui useaan otteeseen reagoimaan diktatuurihallitusten toimiin näiden yrittäessä nujertaa niille kiusallisia ammattiyhdistyksiä. SAK myönsi vuoden kuluessa myös useita satoja tuhansia markkoja ay-vankien puolustamiseen, omaisten avustamiseen ja humanitaariseen apuun. Avun kohteita olivat mm. Turkki, El Salvador, Libanon ja Puola.

Talousasiat

Taloudellinen tulos

Keskusjärjestön ja opistojen yhteinen toiminnallinen ylijäämä oli (toimintavuodelta) 9 056 440,08 markkaa. Jäsenmaksutuotot kasvoivat 16,3 prosenttia ja olivat 32,1 miljoonaa markkaa. SAK:n muut tuotot olivat 18,9 miljoonaa markkaa ja tuottojen yhteissumma 51,0 miljoonaa markkaa, jossa on kasvua edellisestä vuodesta 39,7 prosenttia. Jäsenmaksuperuste oli edelleen 7 prosenttia liittojen jäsenmaksutulosta, josta on vähennetty työttömyyskassojen jäsenmaksuosuus. Vähimmäisjäsenmaksu oli 17 markkaa jäseneltä vuodessa.

SAK:N TULOJAKAUMA

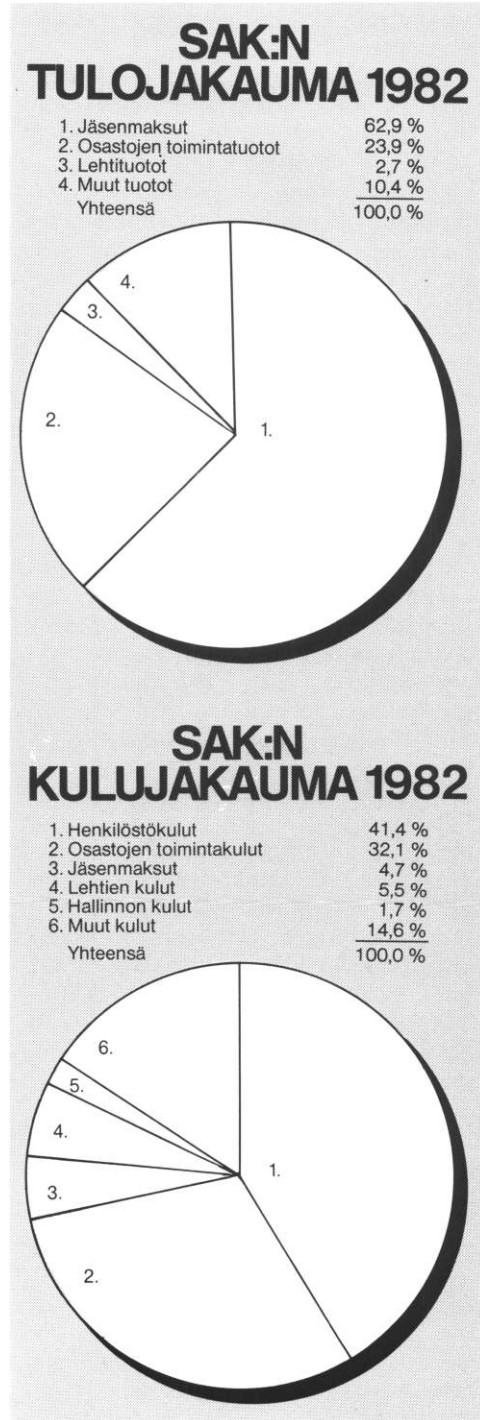
	1982 milj. mk	1982 osuus %	1981 osuus %
Jäsenmaksut	32,1	62,9	75,5
Osastojen toiminta- tuotot	12,2	23,9	7,4
Lehtituotot	1,4	2,7	3,6
Muut tuotot	5,3	10,4	13,4
Yhteensä	51,0	100,0	100,0

SAK:n tulojakauma poikkeaa aikaisemmista vuosista lähinnä osastojen toimintatuottojen normaalia suuremman määrän vuoksi. Tätä tuottoerää kasvattivat kertomusvuonna 75-vuotisjuhlien tuotot sekä käyttöomaisuuden myyntituotot.

Keskusjärjestön kulut kasvoivat toimintavuonna 11,0 miljoonaa markkaa eli 34,9 prosenttia ja olivat yhteensä 41,7 miljoonaa markkaa. Kasvusta osastojen toimintakulujen osalle tulee 7,2 miljoonaa markkaa ja henkilöstökulujen osalle 2,6 miljoonaa markkaa. Toimintakuluja kasvattivat 75-vuotisjuhlien kulut sekä toimintasuunnitelman mukainen panostus osastojen toimintakuluihin.

SAK:N KULUJAKAUMA

	1982 milj. mk	1982 osuus %	1981 osuus %
Henkilöstökulut	17,3	41,4	48
Osastojen toimintakulut	13,4	32,1	20
Jäsenmaksut	2,0	4,7	6
Lehtien kulut	2,3	5,5	6
Hallinnon kulut	0,7	1,7	3
Muut kulut	6,1	14,6	17
Yhteensä	41,8	100,0	100

Kulujakaumasta käy ilmi myös panostus toimintakuluihin.

Toimintavuoden taloudellinen tulos oli hyvä, samoin maksuvalmius. Tämä johtui hyvästä jäsenmaksukertymästä, muiden tuottojen kasvusta sekä talousarvion tyydyttävästä noudattamisesta.

Tase

Keskusjärjestön ja opistojen yhteinen taseen loppusumma oli 96,7 miljoonaa markkaa, jossa kasvua on 14,5 miljoonaa markkaa eli 17,6 prosenttia.

SAK:N TASEVERTAILU

Vastaavaa	1982 mmk	1981 mmk	Ero mmk
Rahoitusomaisuus	26,9	22,9	+ 4,0
Käyttöomaisuus	43,5	31,9	+11,5
Yhteensä	70,4	54,9	+15,5

Vastattavaa	1982 mmk	1981 mmk	Ero mmk
Vieras pääoma	38,4	32,4	+ 6,0
Varaukset	0,4	0,4	-
Rahastot	2,1	1,9	+ 0,2
Oma pääoma	29,6	20,3	+ 9,3
Yhteensä	70,4	54,9	+15,5

Kertomusvuonna kasvoi käyttöomaisuus yhteensä 11,5 miljoonaa markkaa. Tämä johtui Kantava Oy:n osakemerkinnästä sekä Vaasaan rakenteilla olevan hotellin maksueristä. Kertomusvuonna hankittiin neuvottelutarkoituksiin kiinteistö Kirkkonummelta sekä henkilökunnan käyttöön kaksi lomaosaketta Punkaharjulta. Lisäksi päätettiin ostaa uudet toimitilat Oulun ja Vaasan piiritoimistoille.

Valtion lainoittamien vuokratalojen osakkeita merkittiin 9 kiinteistöyhtiöstä.

Taloudenhoito

Talousosaston toimintasuunnitelmassa vahvistetut päätehtävät kertomusvuonna olivat seuraavat: vuosia 1982 - 1986 koskevan investointien kehysuunnitelman laadinta, vastuu 75-vuotisjuhlien taloudellisesta toteutuksesta sekä edustajakokouksen edellyttämä selvitys ammattiyhdistysliikkeen jäsenmaksujen perintäjärjestelmästä.

Investointien kehityssuunnitelma valmistui maaliskuussa ja vahvistettiin hallituksen kokouksessa osaksi SAK:n taloudenhoidon pitkän aikavälin suunnitelmaa. Suunnittelukauden sijoituksien yhteismääräksi on ennustettu 43,9 miljoonaa markkaa, joka muodostuu tulorahoituksesta ja luotonotosta. Kohteet päätetään kunakin vuonna erikseen. Hallitus vahvisti samalla suoritettavien investointien tuottoperusteet.

75-vuotisjuhlat toteutettiin taloudellisesti lähes budjetoidulla tavalla. SAK:n kokonaiskulut juhluvuoden järjestelyistä olivat 3,1 miljoonaa markkaa ja tuotot 1,5 miljoonaa markkaa, joten SAK:n kustannusvastuusi jäi yhteensä 1,6 miljoonaa markkaa. Juhlavuoden aikana järjestetty Pohjolan Opiston keräys tuotti 450 000 markkaa.

Jäsenmaksujen työnantajaperinnästä valmistui keskusjärjestötason sopimusluonnos. Asia on selvitetty tarkemmin talousvaliokunnan toimintaa käsittelevässä osassa.

Kertomusvuonna laadittiin keskusjärjestölle ensimmäinen tarkka kuukausikohtainen maksuvalmiusbudjetti. Toteutumista seurattiin kuukausittain, jolloin voitiin todeta ennusteen olevan varsin tarkka ja maksuvalmiusseurannan varsin hyvä työvä-

line myös keskusjärjestön taloudenhoidossa.

Toimintavuonna laadittiin edustajakokouksen edellyttämä kartoitus maamme luottolaitosten pääomavirroista ja luotonannon ohjautumisesta. Toimenpiteet siirtyivät seuraavan vuoden puolelle. Ay-liikkeen ja E-osuuskauppaliikkeen yhteistyön merkittävänä ilmentymänä perustettiin Kantava Oy, joka omistaa Kansa-Yhtymä Oy:n ja Rakennuskunta Hakan. Kantava Oy:stä omistavat SAK ja jäsenliitot yhteensä 25 %. Kertomusvuonna hankitun neuvottelukiinteistön korjaustyöt valmistuvat vuoden 1983 keväällä.

Toimistopalvelut

Kertomusvuoden aikana suoritettiin laaja toimistopalveluja ja tekstinkäsittelyä koskeva tutkimus. Sen perusteella keskusjärjestöön hankittiin kolme Olivetti ETS 1010 tekstinkäsittelyasema, joissa on näyttöruutu. Tutkimuksen perusteella tarjottiin jäsenliitoille tekstinkäsittelyjärjestelmiin liittyvää asiantuntijapalvelua.

Toimistopalveluja parannettiin tutkimuksen antamien suuntaviivojen mukaisesti. Tekstinkäsittelyn tehostamisen lisäksi kertomusvuonna tehtiin seuraavat uudistukset: puhelinvaihd uusittiin, siirryttiin kahden vahtimestarin järjestelmään, lisättiin sisäistä lähettikiertoa, nopeutettiin saapuvan postin käsittelyä, tehostettiin ja helpotettiin monistamista sekä selvennettiin kokousjärjestelyjä.

Syksyllä aloitettiin tietohallinnon esitutkimus Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen kanssa. Esitutkimuksen tavoitteena on kartoittaa SAK:n tietohallinnon nykytilanne, määritellä tietohallinnon kehittämisen keskeiset tavoitteet ja tarpeet sekä laatia ehdotus kokonaistutkimukseksi. Kokonaistutkimuksen päämääränä on SAK:n tavoitteiden mukainen, toimintakykyisen ATK-järjestelmän ke-

hittäminen. Esitutkimuksen valmistuminen siirtyi seuraavaan vuoteen.

Talousvaliokunnan toiminta

Keskusjärjestön taloutta valiokunta on hoitanut vanhaan tapaan käsittelemällä ja vahvistamalla ehdotukset SAK:n PTS- ja vuositalousarvioiksi, välitilinpäätökseksi, varsinaisiksi tilinpäätöksiksi sekä talousosaston toimintasuunnitelmaksi.

Maksuvalmiutta valiokunta on seurannut neljännesvuosiraporttien perusteella.

Henkilöstöasioiden periaatteellisia kannanottoja on myös valmisteltu valiokunnassa.

Valiokunta on pyrkinyt edelleen täsmentämään ja yhtenäistämään keskusjärjestön ja jäsenliittojen talous-, henkilöstö- ja toimistopalvelujen hoitoa. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi on mm. vahvistettu valvontatarkastuksen sopimusmalli ja palkkiosuositus, selvennetty SAK:n jäsenmaksuohjeet sekä osallistuttu henkilöstön koulutusohjesäännön uusimiseen. Valiokunta on myös käsitellyt opistojen kurssiavustussuosituksia, joista uutena mainittakoon järjestökurssien ja harrastekurssien avustussuosituksia. Myös maksuliikkeen hoitamiseksi on vahvistettu riittävän maksuvalmiuden ja tuoton ylläpitävä järjestelmä.

Valiokunta on asettanut seuraavat työryhmät: vuokratotalotyöryhmä, jäsenmaksun perintasopimustyöryhmä, tilikarttatyöryhmä sekä toimitilatyöryhmä. Vuokratotalotyöryhmän tehtävänä oli selvittää, miten keskusjärjestön ja jäsenliittojen tulisi vastaisuudessa suhtautua suoraan omistamiensa vuokratoyhtiöiden rakennuttamiseen. Työryhmä suosittelee, että SAK ja liitot vain poikkeustapauksissa rakentaisivat omistukseensa uusia yhtiöitä ja että näiden yhtiöiden omistuksen tulisi pääasiassa

olla valtiolla ja kunnilla. Hallitus vahvisti työryhmän esitykset kesäkuussa.

Jäsenmaksun perintäsopimustyöryhmän tehtävänä oli selvittää keskusjärjestö- ja liittotason sopimusmääräykset jäsenmaksun työnantaja-perinnästä, laatia uusi sopimusluonnos, selvittää perintäteknikka sekä tehdä ehdotus varajärjestelmästä. Keskusjärjestöneuvottelujen sopimusluonnos valmistui syksyllä. Muilta osin työn valmistuminen siirtyi seuraavalle vuodelle.

Tilikarttatyöryhmän tulee tarkistaa, ovatko liittojen ja ammattiosastojen mallitilikartat edelleen käyttökelpoiset, sekä tehdä tarvittavat muutosesitykset.

Toimitilatyöryhmän tulee kartoittaa SAK:n ja jäsenliittojen nykyiset toimitilat sekä selvittää 5 - 10 vuoden tarpeet. Kahden viimeksi mainitun työryhmän työ valmistuu vuoden 1983 aikana.

Valiokunta selvitti ammattiliittojen, ammattiosastojen ja työttömyyskassojen jäsenmaksuperusteet. Kaikkiaan voidaan todeta, että ammattiliittojen keskimääräinen kokonaisjäsenmaksu on 1,2 % bruttopalkasta vaihteluvälin ollessa 0,25 - 2,0 %. Jäsenmaksu on kaikilla liitoilla prosentuaalinen, eikä siinä ole enimmäismäärää. Jäsenmaksusta jää keskimäärin 75 % liitolle, 13 % palautetaan ammattiosastolle ja 12 % menee työttömyyskassalle. Kertomusvuonna aloitettiin ay-liikkeen talouden kokonaiskartoitus lähettämällä ammattiosastoille tiedustelu vuoden 1982 tilinpäätöksistä.

Taloudenhoitajien seminaari pidettiin Kiljavalla 28. 10. Seminaarin aiheina olivat toimistopalvelut, tekstinkäsittely ja tietohallinto SAK:n laatimien selvitysten pohjalta.

Valiokunta toimi SAK:n 75-vuotisjuhlien taloustoimikuntana.

Henkilöstöasiat

Vuoden 1982 päättyessä oli keskusjärjestön palveluksessa 132 työntekijää, 6 enemmän kuin edellisellä vuonna. Tämän lisäksi SAK:n palveluksessa oli määräaikaisessa työsuhteessa 3 työntekijää sekä 2 projektityöntekijää. Eläkkeellä oli 18 ja perhe-eläkettä sai 2 henkilöä.

Toimitsijoita oli keskusjärjestön palveluksessa 71, 4 enemmän kuin edellisvuonna.

Toimistotyöntekijöitä oli 61, 2 enemmän kuin edellisvuonna. Uudet toimitsijavakanssit olivat hallinto-osaston suunnittelusihteeri, työsuojelutoimitsija, tiedotusosaston av-toimitsija, sosiaaliosaston työsuojelutoimitsija ja Itä-Suomen piiritoimiston toinen piirisihteeri.

Henkilökunnalla oli voimassaolevat työehtosopimukset, joten kertomusvuonna ei käyty varsinaisia työehtoneuvotteluja. Eräitä sisäisiä täsmennyksiä työehtoihin kuitenkin sovitettiin, näistä mainittakoon toimitsijoiden viikonvaihteylitöistä johtuva vapaapäiväjärjestely.

Henkilöstöasioiden hoidossa on pyritty noudattamaan kaikessa henkilöstöpoliittista ohjeistoa. Erityisesti on kehitetty uuden työntekijän perehdyttämisyjärjestelmää ja henkilökunnan koulutusta. SAKista osallistui henkilöstökoulutukseen 42 henkilöä. Lisäksi järjestettiin keväällä keskustoimiston henkilökunnalle suunnittelukoulutuspäivä. Sisäisen viestinnän toimintaohje uusittiin. Vuoden alussa siirryttiin liukuvaan työaikaan.

Henkilökunnan käyttöön Punkaharjulle hankitut lomaosakkeet valmistuvat keväällä 1983.

Henkilöstön koulutus

Ammattiyhdistysliikkeen henkilöstökoulutusta kehitettiin kuluneena vuonna kolmella toimintalinjalla. Henkilöstökoulutuksen periaatteita ja kehittämislinjoja tarkennettiin ja täsmennettiin valmistelemalla SAK:n hallitukselle asiakirja "Ammattiyhdistysliikkeen henkilöstökoulutuksen kehittäminen".

Henkilöstön ammattipätevyyttä tukevaa ja täydentävää koulutusta vakiinnutettiin laatimalla koulutusohjelmat toimittajille, sihteereille, työttömyyskassojen työntekijöille ja toimistotyöntekijöille. Valmistelussa olivat mukana työntekijäryhmien edustajat. Liittokohtaista koulutusyhteistyötä jatkettiin ja syvennettiin. Henkilöstökoulutuksen toteutuksen ongelmia ovat olleet kurssien peruuntuminen, irralliset koulutustapahtumat ja liittokohtaisen suunnittelun vakiintumattomuus. Kurssien sisällön kehittämisessä on korostettu koulutuksen ja työn yhteenliittyvyyttä, koulutuksen pitkäjänteisyyttä ja yksittäisten koulutuskokonaisuuksien nivomista laajemmiksi, työyhteisöön kuuluviksi kokonaisuuksiksi.

Henkilöstökoulutukseen osallistui vuonna 1982 SAKista ja jäsenliitoista yhteensä 398 henkilöä. Koulutustilaisuuksia järjestettiin 28. Tämän lisäksi muutamat liitot ovat järjestäneet koulutusta työyhteisöille. Uusia kursseja olivat mm. uuden työntekijän perehdyttäminen, äidinkielen kurssi ja toimittajakurssi. Ruotsin kielen kurssi on saanut jo vakiintuneen aseman henkilöstökoulutuksena. Myös englannin kielessä järjestettiin ensimmäistä kertaa koulutusta. Liittokohtaisessa koulutuksessa painottuivat yritystalous ja rationalisointi. Muuta ammattiyhdistysliikkeen koulutusta antoivat Ammattiyhdistysopiston, Pohjolan Opiston ja työväenliikkeen opistojen kurssit.

LYHYTKURSSIT	Osanottajia
Uuden työntekijän perehdyttäminen	8
Henkilökohtainen arkistointi	12
Av-materiaalin valmistaminen ja käyttö	24
Äidinkielen kurssi	24
Työttömyyskassajohtajien neuvottelupäivät	14
Lehtijutun ja lyhennelmän laatimisen kurssi	14
Henkilöstökoulutuksen neuvottelupäivät	7
Tilinpäätös ja taseet	12
Toimistoergonomia	12
Äidinkielen kurssi	18
Työttömyyskassojen teemapäivät	13
Miten palvella ja opastaa tutkijoita	13
Työelämän ihmissuhteet	10
Yhteensä	178

VIIKON KURSSIT

	osanottajia
Laitossiivouskurssi II	20
Työttömyysvirkailijoiden kurssi	13
Arkistoinnin jatkokurssi	17
Tiedottajakurssi	12
Talouspolitiikan kurssi	10
Keskusjärjestöjen toimitsijakurssi	22
Viestinnän ja vuorovaikutuksen kurssi	9
HRHRLin toimitsijakurssi	23
Englannin kielen kurssi	6
Yhteensä	132

Sihteerikoulutus	19
Ruotsin kielen kurssi I	17
Ruotsin kielen kurssi II	16
Kouluttajakurssi	10
Liittokohtaiset kurssit	26
Yhteensä	88

Työpaikkatoimikunta

SAK:n työntekijät valitsevat keskuudestaan 8-henkisen työpaikkatoimikunnan, joka seuraa työpaikan työolosuhteita ja henkilöstöasioita, käsittelee ja tekee esityksiä ja aloitteita henkilöstön valtuuttamana toimistovaliokunnalle järjestön henkilöstöä koskevista asioista sekä antaa lausuntoja koko henkilöstöä koskevista asioista.

Työpaikkatoimikunta järjestää erilaisia virkistys-, kulttuuri-, koulutus- ja liikuntatilaisuuksia henkilöstölle. Vuoden aikana järjestettiin muun muassa liikunnallinen iltapäivä Siuntion kylpylässä, tehtiin teatteriretki Poriin sekä käytiin oopperassa, elokuvissa, konserteissa ja teatterissa. SAK:n 75-vuotisjuhlat tarjosivat henkilöstölle runsaasti monia virkistystilaisuuksia.

SAK:ssa siirryttiin liukuvaan työaikaan ja kellokorttijärjestelmän käyttöönottoon, jonka toteuttamista työpaikkatoimikunta on tarkoin seurannut.

Ammattiyhdistys- arkiston toiminta

Arkistoaineiston karttuminen

SAK:N JÄSENLIITOT

VTY on luovuttanut 10. 3. 1983 edustajakokouksen, valtuuston ja hallituksen vuosien 1970-1976 pöytäkirjat.

AMMATILLISET

PAIKALLISJÄRJESTÖT

Iisalmen ammatillinen paikallisjärjestö on luovuttanut 4. 10. 1982 vuosien 1913, 1919, 1920 jäsenkirjoja, jotka ovat kuuluneet Suomen Saha-teollisuuden Liiton osasto 109:lle, Sukeva.

Lisäksi paikallisjärjestö on luovuttanut vuosien 1925-1976 jäsenkirjoja, jotka ovat kuuluneet Suomen Puuteollisuustyöväen Liiton osasto 132:lle, Iisalmi.

AMMATTIOSASTOT

1. Jokelan Puutyöväen ammattiosasto N:o 61 on 8. 3. 1982 luovuttanut osastonsa arkiston Ay-arkistoon. Asiakirjat ovat vuosilta 1937-1982.
2. MKL:n Hatanpään osasto on luovuttanut 26. 5. 1982 arkistonsa Ay-arkistoon.
3. Hämeenlinnan Jalkine- ja Nahkateollisuuden ammattiosasto on 28. 6. 1982 luovuttanut omat ja edeltäjänsä vuosien 1897-1955 arkistomateriaalin Ay-arkistoon.
4. Puutyöväen Liitto on luovuttanut 7. 12. 1982 ammattiosastonsa vuosien 1902-1975 asiakirja-aineistoa Ay-arkistoon.
5. Lappeenrannan rakennustyöläisten ammattiosasto n:o 33 on luovuttanut 10. 12. 1982 Ay-arkistoon vuosien 1940-1969 arkistoai-

neiston, joka on kuulunut Raken-
nustyöläisten Liiton osastolle 112,
Kaukaa.

YKSITYISET HENKILÖT

Kauko Viitala on luovuttanut 19. 3.
1982 Tuusulanjärven työväen kult-
tuuritapahtumaan liittyvän vuosien
1978-1981 asiakirja-aineiston.

Ammattiyhdistysaineiston perinneräys

SAK:n Ammattiyhdistysarkisto jär-
jesti SAK:n 75-vuotisjuhlavuonna ar-
kistomateriaalin keräyskampanjan.

Kampanjan tavoitteena oli kartut-
taa Ay-arkistoa etenkin ammatillisten
paikallisjärjestöjen ja ammattiosasto-
jen materiaalilla.

Ay-arkisto sai keruukampanjan to-
teuttamiseksi valtionavun piiriin mää-
räaikaisen työntekijän viideksi kuu-
kaudeksi. Luovutetut arkistot järjes-
tettiin mahdollisimman pikaisesti, jo-
ten ne ovat valmiit käytettäväksi luovut-
tajain ehdoin. Asiasta lähetettiin
ammatillisille paikallisjärjestöille 26.
4. 1982 kirje, jossa todettiin, että
ammatillisten paikallisjärjestöjen ja
ammattiosastojen arkistot ovat tär-
keitä ay-liikkeen ja muun tutkimuk-
sen kannalta, koska ne ilmentävät
kentän mielialoja ja tuntemuksia.

SAK tiedottaa -lehdessä N:o 3 oli
kirjoitus "Arkistot talteen -ay-perin-
nekeräys juhlavuonna". Kirjoituk-
sessa annettiin arkistojen luovutuk-
seen liittyviä ohjeita mm. asiakirjo-
jen salaisuusrajoista, luovutussopi-
muksesta siitä, mitä ja miten arkisto-
aineistoa otetaan vastaan, sekä asia-
kirjojen säilytyksestä.

Aineiston järjestäminen

SAK:n vanhemmasta arkistoaineis-
tosta on järjestetty SAK:n ja liittojen

välinen vuosien 1930-1962 kirjeen-
vaihto.

SAK:n päättävien elinten pöytäkir-
joista sidotettiin vuoden 1982 aikana
edustajakokouspöytäkirjat.

Vuonna 1982 järjestettiin seuraa-
vat liittojen, ammatillisten paikallis-
järjestöjen ja ammattiosastojen ai-
neistot

1. Virkamiesten ja Työntekijäin Yh-
teisjärjestö VTY ry.
2. Hämeenlinnan Jalkine- ja nahka-
työläisten ammattiosasto
3. Jokelan Puutyöväen ammatti-
osasto
4. Lappeenrannan Puutyöväen am-
mattiosasto
5. MKL:n Hatanpään osasto
6. Puuliiton Kuopion osasto
7. Lahden ammatillinen paikallisjär-
jestö
8. Lahden seudun ammatillinen pai-
kallisjärjestö

LUETTELOT

Kaikesta järjestetystä aineistosta on
tehty luettelot sitä mukaan kuin ne
on järjestetty.

Lisäksi on kaikesta aineistosta
tehty pääluettelo.

KIRJASTO

Kirjastomateriaali on luokiteltu ja
kortistoitu sitä mukaa kuin sitä on
tullut.

MIKROFILMAUS

Vuoden 1982 aikana ei mikrofilmattu
aineistoa. Arkistoon hankittiin kui-
tenkin 355 mm:n mikrofilmilukulaite.

Aineiston käyttö

Arkiston ohjesäännön mukaisesti
SAK:n 25 vuotta vanhempi arkistoi-
neisto samoin kuin 25 vuotta van-
hemmat luovutetut arkistoaineistot
ovat kaikilta osiltaan tutkijain ja
muiden tarvitsijain vapaasti käytettä-
vissä.

Arkistossa kävi vuoden 1982 ai-
kana 247 henkilöä, joista arkistoi-
neistoa tutki 61 henkilöä.

Käsikirjastosta lainattiin 209 ni-
dettä.

Ulkopuolisia kyselyjä oli vuoden
aikana noin 140 ja SAK:n henkilö-
kunnan tiedusteluja 80.

Arkistolainana ovat olleet Helsin-
gin Puuseppien ammattiosaston pöy-
täkirjat Puutyöväen Liiton historian-
kirjoittajalla.

Koulutustilaisuudet

HENKILÖSTÖKOULUTUS

SAK:n ja liittojen toimitsijoille ja
toimistohenkilöstölle pidettiin 23. 3.
1982 kurssi "Henkilökohtainen arkis-
tointi" TSL:n koulutustilassa.

Arkistoinnin jatkokurssi pidettiin
31. 5.-4. 6. 1982 Ay-opistolla Kilja-
valla. Kohderyhmänä olivat arkiston-
hoitajat ja arkistotyöntekijät.

"Asiakirjojen hävittäminen ja seu-
lonta" -kurssi pidettiin TSL:n koulu-
tustilassa liittojen arkistonhoitajille ja
arkistotyöntekijöille 14.-15. 2. 1983.

AMMATILLISET PAIKALLISJÄRJESTÖT

Alavuden Seudun ammatillinen pai-
kallisjärjestö järjesti 8. 2. 1982 arkis-
tokurssin.

Imatran ammatillinen paikallisjär-
jestö järjesti 24. 4. 1982 arkistonke-
ruu- ja arkistointikurssin.

MUU KOULUTUS

Liiketyöntekijäin Liitolle on tehty ar-
kistokaaviota yhdessä liiton arkisto-
vastaavan kanssa.

Vankilavirkailijan Liitolle on an-
nettu arkisto-ohjausta.

Muu toiminta

Järjestettiin SAK:n 75-vuotisjuhliin
12. 6. 1982 näyttely SAK:n työehto-

sopimustoiminnasta 75 vuoden ajalta. Näyttely oli jo 14. 3. SAK:n ruotsinkielisten 75-vuotisjuhlassa Vaasassa sekä Metallityöväen Liiton os. 5 ry:n juhlassa 21. 5. 1982.

Valtionarkiston arkistonhoitaja Pirkko Rastas teki tarkastuskäynnin Ay-arkistoon 24. 8. 1982.

Vuoden lopussa tehtiin anomus SAK:n talousosastolle päätearkiston lisätilan saamiseksi sekä määräaikaisen kansainvälisen arkistoaineiston järjestäjän palkkaamiseksi.

Vanhoiden valokuvien tunnistamistilaisuus järjestettiin 18. 3. 1982 SAK:ssa. Tilaisuudessa oli ay-liikkeen ja työväenliikkeen veteraaneja.

Kaksi peruskoulun yläasteen yhdeksännen luokan oppilasta oli tamikuussa arkistossa perehtymässä työelämään. Työvoimatoimiston kurssilta oli arkistossa työharjoittelussa viikon Bo Hedbom.

Pirjo Haapanen osallistui 3. 3. 1982 omatoimisen konservoinnin kurssille valtionarkiston sitomossa.

Valtionapua saavien yksityisarkistojen yhteistyö on käynnistetty vuoden 1982 kuluessa. Näissä merkeissä on arkistohenkilökunta käynyt tutustumassa 2. 4. Työväen Arkistoon, 5. 5. Svenska Centralarkivetiin ja Porvarillisen Työn Arkistoon, 28. 10. Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran Arkistoon ja Kansanrunousarkistoon sekä 23. 11. Svenska Litteratursällskapetin arkistoon ja Brages Urlippverk arkistoon. Lisäksi arkistohenkilökunta tutustui 25. 2. Suomen Pankin arkistoon.

Ruotsin Suomalaisseurojen Keskusliiton arkistonhoitaja Erkki Vuonokari kävi 8. 6. Ay-arkistossa.

SAK:n historian "Yhdessä elämä turvalliseksi", I osa, "SAK-laisen ammattiyhdistysliikkeen kehitys vuoteen 1930" luovutettiin tasavallan presidentti Mauno Koivistolle 19. 11.

Kuvassa luovuttajat oikealta: SAK:n puheenjohtajat Pertti Viinanen ja Olavi Hänninen, kirjoittajat, kansanedustaja fil.kand. Pirjo Ala-Kapee ja valt.kand. Marjaana Valkonen sekä SAK:n historiatoimikunnan puheenjohtaja Pentti Ohman.

SAK:n entiset puheenjohtajat saivat historian I osan numeroidut kappaleet 24. 11. 1982 SAK:ssa. Kuvassa vasemmalta SAK:n historiatoimikunnan puheenjohtaja Pentti Ohman, SAK:n entiset puheenjohtajat Mikko Laaksonen ja Pekka Oivio, sihteeri Per-Erik Lundh, SAK:n entiset puheenjohtajat Vihtori Rantanen ja Niilo Hämäläinen.

Edessä oikealla SAK:n historiatoimikunnan jäsenet opettaja Kalle Pirttijärvi ja Metallityöväen liiton entinen puheenjohtaja Edvin Salonen, SAK:n entinen puheenjohtaja Viljo Kuukkanen, historian kirjoittaja Marjaana Valkonen sekä SAK:n entiset puheenjohtajat Arvo Hautala ja Veikko Ahtola. SAK:n vanhin puheenjohtaja Aku Sumu ei osallistunut luvutustilaisuuteen.

SAK:n historian I osa ilmestyi

Marraskuussa 1982 ilmestyi SAK:n historian **"Yhdessä elämä turvallisiksi" ensimmäinen osa "SAK:laisen ammattiyhdistysliikkeen kehitys vuoteen 1930"**.

Historian ensimmäinen kappale luovutettiin tasavallan presidentti Mauno Koivistolle 19. marraskuuta.

Pirjo Ala-Kapee on kirjoittanut historiasta jakson, joka kertoo ammattiyhdistysliikkeen synnystä ja kehityksestä vuoteen 1918 saakka. Marjaana Valkonen on kirjoittanut SAK:laisen ammattiyhdistysliikkeen kehitystä kansalaissodasta ammattijärjestön lakkauttamiseen kuvaavan osan.

"Yhdessä elämä turvallisiksi" ensimmäinen osa "SAK:laisen ammattiyhdistysliikkeen kehitys vuoteen 1930" käsittää liitteineen 816 sivua, ja siitä otettiin 5 000 kappaleen painos.

Historiatoimikunnan puheenjohtajana on ollut SAK:n suunnittelusihteeri Pentti Öhman, sihteerinä Marjaana Valkonen sekä jäsenenä TEVA:n II puheenjohtaja Elsa Aaltonen, Pirjo Ala-Kapee, opettaja Kalle Pirttijärvi ja Metallityöväen Liiton entinen II puheenjohtaja Edwin Salonen.

HISTORIANKIRJOITUS JATKUU

Marjaana Valkonen jatkaa SAK:n historian tutkimista. Suunnitelman mukaan toinen osa kertoo SAK:n vaiheista vuosina 1930-1951 ja kolmas osa kehityksestä vuonna 1971 pidettyyn X edustajakokoukseen saakka.

Tulopoliittisen kokonaisratkaisun eli ns. Pekkas-ratkaisun osana olevan indeksiehdon laukeaminen toi palkkoihin helmikuun alusta 0,5 prosentin korotuksen.

Tuntipalkkaan indeksiehto antoi keskimäärin 15 pennin lisän, ja kuukausipalkkaan tuli korotus keskimäärin 25 markkaa.

Seuraavan työmarkkinaratkaisun alustavat valmistelut käynnistettiin toukokuussa. Yleinen taloudellinen tilanne ja erityisesti vaikea työttömyys sekä matalapalkkaratkaisun ja työsuhdeturvan toteuttaminen asettivat keskitetyn ratkaisun ensisijaiseksi tavoitteeksi.

Sopimuskierron käynnistettiin välittömästi lokakuisten devalvaatioiden jälkeen. SAK jätti STK:lle ja LTK:lle kahdeksan kohtaisen asialistan joka alkoi työllisyydestä: SAK vaati lomautus- ja irtisanomisvaroitusten peruuttamista. Palkankorotukset esitettiin toteutettavaksi pennitai markkamääräisinä. Sopimukseen tuli sisältyä indeksiehto. SAK esitti myös erillistä matalapalkkaratkaisua, vuorotyölisien korotuksia ja liitto-kohtaista järjestelyvaraa. Palkankorotusten lisäksi listalla olivat työsuhdeturva, sairaus- ja raskausajan palkka, keskusjärjestösopimuksista työsuojelu, koulutus- ja ulkopuolisen työvoiman käyttöä koskevat sopimukset, osa-aikatyön käyttöä koskevien normistojen aikaansaaminen, yhteistoimintamenettelyn tehostami-

nen sekä eroraha- ja ryhmähenkivakuutusten parantaminen.

Kokonaisratkaisun syntymisen edellytyksenä pidettiin valtiovallan mukanaoloa ja myötävaikutusta.

Valtuuston kokouksessa 4. 12. 1982 hyväksyttiin mm. SAK:n palkankorotusmäärien tavoitteet sosiaalidemokraattien äänin 128-73. Palkankorotukset tulee suorittaa kahdessa erässä yleiskorotuspainotteisina siten, että kustannusvaikutus on 1. 3. 83 lukien 3 prosenttia ja 1. 9. 83 lukien 3 prosenttia. Korotusten edellytettiin olevan pennimääräisiä ja laskentaperusteena käytettävän kaikkien palkansaajien keskiansiota. Osa palkankorotuksesta tuli käyttää erityiseen matalapalkkajärjestelyyn. Samalla valtuusto korosti, että jo aikaisemmin työnantajille jätetyn neuvotteluesityksen laadullisten tavoitteiden toteutus on neuvottelutuloksen hyväksymisen tärkeä edellytys.

STK ja LTK jättivät omat vastaesityksensä SAK:n neuvottelijoille joulukuun puolivälissä. Näiden esitysten mukaan sopimuksen tulisi olla yksivuotinen, ja palkankorotusvaikutus voisi olla enintään 2,5 prosenttia sopimuskaudella. Julkisen puolen työnantajat yhtyivät yksityisen puolen työnantajien tarjouksiin.

SAK:n hallitus joutui toteamaan 30. 12. 82, etteivät työnantajien esitykset enempää palkkojen kuin muidenkaan sopimusehtojen osalta ole SAK:n hyväksyttävissä. Paitsi palkankorotusten osalta, on päästävä SAK:ta tyydyttäviin ratkaisuihin muun muassa työllisyys-, lomautus-, osa-aikatyö- ja työaikakysymyksissä.

Neuvottelut siirtyivät vuoden 1983 puolelle.

Sopimusvaliokunnan toiminta

Sopimusvaliokunnan alaisuuteen nimettyjen työryhmien tehtäväksi oli annettu matalapalkkaohjelmaa, työ-

ajan lyhentämistä sekä osa-aikatyöntekijöiden aseman parantamista koskevien tavoite- ja toimenpide-ehdotusten valmistelu ennen seuraavien sopimusneuvottelujen käynnistymistä.

Jokainen työryhmä sai sekä raportit että ohjelmat ja esitykset valmiiksi, ja ne voitiin valiokunnassa hyväksyä.

Neuvottelutulos yt-sopimuksen al-lekirjoituspöytäkirjan edellyttämistä selvityksistä, luottamusmiessopimuksen edellyttämästä luottamusmiesten lukumäärän määrittelystä ja henkilöstön ajankäytön ja korvausten selvityksistä saatiin valmiiksi sekä SAK:n ja STK:n että SAK:n ja LTK:n kesken.

Saatiin aikaan neuvottelutulos, että yhdistetään teknisesti kolme keskusjärjestösopimusta: sopimukset yhteistoiminnasta, rationalisoinnista ja yritysten sisäisestä tiedottamisesta.

Valiokunnan aloitteesta pyydettiin kirjalliset esitykset seuraavan sopimuskierröksen tavoitteista niin SAK:n jäsenliitoilta kuin SAK:n eri valiokunniltakin. Aineiston pohjalta asetettiin neuvottelutavoitteet SAK:n hallituksen ja neuvottelukunnan käsittelemään sekä edelleen työnantajajärjestöille jätettäväksi.

Rationalisointiasiat

Rationalisointitoiminnassa keskityttiin tuotannon automaatioasteen kohottamiseen, tuotannon joustavuuden parantamiseen sekä edellisenä vuonna käynnistyneen laatupiiritoiminnan laajentamiseen. Tietokoneavusteisia suunnittelu- (CAD) ja valmistusjärjestelmiä (CAM) otettiin käyttöön useissa teollisuusyrityksissä. Teollisuuden tuotantolaitoksissa oli käytössä vuoden lopulla noin 100 teollisuusrobotia. Niitä käytettiin mm. työstökoneiden ja puristimien kappaleiden vaihdossa, kappaleiden siirroissa ja pakkauksessa sekä pistejä kaarihitsauksessa.

Valtioneuvosto antoi 12. 8. 1982 periaatepäätöksen teknologiapoliitikasta. Päätöksessä on koordinoitusti käsitelty ja määritelty toimenpiteet maamme teknologisen kehityksen edistämiseksi ja teknologian hallitsemiseksi käyttöönottamiseksi. Periaatepäätöksen mukaan teknologiapoliitikalla tulee edistää yhteiskuntapolitiikan tavoitteiden toteuttamista niin että edistetään tuotannon ja sen rakenteen suotuisaa kehitystä. Teknologiapoliitikan valmistelu-, koordinointi- ja seurantavastuu jakautuu periaatepäätöksen mukaisesti valtion tiedoneuvoston, talouspoliittisen ministerivaliokunnan, valtioneuvoston kanslian, kauppa- ja teollisuusministeriön sekä eräiden muiden ministeriöiden kesken.

Kauppa- ja teollisuusministeriön ja sen hallinnonalan organisaation uudistamistarvetta selvittäneen KTM-81 -komitean mietinnössään esittä-

män teknologian kehittämiskeskusten perustamiseen suhtauduttiin eri tahoilta annetuissa lausunnoissa myönteisesti. Päätös, että teknologian kehittämiskeskus perustetaan 1. 7. 1983, tehtiin eduskunnassa valtion vuoden 1982 tulo- ja menoarvion käsittelemään ja hyväksymisen yhteydessä.

Teknisen valiokunnan toiminta

Valiokunnassa käsiteltiin uuden teknologian soveltamiseen ja muuhun rationalisointitoimintaan liittyviä ajankohtaisia kysymyksiä. Erityistä huomiota toiminnassa kiinnitettiin uuden teknologian ja rationalisoinnin haittojen ehkäisemiseen sekä työntekijöiden vaikuttamismahdollisuuksien lisäämiseen. Valiokunnan tehtäviin sisältyi myös näihin asioihin liittyvien keskusjärjestöjen lausuntojen ja kannanottojen valmistelua.

Sopimusjaoston ja teknisen valiokunnan järjestämä teknologiaseminaari pidettiin 27.-29. 4. 1982 Siikaranta-Opistossa Kirkkonummella. Seminaarin tarkoituksena oli täsmentää ammattiyhdistysliikkeen teknologiapoliittisia tavoitteita sekä selvittää uuden teknologian käyttöönottoon liittyvässä työpaikkatasoisessa yhteistyössä noudatettavaa toimintalinjaa.

Palkkaustapoja ja niiden soveltamiseen liittyvien ongelmien ratkaisemista käsitellyt palkkaustapaseminaari pidettiin 8.-10. 9. 1982 Liiketyöntekijäin Liiton kurssikeskuksessa Hattulan Tyrvännössä.

Rationalisointi-neuvottelukunnan toiminta

SAK:n ja STK:n rationalisointineuvottelukunta valmisteli rationalisointiyhteistyön kehittämistä varten oppaan, jossa käsitellään työpaikkatason rationalisointiyhteistyön muo-

toja, yhteistyöorganisaation muodostamista ja käytännön työskentelytapoja. Valmistunut opas täydentää yhteistoimintalain ja rationalisointisopimuksen määräyksiä käytännön kokemuksiin perustuvilla ohjeilla.

Neuvottelukunta järjesti syksyn aikana viisi yritysten linjajohdolle, rationalisointihenkilöstölle sekä luottamusmiehille tarkoitettua informaatiotilaisuutta, joihin osallistui yhteensä 481 henkilöä. Näissä tilaisuuksissa selostettiin rationalisointiyhteistyöstä laadittua opasta sekä selvitettiin laatupiiritoiminnan periaatteita ja esimerkkiä erään työpaikan laatupiiritoiminnasta.

Rationalisointineuvottelukunnan ja alakohtaisten rationalisointitoimikuntien yhteiset neuvottelupäivät pidettiin Lahdessa 19.-20. 10. 1982.

Oikeudelliset asiat

Poliittinen oikeistolaistuminen ja yhteiskuntakehitykseen vaikuttava matala profiili ovat lähes täysin pysäyttäneet ammattiyhdistysliikkeen kanalta merkittävän lainsäädännön. Toimintavuonna Suomen ammattiyhdistysliike joutui pettymään ennen kaikkea työsuhdeturvauudistuksiin. Tällä kertaa se, että työmarkkinajärjestöt olivat löytäneet tietyn yhteisymmärryksen uudistuksen linjoista, ei saanut maan hallituksessa porvarilisten ryhmien tukea.

Pekkas-ratkaisussa oli edellytetty, että valtioneuvosto ottaa työsuhdeturvakysymykset käsiteltäväkseen heti työsuhdeturvakomitean mietin-

nön valmistuttua. Toukokuussa näin tapahtuikin, mutta työsuhdeturvalainsäädännön kehittämistä koskeva hallituksen esitys oli pettymys SAK:n jäsenistölle. Hallituksen esityksessä oli heikennetty olennaisesti eräitä työsuhdeturvakomitean keskeisiä ehdotuksia. Heikennykset koskivat laitomiin irtisanomisiin liittyviä vahingonkorvauksia ja liikkeen luovutuksen yhteydessä tarvittavaa irtisanomissuojaa.

Hallituksen esityksen antamista oli edeltänyt eräiden yrittäjäjärjestöjen voimakas kampanja työsuhdeturvakomitean ehdottamaa työsuhdeturvauudistusta vastaan. Kampanjoinnin huipennuksena olivat erään yrittäjäjärjestön lehti-ilmoitteluin toteutetut uhkaukset työllistämiskohtaan. Ammattiyhdistysliikkeen piirissä nähtiin yrittäjämäärien antavan avoimesti tukensa laittomuudelle, kun se näin suosi laittomia irtisanomisia.

Palkansaajakeskusjärjestöt reagoivat voimakkaasti hallituksen esitykseen sisällytettyihin heikennyksiin. Kansanedustajille osoittamassaan kirjoituksessa järjestöt totesivat, että hallituksen esitys toteutuessaan ei kokonaisuutena merkitsisi työsuhdeturvan parannusta. Järjestöt olivat kuitenkin Pekkas-ratkaisun hyväksyessään ymmärtäneet siihen sisältyneen työsuhdeturvalausuman siten, että hallitus oli nimenomaan sitoutunut työsuhdeturvan parantamiseen työmarkkinajärjestöjen ehdottamalla tavalla.

Lukuisista yrityksistä huolimatta eduskunnasta ei ole löytynyt poliittista yksimielisyyttä työsuhdeturvalainsäädännön toteuttamiseksi. Näin siitakin huolimatta, että SAK ja muut palkansaajajärjestöt olivat asettaneet työsuhdeturvauudistuksen erääksi tulopoliittiseen kokonaisratkaisuun tähtäävien neuvottelujen keskeiseksi tavoitteeksi. Valtiovallan passiivisuus tulopoliittisten neuvotte-

lujen yhteydessä johti muun muassa siihen, että SAK esitti STK:lle keskusjärjestösopimuksen solmimista työsuhdeturvakomitean linjauksien mukaisesti. Mutta tämäkään ei johtanut mihinkään, koska työnantaja-puoli edellytti samassa yhteydessä uudistettavan työmarkkinoiden ns. pelisääntöjä.

Työsuhdeturvakomitea ei tehnyt lainkaan toimenpide-ehdotuksia työntekijöiden ns. kollektiivisesta irtisanomis- ja lomautussuojasta. Palkansaajakeskusjärjestöjen edustajat liittivät kuitenkin mietintöön tätä koskevan eriävän mielipiteen, joka osaltaan johti siihen, että sosiaali- ja terveysministeriö asetti kertomusvuonna yhden miehen toimikunnan selvittämään kollektiivisen työsuhdeturvan ongelmia.

Toimikunnan työskentelyn yhteydessä SAK ja eräät muut palkansaajakeskusjärjestöt määrittivät aikaisempaa tarkemmin omia kollektiivisuojarahjoitteitaan. Keskeisiä olivat työnantajilta vaadittavat työntekijöiden uudelleenkouluttaminen ja uudelleensijoittaminen, erilaisiin lailisiinkin irtisanomisiin ja lomautuksiin liitetyt taloudelliset seuraamukset, työvoiman vähentämisjärjestyksen nykyistä tehokkaampi sääntely sekä yhteistoimintalakiin perustuvan neuvotteluvetoisuuden kehittäminen. Näiden tavoitteiden tarkoituksena on toisaalta estää tai hidastaa työvoiman vähentämistä ja toisaalta lisätä yritystaloudellista harkintaa työvoiman vähennysten yhteydessä.

Myös keskitettyyn ratkaisuun tähtäävissä neuvotteluissa oli esillä edellä todettuja kollektiivisuojarahjoitteita. Niistä tärkein oli se, että työnantajilla olisi velvollisuus maksaa palkkaa työttömyysvakuutuksen tarkoittaman 5 päivän karenssin ajalta.

Kansainvälisen työjärjestön ILO:n kesäkuuisessa yleiskokouksessa oli toisessa käsittelyssä työsuhdeturvaa kos-

kevan kansainvälisen säännösten uusiminen. Käsittely johti vaatimattoman yleissopimuksen ja sitä täydentävän yksityiskohtaisen suosituksen syntymiseen.

Työsuhteturvakomitean ehdotukset johtivat osaltaan siihen, että ryhdyttiin lainvalmistelutoimiin työtuo-
mioistuimen toiminnan tehostamiseksi. Joulukuussa eduskunta hyväksyi lainmuutokset, jotka mahdollistavat työtuo-
mioistuimen jakaantumisen kahteen jaostoon. Lisäksi työtuo-
mioistuin voi käsitellä asioita täysistun-
nossa. Lainmuutokset astuvat voimaan 1. 3. 1983.

Ulkomaantyön oikeudellisia ongelmia selvittelyt ulkomaantyökomitea jätti mietintönsä joulukuussa.

Oikeudellisen valiokunnan toiminta

Toimintavuoden aikana oikeudellinen valiokunta käsittelee kokouksissaan työsuhteturvakysymyksiä sekä yksilö- että kollektiivisuojan osalta, ay-jäsenmaksuperintää, ulkomaan-
työ- ja yhdistyslakikomitean työskentelyä, työttömyysturvauudistusta, työtuo-
mioistuimen toiminnan kehittämistä, taloudellista rikollisuutta sekä tasa-arvolakihanketta. Sopimus-
valiokunnan kanssa järjestettiin yhteiskokous kollektiivisen työsuhteturvan tavoitteista.

Sosiaali- ja työsuojelu toiminta

Merkittävin sosiaaliturvakysymys vuoden 1982 aikana oli sairaus-, tapaturma- ja liikennevakuutusetu-
jen korottaminen ja saattaminen veronalaiseksi tuloksi.

Työttömyysajan toimeentuloturvan parantamisesta valmistui toimikun-
nan mietintö. Työaikakysymyksistä keskusteltiin vilkkaasti.

Lasten päivähoito ja muu lapsiperheiden tukeminen ovat olleet paljon esillä. Erityisenä ongelmana ovat korostuneet nuorten perheiden asunnon saannin vaikeudet ja päivähoitopaikkojen puute.

Rintamamiesten varhaiseläkejärjestelmä tuli heinäkuun alusta voimaan.

Työttömyysturva

Työttömyysturvatoimikunnan esitys työttömyysajan toimeentulojärjestelmän uudistamiseksi valmistui. Esitys oli erimielinen ja jätti eräitä kysymyksiä avoimiksi ja ratkaisematta. Toimikunta lähti työttömyysturvajärjestelmämme yhdenmukaistamisesta ja etujen parantamisesta. Näiltä osin se teki myös suuren määrän ehdotuksia.

SAK esitti yhdessä muiden palkan-
saajajärjestöjen kanssa toimikunnan työn jatkamista kiireisesti. Loppuvuodesta sosiaali- ja terveysministeriö asettikin työryhmän, jonka tuli laatia esitys työttömyysturvajärjestelmän uudistamisesta ja työttömyys-
ajan toimeentuloturvan tason kohottamisesta.

Työaika

Keskusteluissa työaikakysymyksistä on yhä voimakkaammin tullut esiin mahdollisuus lisätä työpaikkoja työ-
aikaa lyhentämällä. Edustajakokous-
päättöksen mukaan SAK:ssa työskenteli työryhmä, joka täsmensi SAK:n tavoitteita työajan lyhentämiseksi. Työryhmä katsoi, että työaikaa on lyhennettävä suunnitelmallisesti pitkällä aikavälillä niin, että siihen käytetään osa tuottavuuden kasvusta kulloisenkin taloudellisen tilanteen mukaan. Edelleen työryhmä esitti, että työmarkkinain keskusjärjestöjen tulee ylitöiden rajoittamisen ohella sopia suunnitelmallisesta työajan lyhentämisestä kymmenellä prosentilla viidessä vuodessa. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi voidaan käyttää erilaisia työajan lyhentämismuotoja. Työryhmän esitys oli laajassa keskustelussa syksyllä pidetyssä työaikaseminaarissamme.

Vuoden aikana on myös jatkanut työtään valtioneuvoston asettama työaikakomitea.

Vuoden aikana myös valmistui SAK:n osa-aikatyöryhmän raportti. Siinä työryhmä esitti SAK:n tavoitteita osa-aikatyön säätelemiseksi ja osa-aikatyöntekijöiden aseman turvaamiseksi. Työryhmä järjesti jäsenliitoille kyselyn asiasta.

Lyhyiden työsuhteiden sosiaaliturva

Lyhyissä työsuhteissa työskentelevillä, joilla tarkoitetaan muilla kuin ns. LEL-aloilla työskenteleviä, on vielä puutteita sosiaaliturvassa. Tätä asiaa selvitteli SAK:ssa erityinen työryhmä, jonka tavoitteena oli selkeyttää lyhyitten työsuhteiden työehtoja ja sosiaaliturvakysymysten pyrkimykset. Työryhmän raportti valmistui loppuvuodesta.

SAK:n 75-vuotisjuhlavuoden avajaistilaisuus pidettiin Helsingissä, Finlandia -talossa, 14. 1. 1983. SAK:n ja jäsenliittojen päättäjät nostivat esille uusia toimia ja keinoja työllisyyden parantamiseksi.

Tällaisia ovat muun muassa työn uudelleen jakaminen lyhentämällä työaikaa sekä taloudellisen demokratian lisääminen hyödyntämällä ja parantamalla yhteistoimintamenettelyä työllisyyskysymyksissä.

Vuoden aikana työskenteli myös Eläketurvakeskuksessa työryhmä, joka selvitti free-lance-sopimuksilla työskentelevien eläketurvan järjestämistä. Työryhmä jätti hieman erimielisen mietintönsä vuoden lopulla.

Perhepolitiikka

PÄIVÄHOITO

Vuoden 1982 aikana toteutettiin SAKissa kampanja "Työtä vanhemmille - hoitopaikkoja lapsille". Tavoitteena oli lisätä ay-liikkeen jäsenien kiinnostusta lasten hoitoon ja kasvatukseen ja toisaalta saada kuntien ja valtion päättäjät nopeuttamaan lasten hoitopaikkojen määrän ja laadun kehittämistä.

Liittojensa ohjeiden mukaisesti ammattiosastot kehottivat kaikkia hoitopaikkoja tarvitsevia palkansaajaperheitä hakemaan kunnallista päiväkotitai perhepäivähoitopaikkaa.

Ammatilliset paikallisjärjestöt puolestaan järjestivät kymmeniä yleisötilaisuuksia, joissa kuntien edustajat olivat vastaamassa päivähoidon järjestämistä koskeviin kysymyksiin.

Lisäksi SAK yhdessä muiden palkansaajakeskusjärjestöjen kanssa esitti valtiovallalle mm. budjettivalmistelujen yhteydessä nopeampaa päivähoitopalvelujen kehittämistä.

LAPSILISÄT

Alkuvuodesta valmistui SAK:n sosiaaliosastolla harjoittelutyönä koottu selvitys perhekustannusten tasausjärjestelmästä, joka sisältää tietoja lapsiperheiden taloudellisista tukimuodoista ja niiden kohdentumisesta. Selvityksessä pidettiin tärkeänä lapsilisäjärjestelmän kehittämistä.

SAK edellytti, että lokakuussa suoritettujen devalvaatioiden haitat korvataan mm. lapsiperheille. Valtiovallalle devalvaation jälkeen esityksessä sosiaalipaketissa olikin kes-

keistä vaatimus lapsilisien korottamisesta kaikkiaan n. 25 % jo vuoden 1983 alusta.

ASUMINEN

SAK:n devalvaation jälkeen teemmään sosiaalipakettiesitykseen sisältyi myös ehdotuksia asumiskustannusten nousun hillitsemiseksi.

VANHEMPAINLOMA

Lapsia syntyi vuoden 1982 aikana muutama tuhat enemmän kuin aikaisempina vuosina. Osasyynä tähän oli 1. 1. 1982 voimaan tullut sairausvakuutus uudistus, joka merkitsi useimmille päivärahojen nousua ansiosidonnaisuuden vuoksi. Samasta syystä myös lapsen syntymän yhteydessä pidettävän isyysloman käyttö lisääntyi niin, että vuoden lopulla lähes joka neljäs isä piti isyysloman. Vuoden alusta piteni myös vanhempainlomamahdollisuus 100 arkipäivään.

Työkyvyttömyys

SAK:n aloitteesta sosiaali- ja terveysministeri asetti työkyvyttömyyden arviointitoimikunnan vuonna 1980. Toimikunta jätti mietintönsä tammikuussa 1982. Tarkoituksena oli selvittää työkyvyttömyysratkaisukäytäntö sekä viime vuosien kehitys. Toimikunnan työn aikana eläkelaitosten hylkäämien työkyvyttömyyseläkehakemusten lukumäärä laski huomattavasti. Tilastolliset selvitykset eivät kaikilta osin pystyneet ilmiötä selvittämään.

Toimikunnan keskeinen työ oli ratkaisutoiminnan uudistusehdotusten laatiminen. Tavoitteena on, että kansaneläkejärjestelmän ja ansioeläkejärjestelmän ratkaisut kussakin yksittäisessä tapauksessa olisivat samansuuntaiset. Tähän pyritään neuvotteluvaikeuksien avulla, jota erikseen asetettava neuvottelukunta valvoo.

Lisäksi esitettiin muutoksia päätösten perusteluihin, työn ja työolojen selvityksen tarpeellisuuteen, lääketieteellisten selvitysten parantamiseen sekä muutoksenhakujärjestelmään. Pääosaa ehdotuksista on määrä lähteä toteuttamaan vuoden 1983 aikana.

Eläkeikä

Eläketurvan puolella SAK:n tärkein kehittämistavoite on eläkkeelle siirtymisen joustavoittaminen. Asiaa koskeva komitean jatkotyö käynnistyi keväällä. Eläkeikäkomitean on määrä antaa toinen osamietintönsä ja siitä saatujen lausuntojen pohjalta eläkkeelle siirtymisen joustavoittamista koskeva lopullinen esityksensä vuoden 1983 toukokuun loppuun mennessä.

Työpaikkaruokailu

Työaikana tapahtuvan ruokailun nykytilanteen kartoittamiseksi, terveellisten ruokailutottumusten edistämiseksi ja työpaikkaruokailua koskevien sopimustavoitteiden täsmentämiseksi järjestettiin kolme seminaaria: valtakunnallinen työpaikkaruokailuseminaari Kiljavalla ja alueelliset seminaarit Tampereella ja Lahdessa. SAK:n ohella seminaarijärjestelyissä ovat keskeisesti olleet mukana Kuluttajaneuvontaliitto ja Lounasrengas sekä jossain määrin myös TVK ja STTK.

Päihdeasiat

Keskeistä on ollut hoitoonohjausta koskevien tutkimuksien suunnitteluun ja seurantaan osallistuminen. Tutkimusten teettäjinä ovat Työturvallisuuskeskuksen päihderyhmä ja sosiaalihallitus. Tutkimuksien tietoja käytetään hyväksi mm. valmisteilla

olevassa, ensi vuonna järjestettävässä "Päihdeongelmien käsittely työpajoilla" -seminaarissa.

SAK:n elämäntapakurssikokeilun yhteydessä on myös mietitty työelämän päihdeongelmia.

Sosiaalivaliokunnan toiminta

Sosiaalivaliokunnan käsittelyssä ovat olleet paljon esillä joustavaan eläkeikään liittyvät kysymykset, työttömyysturvan kokonaisuudistus, lapsiperheiden tukimuodot, TES-kierrokselle asetettavat tavoitteet ja sosiaali- ja terveysministeriön PTS.

Sosiaalivaliokunnan säännöllisten kuukausikokouksien lisäksi pidettiin yksi sosiaalivaliokunnan, työsuojeluvaliokunnan ja yritysdemokratiavaliokunnan yhteinen kokous. Lisäksi valiokunta kävi tutustumassa Vakuutusalan Kuntouttamiskeskuksen toimintaan.

Työsuojelu toiminta

TYÖSUOJELULAINSÄÄDÄNNÖN KEHITTÄMINEN

Työsuojelulainsäädäntö on vuoden 1982 aikana kehittynyt vain vähän. Eräitä yksittäisiä valtioneuvoston päätöksiä (lyijy, bentseeni) on vahvistettu. Työturvallisuuslainsäädännön uudistamisen mahdollisuuksia on SAK:n aloitteesta selvitetty entistä tiiviimmin; tavoitteena on asiaa käsittelevän komitean asettaminen.

ILO:n sopimuksen n:o 155 edellyttämän valtakunnallisen työsuojeluohjelman valmistelu on aloitettu viranomaisten ja työmarkkinajärjestöjen yhteistyönä työsuojeluneuvottelukunnassa.

SOPIMUSPOHJAINEN TYÖSUOJELUTOIMINTA

Työpaikkaterveydenhuoltoa koskeva sopimus sanottiin helmikuussa irti

neuvottelujen päätyttyä tuloksettomina.

SAK esitti elokuussa STK:lle ja LTK:lie neuvottelujen aloittamista työsuojelusopimusten uudistamisesta siten, että neuvottelut saatettaisiin päätökseen vuoden loppuun mennessä. Neuvotteluesitys koski työpaikkojen työsuojelusopimusta, työpaikkaterveydenhuoltosopimusta, koulutusopimuksen työsuojelukoulutukseen liittyviä osia sekä Työturvallisuuskeskuksen ja työalatoimikuntiin liittyviä sopimuksia. Kun neuvottelut keskitetystä ratkaisusta aloitettiin devalvaattioratkaisun johdosta, liitettiin työsuojelusopimusten uudistamista koskevat tavoitteet niihin.

Työsuojeluvaliokunta on vuoden aikana kokoontunut 13 kertaa ja käsitellyt edellä mainittuja aiheita.

SAK:n työsuojeluvaliokunta valmisti työsuojelua koskevien sopimusten uudistamista kokonaisuudessaan. SAK:n VI työsuojeluseminaari pidettiin 15.-16. 5. Sen tavoitteena oli koota kentän käsityksiä keskeisistä sopimusten uudistamistavoitteista.

TYÖTERVEYSHUOLTO

Lakisääteisen työterveyshuollon piti alkaa eri työpaikoilla vuosien 1979 ja 1981 välisenä aikana. Edelleen oli kuitenkin lukuisasti pieniä työpaikkoja, joilla työterveyshuolto alkoi vasta vuoden 1982 aikana.

Suurin osa uusista työterveyshuollon piiriin tulevista työpaikoista hankkii palvelut terveyskeskuksista. Terveyskeskusten palvelut eivät ole vielä kaikissa kunnissa tyydyttäviä, vaan sekä henkilökunnan lukumäärää että koulutusta on lisättävä.

Yritysdemokratia

YT-LAIN SOVELTAMINEN

Järjestöjen välinen yhteistoimintaneuvottelukunta on antanut ensimmäiset ratkaisunsa ja lausuntonsa yt-

lain tulkittamiseksi. Ratkaisut ja lausunnot ovat sisältäneet mm. seuraavia asioita: sosiaalitulojen muutokset, ulkopuolisen työvoiman käsite sekä neuvottelujen ajankohta yrityksen supistaessa toimintaansa.

Oikeusistuimissa oli vireillä viitisentoista yt-lain tulkintoihin liittyvää juttua. Myös ensimmäinen lainvoimainen päätös saatiin valmiiksi; se koski lepotaukojen muutosta.

SAK:n hallituksen päätöksellä käännyttiin oikeuskanslerin puoleen, että yt-lain valvontaa voitaisiin edelleen tehostaa.

YT-LAIN KEHITTÄMINEN

Yritysdemokratiavaliokunta on valmistanut uudistustavoitteita työntekijöiden osallistumisjärjestelmien kehittämiseksi. Tärkein näistä oli kannan muodostaminen lausuntopyyntöön, jonka STM oli esittänyt yritysdemokratianeuvottelukunnalle.

Vuoden lopulla neuvottelukunta totesi, että yt-lain uudistaminen on tarpeellinen tavoite eri kohdin. Lain puutteiden selvittämisen kannalla olivat SAK:n, TVK:n, STTK:n, STK:n, LTK:n, sosialidemokraattien, kansandemokraattien, keskustapuolueen ja liberaalien edustajat. Kielteisen kannan uudistuksiin ottivat Akavan, kokoomuksen ja ruotsalaisen kansanpuolueen edustajat.

KOULUTUS

Keskusjärjestöjen välisessä yt-koulutustyöryhmässä valmistettiin yhteistoiminnan esittely ja aineistoa yritys-kohtaista koulutusta varten. Aineistot sisälsivät esitteen "Yhteistoiminta yrityksissä - jokaisen asia", ja siihen liittyvän valmennusaineiston sekä video-materiaalia ja siihen liittyvää oheisaineistoa.

Yritysdemokratiavaliokunnan toiminta

Valiokunta kokoontui säännöllisesti kuukausittain. Kokouksissaan se käsittelee mm. yt-lain rikkomiseen liittyviä oikeudenkäyntitapauksia, yhteistoimintakoulutusta, virastodemokratiakomitean mietintöä sekä työelämänsuhteiden neuvottelukunnan suorittamia yt-tutkimuksia. Sosiaali- ja yritysdemokratiavaliokunnilla sekä teknisellä valiokunnalla on ollut yhteiskokous.

Eroraha

Vuoden 1982 erorahan summia korotettiin noin 7 %. Erorahan A-summa oli vuonna 1982 3 075 markkaa ja B-summa 2 650 markkaa. Merkittävin muutos vuoden 1982 alusta oli se, että myös työntekijöille suotiin täysimääräinen ansiolisä. Aikaisemmin tämä oli kuulunut ainoastaan toimihenkilöille.

Vuoden aikana erorahoja myönnettiin lähes 98 % enemmän kuin vuonna 1981. Vuonna 1982 erorahan saajia oli 11 692.

Ryhmähenkivakuutus

Ryhmähenkivakuutusetuja korotettiin noin 12 % vuoden 1982 alussa. Tällöin maksettiin alle 40-vuotiaana kuolleen edunsaajille 35 190 mk. Korvaus pieneni asteittain niin, että yli 60-vuotiaiden omaisille maksettava korvaus oli 5 030 mk. Lapsikorotus oli 9 400 mk. Tapaturmakorotus oli edelleen 50 % perussumman ja lapsikorotuksen yhteismäärästä.

Kansainvälinen toiminta

Keskusjärjestöjen SAK, TVK, STTK ja Akava yhteinen työsuojeluvaltuuskunta oli Neuvostoliiton ammatillisen

keskusjärjestön VZSPSin vieraana 16.-22. 8. 82. Valtuuskunnassa oli yhteensä 6 henkeä.

Valtuuskunta osallistui matkan aikana mm. kaksipäiväiseen seminaariin ja vieraili Jerevanissa, Armeniassa.

Kolmihenkinen sosiaalikysymysten opintovaltuuskunta teki matkan Keski-Eurooppaan 9.-17. 11. 82.

Valtuuskunta tutustui matkan aikana mm. OECD:n ja ILO:n toimintaan.

SAK:n luennoitsijavieraana oli 10.-16. 5. 82. VZSPSin ay-koulun työlainsäädännön ja sosiaalihuollon oppituolin johtaja Konstantin Batin.

Järjestötoiminta

SAK:n juhluvuoden valmistelut

SAK:n järjestötoiminnan tärkein ja mittavin tehtävä oli SAK:n juhluvuoden järjestöllisten tavoitteiden edistäminen sekä valtakunnallisten ja paikallisten tapahtumien järjestäminen.

Järjestöosasto osallistui pääjuhlallisuuksien järjestelyihin, kuljetusten organisointiin, paikallisjärjestöjen juhlatilaisuuksien ja kampanjoiden suunnitteluun ja avustamiseen sekä juhluvuoden teemojen tueksi laadittujen keskusteluaineistojen tuottamiseen.

SAK:n jäsenliittojen yhteistyön kehittäminen

Toimintavuoden aikana käynnistettiin SAK:n järjestötutkimusprojekti. Järjestöosasto osallistui sen suunnitteluun ja toteutukseen yhteistyössä jäsenliittojen kanssa.

Yhdistylainsäädännön uudistustyö jatkui toimintavuoden aikana. Laadittiin perusselvitys jäsenliittojen järjestö- ja sopimusrajoitelmista liittojen keskinäisten neuvottelujen edistämiseksi. Jatkettiin selvitystyötä liittojen sääntöjen mm. jäsenoikeuksien yhdenmukaistamiseksi.

Seuraavilla SAK:n jäsenliitoilla oli liittokokous: Liiketyöntekijäin Liitto, Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto, Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto ja Kumi- ja Nahkatyöväen Liitto.

Paikallisjärjestö- ja lääniorganisaatiotoiminta

SAK:n juhluvuosi asetti paikallisjärjestöille mittavia tehtäviä sekä pää-

juhlan osanottajien hankinnassa että paikallisten tapahtumien järjestelyissä. Paikallisia juhlia oli 120 paikkakunnalla. Paikallisjärjestöjen mallisäännöt uudistettiin toimintavuoden aikana. Paikallisjärjestöjen koulustoimintaan kiinnitettiin aikaisempaa enemmän huomiota mm. perustamalla ay-kouluja ja kouluttamalla paikallisjärjestöjen toimihenkilöitä. SAK:n hallituksen suositus koulutustuen laajentamisesta järjestötehtäviin liittyvään koulutukseen oli merkittävä päätös myös paikallisjärjestöjen koulustoitominnan kannalta.

Paikallisjärjestöt vastasivat sääntömääräisten tehtäviensä lisäksi myös yhteydenpidosta muihin järjestöihin ja kuntiin. Paikallisjärjestöjen järjestämiä vappujuhlia oli 70 paikkakunnalla. Paikallisjärjestöjä oli toimintavuoden päättyessä 158.

Länin edustajistot ja neuvottelukunnat perustettiin edustajakokouspäätöksen edellyttämän aikataulun mukaan koko maahan. Länin neuvottelukuntien työn tukeminen oli järjestöosaston ja piiritoimistojen keskeinen tehtävä.

SAK:n Itä-Suomen piiritoimisto siirrettiin Varkaudesta Kuopioon, ja piiritoimistoon palkattiin kaksi uutta piirisihteeriä.

Yhteistyö muiden järjestöjen kanssa

SAK antoi tukensa tasavallan presidentin valitsijamiesvaaleissa työväenpuolueiden vaalityölle. SAK päätti tukea työväenpuolueiden vaalityötä myös 20. - 21. 3. 1983 pidettävissä eduskuntavaaleissa.

SAK:n ja muiden palkansaajajärjestöjen suhteet kehittyivät toimintavuoden aikana. SAK, KTV, VTY, Muusikkojen Liitto, Muusikkojen Yhteisjärjestö, Tekeri, Suomen Näyttelijäliitto ja Suomen Teatterityöntekijäin Yhteisjärjestö perustivat

yhteisen Kulttuurialan Ammattiliiton Neuvottelukunnan.

SAK, TUL ja TKL laativat yhdessä esityksiä työpaikkaliikunnan kehittämistä. TUL:n jäsenpohjan laajentamiseksi järjestettiin erityinen jäsenhankintakampanja. Useat SAK:n jäsenliitot solmivat yhteistyösopimuksen TUL:n kanssa.

SAK:n ja Kansa-yhtiöiden kesken jatkettiin yhteisesti päätettyä keskitämiskampanjaa. SAK:n ja E-liikkeen tiiviimmän yhteistyön toteuttamiseksi perustettiin uudet yhteistyöelimet.

Kansainvälinen toiminta

Järjestöosasto osallistui Rovaniemellä pidetyn SAK:n rauhankokouksen ja YK:n aseidenriisuntaviikon

järjestelyihin. Järjestöosaston edustajana piirisihteeri Kai Ritala teki luentomatkan Neuvostoliiton ammatillisen keskusjärjestön VZSPS:n kutsusta.

Järjestöosasto osallistui SAK:n rauhantyötä käsittelevän uuden toimintaohjeiston laatimiseen.

Järjestövaliokunnan toiminta

SAK:n järjestövaliokunta käsittelee kaikki SAK:n järjestötoimintaan liittyneet pääasiat.

SAK:n piiritoimistot

SAK:lla oli toimintavuoden aikana kahdeksan piiritoimistoa: Turussa, Tampereella, Vaasassa, Jyväskylässä,

Juhlarassin historiallisen osuuden eteen tehtiin työtä monien kuukausien ajan kymmenillä paikkakunnilla. Tapahtuma jäi mieliin ikimuistoisena.

Kuopiossa, Lappeenrannassa, Oulussa ja Rovaniemellä. Uudet ay-keskukset rakennettiin Ouluun ja Tampereelle.

SAK:n ympäristöpoliittinen työ

Toimintavuoden aikana aloitti työnsä ympäristöpoliittinen työryhmä, jonka tehtävänä on avustaa keskusjärjestöä ja liittoja ympäristöpolitiikkaan kuuluvissa asioissa. Esiin tulleista asioista mainittakoon mm. syyskuussa jätetty neljän palkansaajakeskusjärjestön lausunto ympäristöhallinnon toteutuksesta sekä lokakuussa järjestetty ympäristöteemoja käsitellyt kutsuseminaari jäsenliittojen edustajille ja asiantuntijoille.

SAK:n elämäntapakurssikokeilu

Toimintavuoden aikana käynnistyi elämäntapakurssi- ja tutkimuskokeilu. Projekti toteutetaan yhteistyössä Metallin, Paperin ja Tevan eräiden ammattiosastojen kanssa. Toteutuksessa ja tutkimuksessa mukana ovat mainitut liitot, Alko, Työväen Kuntoliitto ja lääkintöhallitus. Kokeiluvuoden aikana toteutettiin kaksi kahden päivän koulutusjaksoa sekä käynnistettiin osastokohtaista toimintaa. Kokeilu saatetaan päätökseen vuoden 1983 aikana.

Kuluttajatoiminta

Viidessä ammattiliitossa (HRHL, KTV, Paperi, Rakennus, TVL) on tehty opinnäytetyönä tutkimus kuluttajaneuvonnan tarpeesta. Tulokset julkistetaan kevään 1983 aikana. Tutkimuksessa selvitetään paitsi kuluttajaneuvonnan tarpeita, myös jäsenistön suhtautumista kulutukseen, tuotantoon ja ympäristöön. Tutkimuksen tuloksia käytetään hyväksi koko

Helsingin työväntalon kellarissa syntyivät juhلامarssin tunnukset yhteistyössä talkoovoimin.

SAKilaisen kentän kuluttajatoiminnan suunnittelussa.

Ammattiliittojen yhdyshenkilöille on järjestetty entiseen tapaan kaksi koulutuspäivää. Paikallisen toiminnan tehostamiseksi on tehty alustava suunnitelma luomalla neuvojaverkosto. Myös toimintasuunnitelmien yhtenäistäminen Kuluttajaneuvontaliiton ja E-liikkeen kanssa tukee paikallisen toiminnan monipuolistamista. Sopivien paikallisen tason toimintamuotojen löytäminen edellyttää jatkuvaa uusien muotojen kokeilua.

Tasa-arvo ammattiyhdistysliikkeessä

SAK:n valtuuston hyväksymässä tasa-arvotavoitteistossa pohditaan tasa-arvoa ay-liikkeen omassa toiminnassa. Ammattiliittoihin suositellaan

laadittavaksi tasa-arvosuunnitelma, joissa esitetään toimenpiteitä naisten ja nuorten toiminnallisten edellytysten luomiselle, päätöksentekoon osallistumiselle ja henkilöstöpolitiikalle.

Naiset ja miehet ovat nyt ammatillisesti järjestäytyneitä samassa määrin ja osallistuvat ammattiyhdistystoimintaan yhtä paljon ja yhtä hyvin kuin miehet. Erot eivät ole tilastollisesti kovinkaan merkittäviä.

Päätävissä elimissä, lähellä toimenpanovaltaa naiset sen sijaan ovat aliedustettuja.

Ammattiyhdistysliikkeen on suunnitelmissaan ja ratkaisuihinsa tulevaisuudessa turvattava niin molempien sukupuolten kuin eri ikäryhmienkin näkemykset ja kokemukset sekä edustus siinä suhteessa kuin jäsenmäärä edellyttää.

Naisten toiminta

Heikentynyt työllisyys, lomautukset, työpaikkojen lopettamiset ja osa-aikatyöttömyys ovat aiheuttaneet naisille suuria vaikeuksia säilyttää työpaikkansa. Nämä vaikeudet ovat heikentäneet sosiaalista turvallisuutta.

Yhä useampi suomalainen nainen on vasten tahtoaan joutunut jättämään kokoaikatyönsä ja siirtymään osa-aikatyöhön. Osa-aikatyö on usein ollut ainoa vaihtoehto työttömyydelle. Valiokunta on kiinnittänyt vakavaa huomiota osa-aikatyön rajoittamiseen, työsuhde-, eläke- ja sosiaaliturvan samanarvoistamiseen muiden työntekijöiden kanssa.

SAK:n tasa-arvotavoitteistoa laadittaessa valiokunta käsitteli luonnoksia useammassa kokouksessaan ja antoi asiantuntija-apua sen ohjelmasisältöön.

Järjestöllisellä puolella valiokuntaa työllistivät perinteiset valtakunnalliset ja alueelliset tapahtumat sekä SAK:n 75-vuotisjuhlat Helsingissä ja maakunnissa.

Valiokunta järjesti ensimmäisen kerran seminaarin ammattiliittojen liittotoimikuntien naisjäsenille ja liittojen naistyöstä vastaaville toimitsijoille. Seminaarissa tarkasteltiin 1980-luvun tavoitteita, tasa-arvolain valmistelua, SAK:n tasa-arvotavoitteistoa ja naisvaliokunnan KTS:ää, jonka valmistaminen työllisti naisvaliokunnan jäseniä ja toimitsijoita.

Kurssit

Vuoden 1982 aikana valiokunta järjesti kolme puhetaidon peruskurssia,

yhden neuvottelutaidon ja yhden järjestötyön ja suunnittelun kurssin. Kurssilla opetettiin käytännön puhe- ja neuvottelutaitoa sekä erilaisten esiintymistilaisuuksien ja järjestötoiminnan suunnittelua ja kehittämistä.

APJ:n naisjaostot

Ammatillisten paikallisjärjestöjen naisjaosastoja työllistivät SAK:n 75-vuotisjuhlat ja APJ:n lukuisat juhlatilaisuudet. Myös paikalliset ay-koulut ja muut tilaisuudet ovat kiinnostaneet naisia yhä enemmän. Toiminnan jäntevöityminen on näkynyt suunnittelun ja koulutuksen lisääntytyä.

SAK:n ja TVK:n naisten yhteistyö

SAK:n naisvaliokunnan ja TVK:n naistoimikunnan yhteistyö on ollut tiivistä. Vuoden aikana valiokunnat pitivät kolme yhteistä kokousta, joissa käsiteltiin yhteistoimintaa sekä tasa-arvo- ja palkkakysymyksiä. Syyskuun 15. päivänä oli SAK:n naisvaliokunnalla ja TVK:n naistoimikunnalla yhteinen seminaari Kiljalla; siinä tarkasteltiin Norjan tasa-arvolain tuloksia ja Suomen tasa-arvolain valmistelun vaihetta. Seminaarissa vieraili Norjan tasa-arvotoimistosta toimistopäällikkö Gunnar Bergby.

Yhteistyö työväenpuolueiden naisjärjestöjen kanssa

Naisvaliokunta piti kiinteää yhteyttä työväenpuolueiden naisjärjestöihin. Pohjois-Suomen ay-päivillä oli mm. yhtenä luennon aiheena nainen ja politiikka.

TUL:n kanssa tehtyä yhteistyötä ovat lisänneet ammattiliittojen naisten osallistumis- ja jäsenhankinta sekä luennoitsijavaihto.

Kansainvälinen yhteistyö

Kansainvälisen toiminnan ja kokousten teemoina olivat työllisyyskysymykset, eri maiden järjestö- ja tasa-arvotilanne sekä vuonna 1984 Suomessa järjestettävän pohjoismaisen seminaarin valmistelut. EAY:n tulevalle edustajakokoukselle suunniteltiin ohjelmalliset ja toiminnalliset painopisteet.

Naisvaliokunnalla oli vuoden 1982 aikana valtuuskuntavaihto Englannin TUC:n ja Ruotsin LO:n kanssa. Valiokunnan edustaja osallistuu poliittisten naisjärjestöjen matkaan Neuvostoliittoon.

Työkuvaan kuuluvat ulkomaiset kokousedustukset on hoidettu toimistovaliokunnan päätösten mukaan.

Nuorisotoiminta

Juhlavuoden päätunnusten ohella nuorisotoiminnan vuoden tunnuksena oli: "Toimi! Rauhaa - Työtä - Elämää!" Tämä tunnus kuvaa hyvin myös vuoden 1982 nuorisotoimintaa.

Nuorisotyöttömyys oli edelleen pääongelma. Yhteiskuntatakuujärjestelmän kokeilua jatkettiin 29 kunnassa. Tämä kokeilu uhkasi kuitenkin loppua eräisiin määrärahaepäselvyyksiin. SAK:n nuorisovaliokunta organisoii huhtikuussa nuorisotyöttömyyslähetyksen, johon osallistui 200 nuorta eri puolilta Suomea. Lähetystö vieraili eri ministeriöissä, eduskunnassa sekä työnantajajärjestöissä. Osittain juuri tämän lähetyksen ansiota oli se, että yhteiskuntatakuun kokeilua jatkettiin.

Rauhantyö ja kansainvälisyys olivat vuoden aikana paljon esillä. SAK:n nuorisovaliokunta järjesti yhdessä Euroopan Ammatillisen Yhteisjärjestön kanssa EAY:n kesäkoulun Suomessa heti juhlavuoden päätaphtuman jälkeisellä viikolla. Nuorisovaliokunta osallistui myös yhdessä nuoriso- ja rauhanjärjestöjen kanssa Taksvärkki -82 -keräyksen valmisteluihin ja järjestämiseen. Keräyksen nettotuotto ylitti 4,6 miljoonaa markkaa.

Kouluihin suuntautuva toiminta lisääntyi edelleen. Uutena toimintamuotona toteutettiin kirjoituskilpailu ammattikouluissa ja peruskouluissa. Kilpailuun osallistui yli 100 000 nuorta.

Järjestötoiminnan elävöittämiseen kiinnitettiin huomiota monella eri tavalla. Juhlavuoden valmistelua käsitelleet alueelliset tilaisuudet paneutuivat näihin kysymyksiin. Paikalliset juhlavuoden tilaisuudet sekä itse pääjuhlan nuorisotapahtuma kuvastivatkin onnistuneesti järjestötoiminnan monipuolistumista kulttuuri- ja masatilaisuuksineen.

Nuorten kulttuurikatselmuksessa lauloivat Paperiliiton toimiston tytöt Papruskat.

Nuorisotapahtuman tilaisuuksiin osallistui yli 10 000 nuorta. UK -hallissa pidetyssä rock -konsertissa "Ei pennejä - vaan elämää" esiintyivät Hector ja Eurooppa -orkesteri sekä Ramblers.

Ruotsinkielinen toiminta

SAK:n ruotsinkielinen toiminta on kertomusvuotena perustunut edustajakokouksen päätökseen, jonka mukaan sitä tulee analyysin perusteella tehostaa ja monipuolistaa, samalla kun jäsenliittoja ja paikallisjärjestöjä kannustetaan työskentelemään ruotsinkielisten jäsenten keskuudessa.

Ruotsinkielinen 75-vuotisjuhla

Jäsenten ja yleisön huomion kiinnittämiseksi siihen, että juhlivalla keskusjärjestöllä on myös suuri määrä ruotsinkielisiä jäseniä, järjestettiin Vaasassa 14. 3. ruotsinkielinen 75-vuotisjuhla.

Juhla onnistui hyvin. Yleisöä saatiin odotettua enemmän, ja kaikki ruotsinkieliset alueet olivat edustettuina.

Juhlan yhteydessä ruotsinkielisille ay-aktiiveille järjestettiin suuri seminaari "Turvallisuus työelämässä". Seminaarissa tehty työ otettiin seuraavan vuoden toiminnan perustaksi.

Seminaari ja 75-vuotisjuhla osoittivat, että ruotsinkielinen jäsenistö ei ole passiivista, vaan osallistuu mielellään ay-toimintaan, kun sillä on siihen mahdollisuus omalla äidinkielellään.

Ruotsinkielinen sihteeristö

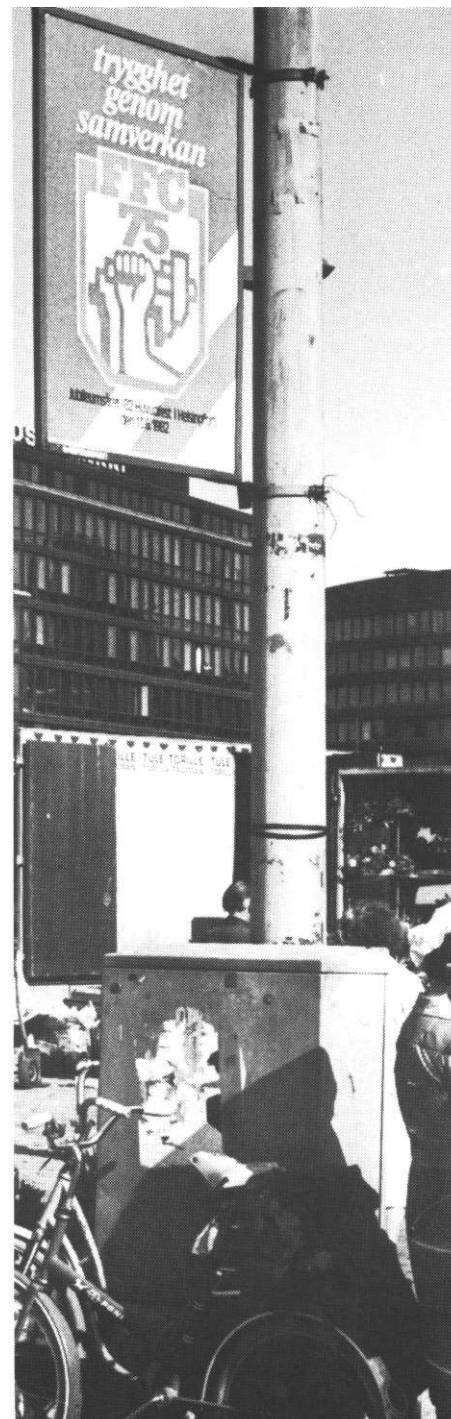
Ahvenanmaan itsehallintolain uudistamista on jatkettu. Sihteeristö on Ahvenanmaan paikallisjärjestön pyynnöstä selvittänyt lakiesityksen mahdollisia vaikutuksia Ahvenanmaan palkansaajiin ja kääntynyt val-

tioneuvoston puoleen asiaa koskevalla kirjelmällä.

Ahvenanmaan paikallisjärjestön pyynnöstä keskusjärjestö on yhdessä jäsenliittojen kanssa selvittänyt, voitaisiinko Ahvenanmaalle perustaa SAK:n toimisto, jossa olisi oma asiamies. Päädyttiin siihen, että toivotun asiamiehen toimen perustamiseen ei ole tätä nykyä mahdollisuuksia, mutta yhdessä jäsenliittojen kanssa jatketaan valmisteluja toimiston avaamiseksi Maarianhaminaan.

Sihteeristö on tarkoin tutkinut ruotsinkielisten jäsenten kurssitoimintaa. Analyysin tulokset yhdessä Vaasan seminaarin esittämien näkökohtien kanssa ovat v:n 1983 kursien suunnittelun perustana. Ruotsinkielisille jäsenille tarkoitetuista kursseista mainittakoon kuulovammaisten kurssi, joka tulkattiin viittomakielelle. Ammatillisten paikallisjärjestöjen pitämiä "Ay-kouluja" varten laadittu koulutuspaketti on lisännyt ruotsinkielisen peruskoulutuksen voimavaroja.

SAK:n juhluvuden tunnukset näkyivät katukuvassa kesäkuussa viikot 22 ja 23: Helsingissä, Vantaalla, Tampereella, Vaasassa, Hämeenlinnassa, Imatralla, Joensuussa, Jämsässä, Jämsänkoskella, Järvenpäässä, Karkkilassa, Keravalla, Lohjalla, Mäntässä, Riihimäellä, Salossa, Toijalassa ja Valkeakoskella.

Koulutustoiminta

Koulutus ja työllisyys

Työllisyyden parantamistavoite on hallinnut koulutuspoliittisten uudistusten valmistelua.

SAK on osallistunut aikuiskoulutuksen suunnitteluun opetusministeriössä asetetuissa toimikunnissa. Näissä aikuiskoulutuksen kehittämisorganisaation eri toimikunnissa SAK:n edustajat ovat esittäneet sellaisia koulutuksellisia ratkaisuja, jotka sekä lyhyellä että pitkällä aikavälillä parantavat aikuisten ammatilli-

sia valmiuksia ja työllistymismahdollisuuksia.

Palkansaajajärjestöjen yhteisenä tavoitteena on erillisen ammattikoulutusrahaston perustaminen rahoittamaan työttömyyden vaihtoehtona järjestettävää ammatillista koulutusta. Työnantajajärjestöjen kanssa neuvoteltiin nuorisotyöttömyyttä helpottavista koulutuspoliittisista toimenpiteistä.

Eduskunta on käsitellyt koululakien kokonaisuudistusta, jonka yhteydessä mm. poistetaan peruskoulun tasoryhmät, kuten SAK on vaatinut. Lakiuudistus hyväksyttäneen heti vuoden 1983 alussa.

Keskiasteen koulunuudistuksen toinen kehittämisohjelma on ollut valmisteilla. Vuonna 1982 perustettiin uuden koulutusjärjestelmän mu-

kaisesti meijeri- ja kalatalouden peruslinjat.

Ay-koulutus

Koulutustoiminnan pääpaino on ollut paikallisjärjestöjen ay-koulujen käynnistämässä SAK:n hallituksen hyväksymän "Ay-koulutus 80-luvulla" -ohjelman mukaisesti.

Opistojen opiskelijamäärä on kasvanut oltuaan vuonna 1981 poikkeuksellisen alhainen. Opistojen hallintoa muutettiin SAK:n valtuuston kevätkokouksessa siten, että SAK:n hallitus toimii opistojen hallintoneuvostona.

Pohjolan Opiston tilojen kehittämiseen tarvittavia varoja kerättiin SAK:n juhluvuoden merkkien ja mitalin myynnillä. Keräys tuotti 453 000 markkaa, josta Kansan Sivistysrahaston suorittaman mitalikeräyksen osuus oli 220 000 markkaa.

Koulutusjaosto on osallistunut myös valtuuston 75-vuotisjuhlakokouksen käsittelemien raporttien valmisteluun sekä juhluvuoden tapahtumien toteuttamiseen.

Opistojen toiminta

Opistojen toiminnassa painottui kursien sisällön ja didaktiikan kehittäminen. Voimavaroja on suunnattu oppilashankinnan ja opintotiedottamisen tehostamiseen. Yhteistyötä liittojen kanssa kurssien suunnittelussa ja oppilashankinnassa on kehitetty.

Molemmissa opistoissa on valmistunut "Ay-koulutus 80-luvulla" suunnitelmaan perustuva oma keskipitkän aikavälin kehittämissuunnitelma.

SAK:n opistoilla pidettiin yhteensä 274 kurssia, joilla oli opiskelijoita 5 440. Kursseista 54 oli alle 15 osanottajan suuruisia. Nämä 54 kurssia jäivät valtionavun ulkopuolelle. Toeutumatta jäi 33 kurssia. Kurssit,

Juhlarassin historiallisessa osuudessa tuotiin esille 1930 -luvun pulavuosien työttömyys.

opiskelijamäärät ja opiskelijapäivien lukumäärät ilmenevät oheisesta taulukosta.

Opistojen kansainvälistä toimintaa on kehitetty tarkoituksenmukaisemmaksi. Pohjoismaisen ay-koulutukseen liittyvän yhteistyön lisäksi on luennoitsijavaihto sosialististen maiden kanssa jatkunut opistoilla aikaisempien vuosien mukaisesti. Ammattiyhdistysopisto on lisäksi osallistunut Namibiaan rakennettavan ammattiyhdistyskoulun suunnitteluun ja toteuttamiseen.

Ammattiyhdistysopisto

Ammattiyhdistysopiston toiminnassa suunnittelun tehostamisella on ollut merkittävä osuus. Siksi opisto on tehnyt yhteistyötä suoraan liittojen kanssa.

Henkilöstökoulutuksen toimintalinjaa on vakiinnutettu kehittämällä omia koulutusohjelmia eri työnteekijäryhmille. Ammattitaitoa tukevan yleisen koulutuksen lisäksi on annettu liittokohtaista koulutusta.

Opistolla on käynnistetty tutkimushanke koulutuksen tuloksen arvioimiseksi käytännön toimintatilanteissa.

Kiljavan kesän asema jäsenistön kulttuuri- ja vapaa-ajan toimintaa kehittävänä ja tukevana kursseineen on vakiintunut.

Pohjolan Opisto

Pohjolan Opiston kehittäminen on jatkunut. Saneeraukseen on käytettävissä juhluvuoden keräyksen lisäksi valtion rakennusavustusta runsaat 700 000 markkaa.

Uutta opiston toiminnassa on ollut ay-kouluttajien ja kulttuuritoiminnan koulutuksen aloittaminen.

Ay-koulujen suunnittelukurssilla koulutettiin vetäjiä ammatillisissa paikallisjärjestöissä pidettäviä ay-kouluja varten.

OPISTOJEN KURSSIT 1981 ja 1982

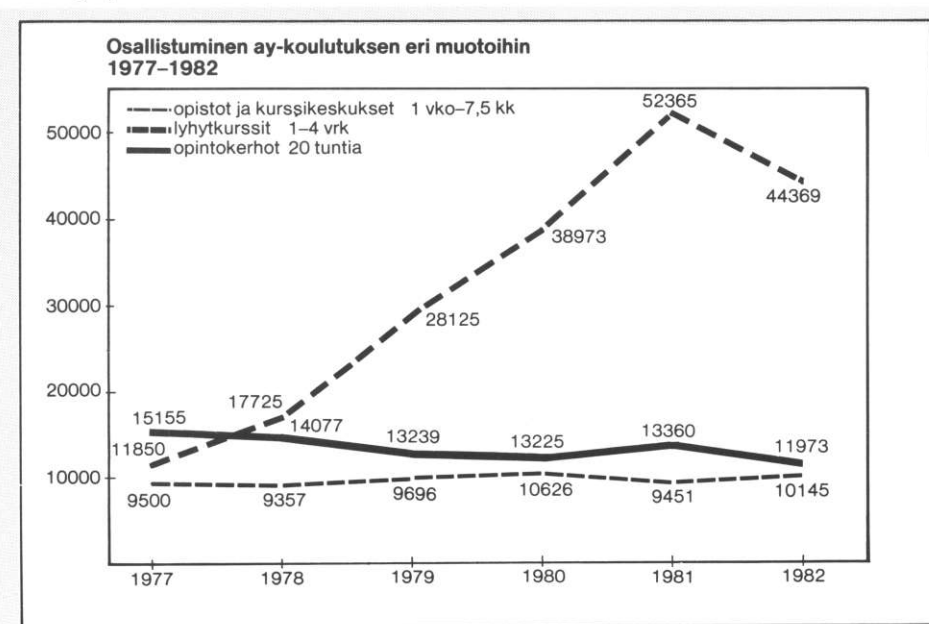
	1) Kurssija		1) Opiskelijoita Opiskelijapäiviä			
	1981	1982	1981	1982	1981	1982
Ammattiyhdistysopisto	216	228	4 276	4 594	31 877	34 699
Pohjolan Opisto	39	46	838	847	7 605	7 510
Liittojen opistot ja kurssikeskukset	203	211	4 337	4 704	25 558	32 087
YHTEENSÄ	458	485	9 451	10 145	65 040	74 296

1) Luvuissa ei ole mukana alle 5 päivän kurssija (esim viikonloppukurssit)

PAIKALLISKOULUTUS 1981 JA 1982

	TSL		KSL		YHTEENSÄ	
Osallistujia	1981	1982	1981	1982	1981	1982
Opintokerhoissa	11 500	9 614	1 860	2 299	13 360	11 973
Lyhytkurssilla ¹⁾	40 457	32 374	11 908	11 995	52 365	44 369
Opintokerhon ohjaajakursseilla	538	993	87	80	625	1 073
Opintosihteerikursseilla	586	293	150	28	736	321
Osallistujia yhteensä	53 081	43 334	14 005	14 402	67 086	57 736

1) Luvuissa mukana vain opintokeskuslain perusteella valtionapuun oikeutettava lyhytkurssitoiminta

Kulttuuritoiminnan kurssin ohjelma koostui ammattiosastojen ja ammatillisten paikallisjärjestöjen kulttuuritoiminnan suunnitteluun ja organisointiin liittyvistä kysymyksistä.

Paikallinen ay-koulutus

Toiminta painottui ammatillisten paikallisjärjestöjen ay-koulujen järjestelmälliseen kehittämiseen. Ay-kouluja varten valmistui suunnittelua ohjaava aineisto, johon liittyy uusi kouluttajakoulutus Pohjolan Opistolla.

Ay-koulun suunnittelu aloitettiin 26 paikallisjärjestössä. Näistä kymmenessä alkoi opetus. Siihen osallistui noin 300 jäsentä, heistä valtaosa ay-koulutukseen ennen osallistumattomia.

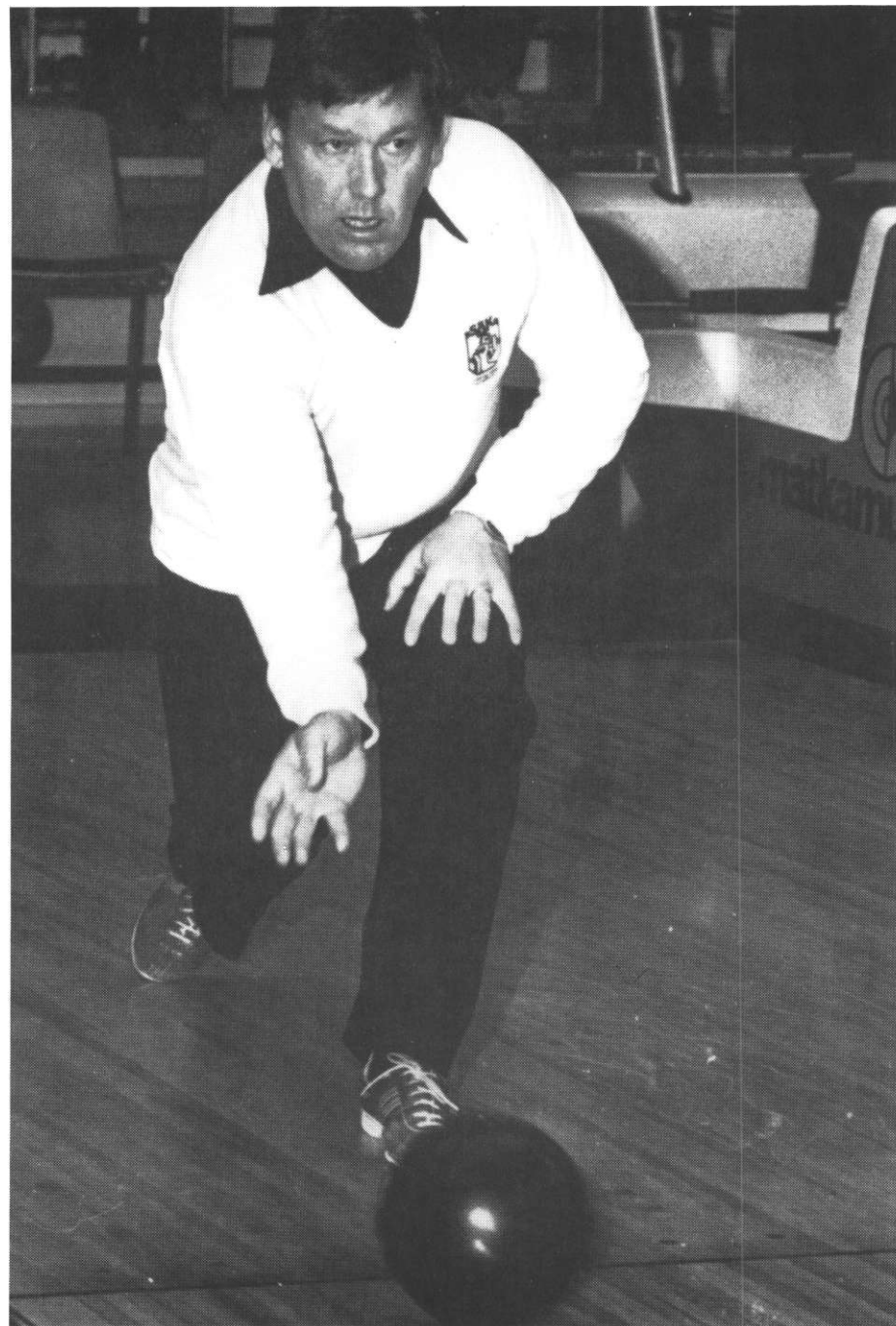
Paikalliseen koulutukseen osallistui yhteensä 57 736 jäsentä. Määrien muutokset johtuivat pääasiassa lyhytkurssien tilastointiperusteen muutoksista. Opintokerhotoiminnassa ei järjestetty erillisiä liitoittaisia kampanjoita. SAK-opintoaineistoja myytiin yhteensä 12 850 kpl.

Kulttuuritoiminta

Ammattiyhdistysliikkeen kulttuuritoiminta kehittyi myönteisesti kuluneen vuoden aikana. SAK:n kulttuuripoliittisen ohjelman edellyttämä kulttuuriohjaajakoulutus aloitettiin Pohjolan Opistossa.

Useat ammattiliitot ovat ryhtyneet järjestämään ja ohjaamaan jäsenistön vapaa-ajan toimintaa. Myös liittojen oma kulttuuritoimintaan liittyvä koulutus on lisääntynyt.

Työväenliikkeen sivistys- ja kulttuurijärjestöjen kanssa on neuvoteltu kulttuuritoimintaa koskevan yhteistyön kehittämisestä. Jäsenliittojen ja kulttuurijärjestöjen yhteinen työseminaari "Kulttuuritoiminta ammattiyhdistysliikkeessä" järjestettiin Kiljalla 14. 12.1982.

Puheenjohtaja Pertti Viinanen heitti SAK:n 75-vuotisjuhlakeilailun avausheiton Vantaalla Tikkurilan Keilahallissa. Tulos: seitsemän keilaa kymmenestä.

Tiedotus- ja julkaisutoiminta

SAK:n 75-vuotisjuhlien monet tapahtumat sävyttivät voimakkaasti keskusjärjestön tiedotusta. Jälkikäteen arvioiden juhlista toimitettu informaatio saavutti lähes kaikki tärkeimmät suomalaiset informaatiovälineet. Erityisesti on syytä mainita, että TV-2 teki pääjuhlasta 13. 6. runsaan tunnin ohjelman, joka lähetettiin samana päivänä. Pääkaupunkiseudun alueradio puolestaan seurasi pääjuhlaa ja siihen valmistautumista usean tunnin ajan.

SAK:lla oli juhlan aikana vieraana toimittajia kuudesta eri maasta, joten suomalainen ammattiyhdistysjuhla näkyi jossakin määrin myös ulkomailla.

Kesäkuun juhlatapahtumista tehtiin filmi ja pääjuhlasta kuvanauha, jotka ovat herättäneet kohtalaista mielenkiintoa.

SAK:n lehtien kehittäminen

XII edustajakokouksen päätöksen mukaisesti vuoden aikana tehtiin alustavaa työtä SAK:n julkaisemien lehtien "SAK Palkkatyöläinen" ja "Löntagaren" kehittämiseksi. Vuoden loppuun mennessä oli vihdoinkin saatu eriytetyksi yleinen tiedotus ja lehtien toimittaminen siten, että tiedotusosasto jaettiin tiedotusjaostoon ja lehtien toimituksiin. Samalla SAK:n hallituksessa päätettiin kiinnittää tiedotusosastolle av-toimittaja ja tiedotussihteeri. Nämä henkilölisäykset paransivat tuntuvasti osaston kykyä kehittää tiedottamista edustajakokouksessa hyväksyttyyn suuntaan. Päätös astui voimaan vuodenvaihteessa.

Suomenkielinen tiedottaminen

Vuoden aikana saatiin alulle selvitystyö ammatillisten paikallisyjärjestöjen ja ammattiosastojen tiedotuksen tehostamisesta. Kehittämiseen liittyvät koulutus- ja organisointisuunnitelmat jatkuvat vuonna 1983.

Tiedotusvaliokunnan ohjauksessa tehty suunnitelma ammattiyhdistyslehtien toimittajien koulutuksen järjestämiseksi saatiin valmiiksi keväällä. Jo syksyllä pidettiin Ammattiyhdistysopistossa ensimmäinen ay-toimittajien viikon pituinen kurssi, joka jatkuu vuonna 1983. Koulutusryhmä jatkaa työtään suunnittelemalla seuraavaksi kurssimuotoisen opiskelun antamista myös ammattiyhdistysliikkeessä toimiville tiedottajille.

SAK Palkkatyöläinen

SAK Palkkatyöläinen ilmestyi vuoden 1982 aikana 50 kertaa. Lehden perusajatuksena oli tarjota ammattiyhdistysliikkeen aktiivijäsenille mahdollisimman paljon tausta-aineistoa sekä ajankohtaista tietoa. Lehti esitteli SAK:n tavoitteita ja näkemyksiä ajankohtaisista työmarkkina- ja muista yhteiskunnallisista kysymyksistä sekä toi esiin SAK:n vaatimuksia.

Pääaiheita olivat työllisyys, uusi tekniikka, työelämän ongelmat, asuminen, järjestötoiminta, työsuojelu sekä ammattiyhdistysliikkeen kansainvälinen toiminta ja talouspolitiikka.

SAK Palkkatyöläistä pyrittiin kehittämään aiempaa monipuolisemmaksi ammattiyhdistysliikkeen yleislehdeksi. Tätä pyrkimystä haittasi kuitenkin toimituskunnan pienuus. Marraskuussa 1982 tehdyllä SAK:n hallituksen päätöksellä lehtien toimittajat irrotettiin muusta SAK:n tiedotustoiminnasta.

Löntagaren

Löntagaren -lehti on tarkoitettu SAK:n ruotsinkielisille jäsenille.

Vuonna 1982 toteutettiin osoiterekisterin tekninen uudistus, jonka ansiosta Löntagaren -lehden vastaanottajat saadaan nyt kielikoodilla suoraan ammattiliittojen jäsenrekistereistä. Levikki on tämän vuoksi jossain määrin kasvanut mutta silti Löntagaren tavoittaa toistaiseksi vain noin puolet ruotsinkielisistä jäsenistä.

Vuonna 1982 Löntagaren -lehti ilmestyi 42 kertaa. Keväällä SAK:n 75-vuotisjuhlavuoteen kiinnitettiin suurta huomiota: merkittävimmät aiheet olivat Vaasassa pidetty ruotsinkielinen juhla, Helsingin pääjuhla ja varsinkin ay-liikkeen historia sekä juhlavuotena esille nostetut uudistusvaatimukset. Suomeksi kirjasina julkaistut juhlavuoden keskusteluaineistot "Ay-liike ja työllisyys" ja "Ay-liike ja demokratia" sisältyivät liitteinä Löntagaren -lehteen. Lisäksi tehtiin pari huomattavaa reportaasinumeroa Pietarsaaren ja Taalintehaan teollisuuspaikkakunnilta.

Ruotsinkielinen tiedottaminen

SAK:n ruotsinkielinen lehdistöpalvelu on ensisijaisesti koskenut hallituksen ja valtuuston päätöksiä. 75-vuotisjuhlallisuuksien johdosta järjestettiin ruotsin- ja kaksikielisiä tiedotustilaisuuksia, joissa esiteltiin taustatietoja SAK:n historiasta sekä ajankohtaisia tavoitteita.

SAK tiedottaa

SAK tiedottaa -lehdessä tiedotettiin hallintoelinten päätöksistä, kerrottiin ajankohtaisista ja tulevista tapahtumista, henkilöstökoulutuksesta ja

luetteloiitiin SAK:n antamat lausunnot ja kirjelmät.

Maaliskuun numero ilmestyi 11 500 kappaleen erikoispainoksena ja touko- kesäkuun numero 3 500 kappaleen erikoispainoksena. Numeroissa kerrottiin SAK:n 75 -vuotisjuhlavuoden tapahtumista: annettiin toimintaohjeita ja julkaistiin 12. 6. Helsingissä pidetyn nuorisotapahtuman ja 13. 6. Helsingissä pidetyn juhlavuoden päätapahtuman ohjelmat.

Syyskaudella lehdessä oli hallitsevana asiana SAK:n historian I osan markkinointi SAK:n organisaatiossa.

Lehden sisällöstä ja toimittamisesta vastasivat järjestö- ja tiedotusosasto.

Tiedotustyöryhmä TTR

Toimistovaliokunta vahvisti TTR:n laatiman "SAK:n sisäinen viestintä"-toimintaohjeen ja TTR:n toimintaohjeen.

Ohjeet esiteltiin henkilöstölle järjestetyssä tiedotustilaisuudessa ja lähetettiin tiedoksi SAK:n ja VTY:n jäsenliitoille, Ammattiyhdistysopistolle ja Pohjolan Opistolle.

Tiedotustyöryhmä seurasi ja valvoi toimintaohjeen toteutumista ja järjesti henkilöstölle tiedotustilaisuuksia SAK:n toimintaan liittyvistä ajankohdaisista asioista.

AMMATTIYHDISTYSLEHDISTÖ

Lehti		Levikki	
Kerran viikossa ilmestyvät			
Ahjo		175 000	
Liikeliitto	(40 numeroa)	102 000	
Löntagaren	(42 numeroa)	20 000	
Rakentaja		105 000	
SAK Palkkatyöläinen	(50 numeroa)	20 000	
Rautatieläinen		25 000	447 000
Kaksi kertaa kuukaudessa ilmestyvät			
Auto- ja Kuljetusala	(23 numeroa)	40 600	
Elintae		42 000	
Kirjatyö	(20 numeroa)	28 500	
Kunta ja Me	(24 numeroa)	172 000	
KTL tiedottaa	(18 numeroa)	23 000	
Paperiliitto	(23 numeroa)	53 000	
Puutyöläinen	(23 numeroa)	52 000	
Ravintolahenkilökunta	(18 numeroa)	47 500	
Teva	(23 numeroa)	46 684	
Vasama	(24 numeroa)	28 500	533 784
Kerran kuukaudessa ilmestyvät			
Kiinteistötyö	(11 numeroa)	15 000	
Lasi- ja Posliinityöväen			
Liiton tiedote	(10 numeroa)	6 000	
Maaseututyöväen Viesti	(11 numeroa)	23 900	
Merimies	(12 numeroa)	16 500	
Muusikko	(11 numeroa)	4 500	
Nahka- ja Kumityöläinen		17 000	
Poliisimies	(12 numeroa)	8 250	
Postimies	(12 numeroa)	20 800	
SAK tiedottaa	(10 numeroa)	2 700	
Suomen Merenkulku	(11 numeroa)	4 700	
Terveystietokirja	(12 numeroa)	13 300	
Tulli	(12 numeroa)	3 800	
Työ ja Virka	(14 numeroa)	37 500	
Vankilavirkailija	(8 numeroa)	2 100	
Veturimies	(10 numeroa)	6 300	
VTY tiedottaa	(12 numeroa)	13 500	
Tekeri tiedottaa	(10 numeroa)	8 600	204 450
Harvemmin ilmestyvät			
Tekstiililaitosmiesten Liiton tiedotuslehti	(2 numeroa)	1 400	1 400
Yhteensä			1 186 634

LEHTIEN SAK PALKKATYÖ-
LÄINEN JA
LÖNTAGAREN
TILAUKSET LIITOITTAIN

LIITTO	SAK/PT	LT
AKT	808	430
HRHL	124	109
IAU	35	6
Järjestötoimitsijat	45	4
KTL	1 023	782
Kiinteistöliitto	–	53
KNL	65	24
KTV	1 010	4 706
LPL	391	80
Liikeliitto	255	2 244
Maaliitto	58	177
Metalli	567	4 266
Paperiliitto	480	190
PTL	88	689
Rakennusliitto	698	781
SEL	71	534
Kirjaliitto	213	322
SLPL-FSBF	38	20
SM-U	27	4
Muusikkoliitto	32	1
SSSL	–	–
Sähköliitto	334	832
Tekeri	474	54
TLML	14	2
TVL	123	707
Toimittajaliitto	–	–
Yleinen Lehti- miesliitto	–	–
VTY	28	1
PL	44	2
Raut.liitto	79	–
SPL	–	–
Tullimiesliitto	64	38
VTVL	176	261
VVL	1	1
Veturimiehet	124	
Yhteensä	7 589	17 320

Työväenlehtityö

Uudelleen järjestetty työväenlehtivaliokunta kutsui apuelimikseen kaksi työryhmää; kampanjatyöryhmän ja ilmoitustyöryhmän. Kampanjatyöryhmän tehtävänä on ollut työväenlehtikampanjaan liittyvän levikkikampanjan sekä lehtisetelikampanjan suunnittelu ja toteuttaminen. Ilmoitustyöryhmä on toteuttanut työväenlehtikampanjaan liittyvän ilmoittelun.

Työväenlehtivaliokunta on asettanut työväenlehtityön tavoitteeksi - SAK:n ja ammattiliittojen työväenlehtitoiminnan monipuolistamisen yhteistyössä työväenlehtien kanssa. Lehtisetelikampanjaa jatkettiin perinteisin muodoin: mukana oli 24 ammattiliittoa, kampanjalla kerättiin yhteensä 199 273 lehtiseteliä.

TYÖVÄENLEHTIPÄIVÄ

Työväenlehtipäivää vietettiin 2. 3. Työmieslehden syntymän vuosipäivänä. Valtakunnalliset pääjuhlat järjestettiin Helsingissä, Raumalla ja Porvoossa (ruotsinkielinen tilaisuus). Syksyn perinteinen työväenlehtikuu-kausi korvattiin ammattiyhdistysliikkeen ja työväenlehtien yhteistoimintaviikolla joka oli 27.9. - 3. 10.82.

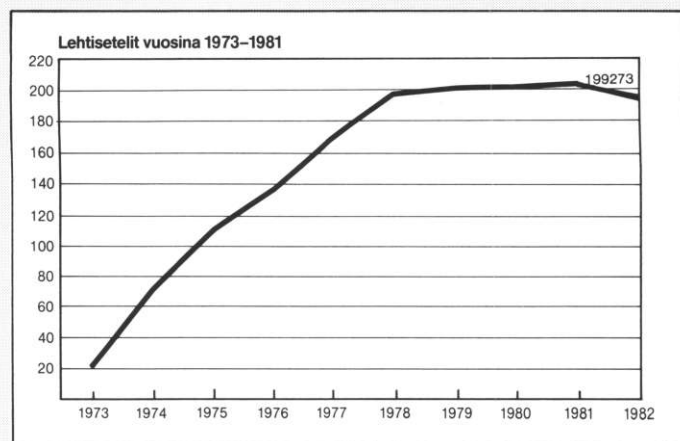
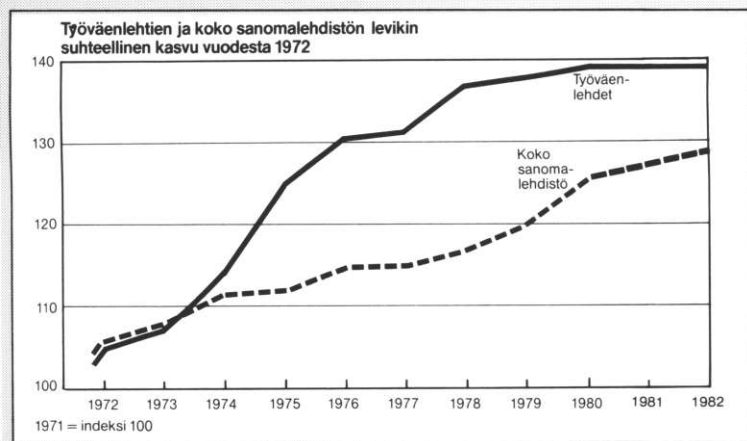
YHTEISTOIMINTA VIIKKO

Yhteistoimintaviikkoa valmisteltiin historiallisessa SAK:n puheenjohtajien ja kaikkien työväenlehtien päätoimittajien tapaamisessa 20. 9. 82. Tilaisuudessa uusittiin ja allekirjoitettiin SAK:n ja työväenlehtien kustantajajärjestöjen yhteistyösopimus.

Yhteistoimintaviikon aikana työväenlehdet julkaisivat ammattiyhdistysliikettä käsitteleviä erikoisnumeroita. Viikon tunnus oli "Pysy sinäkin tärkeissä asioissa ajan tasalla. Tilaa työväenlehti".

TYÖVÄENLEHTISETELIT LIITOITTAIN

Liitto	Liit- tolia on lehti	Liit- tolia ei ole lehteä	Lehti ilmes- tyy	TLS (työväen- lehti- seteli)
AKT	X		23	X
HRHL	X		18	X
IAU		–	–	X
Järjestö- toimitsijat		–	–	–
KTL	X		18	X
Kiinteistöliitto	X		11	X
KNL	X		11	X
KTV	X		24	X
LPL	X		10	X
Liikeliitto	X		40	–
Maaliitto	X		11	–
Metalli	X		42	X
Paperiliitto	X		23	X
PTL	X		23	X
Rakennusliitto	X		45	X
SEL	X		25	X
Kirjaliitto	X		20	X
SLPL-FSPF	X		11	–
SM-U	X		12	X
Muusikkoliitto	X		11	–
SSSL		–	–	–
Sähköliitto	X		24	X
Tekeri	X		10	X
TLML	X		2	X
TVL	X		23	X
Toimittajaliitto		–	–	–
Yleinen Lehti- miesliitto		–	–	–
VTY	X		12	–
PL	X		12	X
Raut.liitto	X		50	X
SPL	X		12	–
Tullimiesliitto	X		12	X
VTVL	X		14	X
Veturimiehet	X		10	X
36 liittoa	31	5	X=24	= 10

LEHTISETELEIDEN JAKAUTUMINEN SDP:N JA SKDL:N LEHDILLE

Vuosi	Liittojen lukumäärä	setelit yhteensä/kpl	sos. dem. lehdet/kpl	%	SKDL:n lehdet/kpl	%
1973	7	21 228	10 956	51.61	10 272	48.39
1974	10	73 277	34 360	46.89	38 917	53.11
1975	19	112 258	54 340	48.41	57 918	51.59
1976	20	138 894	69 033	49.70	69 861	50.30
1977	22	170 531	87 137	51.10	83 394	48.90
1978	22	198 608	105 716	53.23	92 892	46.77
1979	22	198 648	108 616	54.68	90 032	45.32
1980	23	202 808	114 821	56.62	87 987	43.38
1981	23	203 559	115 553	56.77	88 006	43.23
1982	24	199 273	114 514	57.47	84 759	42.53

Lausunnot ja kirjelmät

Järjestöosasto

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖ

Lausunto tuotevalvontakomitean mietinnöstä
(29.12.1982)

STATSRÅDET

Skrivelse beträffande revisionen av den Åländska självstyrelselagen
(14.9.)

YRKESUTBILDNING-SSTYRELSEN

Utlåtande till läromedel "Samhälls-
lära i 80-talet"
(14.9.)

Koulutusosasto

OPETUSMINISTERIÖ

SAK:n lausunto avoimen korkeakoulun toimikunnan mietinnöstä (KM 1981:36)
(4.1.1982)

AMMATTIKASVATUSHALLITUS

Lausunto julkishallinnon opetussuunnitelmatoimikunnan mietinnöstä
(16.3.1982)

OPETUSMINISTERIÖ

SAK:n lausunto ylioppilastutkintotyöryhmän mietinnöstä
(29.3.1982)

OPETUSMINISTERIÖ

SAK:n lausunto opettajien täydennuskoulutustyöryhmän muistiosta
(18.5.1982)

OPETUSMINISTERIÖ

SAK:n lausunto koulu- ja työelämätyöryhmän muistiosta
(13.8.1982)

OPETUSMINISTERIÖ KOULUOULU- JA TIEDEOSASTO

SAK:n lausunto luonnoksesta korkeakoululaitoksen kehittämissuunnitelman tarkistamiseksi vuosina 1983-1986
(6.9.1982)

OPETUSMINISTERIÖ

SAK:n lausunto keskiasteen oppilainohjaus- ja valintatoimikunnan mietinnöstä
(29.9.1982)

OPETUSMINISTERIÖ

Lausunto valtion kouluhallinnon järjestelykomitean mietinnöstä
(1.11.1982)

OPETUSMINISTERIÖ

Lausunto opettajankoulutustyöryhmän muistiosta
(1.11.1982)

OPETUSMINISTERIÖ

Kannanotto oppisopimuslain väliaikaisesta muuttamisesta
(12.11.1982)

Oikeudellinen jaosto

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

Lausunto tasa-arvolakiehdotuksesta
(22.1.1982)

OIKEUSMINISTERIÖ

Lainsäädännön valmistelevien kansainvälisluonteisiin sopimuksiin sovellettavasta laista
(10.3.1982)

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Kansainvälisen työjärjestön (ILO) 67. työkonferenssissa vuonna 1981 hyväksytty yleissopimus n:o 154 ja suositus n:o 163
(Oikeudellinen jaosto, SAK ja TVK 16.3.1982)

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Kansainvälisen työjärjestön (ILO) työkonferenssissa v. 1981 hyväksytty yleissopimus n:o 156 ja suositus n:o 165
(31.3.1982)

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Esitys nuorten työntekijöiden suojelusta annetun lain 7 §:n I momentin muuttamisesta
(10.6.1982)

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Lomakorvauksen maksaminen lyhytaikaisessa työsuhteessa olevalle työntekijälle
(17.6.1982)

OIKEUSMINISTERIÖ

Lausuntopyyntö asunnonostajan oikeusturvatoimikunnan laatimasta ehdotuksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle kuluttajasuojalain muuttamiseksi
(10.6.1982)

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖ

Vastaus Kansainvälisen Työjärjestön hyväksyminen Suomen ratifioimien sopimusten ns. vuosiraportointia koskevaan lausuntopyyntöön
(23.9.1982)

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

Lausunto tasa-arvolakitoimikunnan mietinnöstä
(1.11.1982)

Sopimusjaosto

KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖ

KTM-81 -komitean mietinnön luku 6/ teknologian kehittämiskeskus
(8.2.1982)

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

Valtioneuvoston periaatepäätös teknologia-politiikasta
(29.3.1982)

KAUPPA- JA
TEOLLISUUSMINISTERIÖ

Suomen standardisoimisliitto r.y. -
työryhmän muistio
(30.8.1982)

Sosiaaliosasto

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ
VAKUUTUSOSASTO

Eläkeikäkomitean osamietintö II
(4.1.1982)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Kansainvälisen työjärjestön (ILO)
67. työkonferenssissa vuonna 1981
hyväksytty yleissopimus n:o 155 ja
suositus n:o 164
(7.1.1982)

TYÖSUOJELUHALLITUS

ILOGRAM
(22.1.1982)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Muistio perheenemännän eläketur-
vasta
(27.1.1982)

TEKNILLINEN
TARKASTUSLAITOS

Ehdotus suositukseksi "Työntekijäin
suojaaminen putoavilta ja sinko-

avilta kiviltä ajoneuvossa tai työko-
neessa"
(25.2.1982)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Terveydenhuollon valtakunnalliset
suunnitelmaesitykset vuosille 1983-
1985
(1.3.1982)

LÄÄKINTÖHALLITUS

Työterveyshoitajien jatko- ja täyden-
nyskoulutus
(15.3.1982)

TYÖSUOJELUHALLITUS

Rakennushissit. Tavarankuljetus.
Turvallisuus.
(13.4.1982)

LÄÄKINTÖHALLITUS

Terveydenhoitajien mahdollisuus kir-
joittaa lyhytaikaisia työkyvyttömyys-
todistuksia
(20.4.1982)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Kylpylätyöryhmä II:n muistio
(20.4.1982)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Terveydelle vaarallisten aineiden tun-
nistus- ja merkintäjärjestelmän kehit-
tämistoimikunnan mietintö
(14.5.1982)

TYÖSUOJELUHALLITUS

Turvallisuutiedote "Teollisuusrobotit,
työturvallisuus"
(18.5.1982)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Lausunto työkyvyttömyyden arvioin-
titoimikunnan mietinnöstä
(27.5.1982)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Työterveyshuollon maksuasetuksen
muuttaminen
(27.5.1982)

TYÖSUOJELUHALLITUS

Lausuntopyyntö Forssan ammatilli-
sessä kurssikeskuksessa ajoneuvonos-
turin kuljettajien koulutuksesta
(24 viikkoa)

Lausuntopyyntö Forssan ammatilli-
sessä kurssikeskuksessa annettavaan
ajoneuvonosturin kuljettajien koulu-
tukseen liittyvästä kokeesta
(2.6.1982)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Äänekosken rehuhiivaongelman seu-
rantatyöryhmän muistio
(10.6.1982)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Lausunto ja nimitysesitys työsuojelu-
lainsäädännön kehittämisen ja muu-
tostarvetta selvittävän komitean aset-
tamisesta
(22.6.1982)

AMMATTIKASVATUSHALLITUS

SAK:n lausunto terveydenhuollon
oppilasvalinta työryhmän mietinnöstä
(11.8.1982)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Puheterapian korvaaminen sairausva-
kuutuslain nojalla
(11.8.1982)

VALTIONEUVOSTO

Lapsiperheiden tuki ja valtion vuo-
den 1983 tulo- ja menoarvio
(24.8.1982)

TEKNILLINEN
TARKASTUSLAITOS

Lausuntopyyntö koskien ehdotuksia
suositukseksi "kaivoksessa käytettä-
vien ajoneuvojen ja työkoneiden jar-
rujen vaatimukset" sekä "panostusa-
joneuvot"
(9.9.1982)

TYÖSUOJELUHALLITUS

Ehdotus kuormausnostureista ja nii-
den tarkastuksista annettavaksi valti-
oneuvoston päätökseksi
(25.10.1982)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Lausunto ahtaustoimikunnan mietin-
nöstä
(26.10.1982)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Luonnos hallituksen esitykseksi pien-
ten lasten hoidon kehittämistä koske-
vaksi lainsäädännöksi
(19.11.1982)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ
VAKUUTUSOSASTO

Kansaneläkelaitoksen hallinnon ke-

hittämistarpeita selvittämään asete-
tun työryhmän muistio
(29.12.1982)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Kansaneläkelaitoksen kuntoutustoi-
minnan kehittämistä selvittäneen työ-
ryhmän muistio
(29.12.1982)

TYÖSUOJELUHALLITUS

Syöpäsairauden vaaraa aiheuttavat
aineet 1982
(30.12.1982)

Talouspoliittinen jaosto

ASUNTOHALLITUS

Asukasvalintaohjeet
(21.1.1982)

SISÄASIAINMINISTERIÖ

Asuntopolitiikan tavoitelakitoimikun-
nan mietintö
(12.2.1982)

TYÖVOIMAMINISTERIÖ

OECD:n työvoima- ja sosiaaliasiain
komitean ministeritason kokouksessa
Pariisissa 4.-5. 3.1982 käsiteltävä
keskusteluasiakirja MAS (81) 22
(22.2.1982)

KAUPPA- JA
TEOLLISUUSMINISTERIÖ

KTM- 81 -komitean mietintö
(6.5.1982)

TILASTOKESKUS

Ehdotus tilastokeskusta koskevan

lain ja väestölaskentakin muuttami-
sesta
(6.9.1982 talouspoliittinen ja oikeu-
dellinen jaosto)

POHJOLAN AMMATILLINEN
YHTEISJÄRJESTÖ, PAY

Pohjoismaiden kansalaisuutta kos-
keva parlamentaarinen ohjelma sosi-
aalisen ja kulttuurillisen turvallisuus-
den laajentamiseksi. Oikeudellisen
yhdenvertaisuuden aikaansaamiseksi
ja ihmisten liikkuvuuden edelleen
helpottamiseksi pohjoismaissa
(12.10.1982)

EDUSKUNNAN
VALTIOVARAIN-
VALIOKUNNAN VEROJAOSTO

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi
polttoaineverosta ja laiksi liikevaihto-
verolain 3 §:n muuttamisesta sekä
hallituksen esitys eduskunnalle laiksi
sähköverosta annetun lain 3 ja 4 §:n
muuttamisesta
(7.10.1982)

VALTIOVARAINMINISTERIÖ

Ravintorasvojen tuonnin rajoittami-
nen
(15.11.1982)

Palkansaajajärjestöt

KAUPPA- JA
TEOLLISUUSMINISTERIÖ

Lausunto tavaramerkkitoimikunnan
mietinnöstä
(SAK 14.1.1982)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ
SOSIAALIHUOLTO-OSASTO

Lausunto lasten päivähoiton viisi-

vuotissuunnitelmasta
(SAK, TVK, AKAVA, STTK
12.2.1982)

NORDENS FACKLIGA
SAMORGANISATION, NFS

Remiss - Naturgass I Nord
(FFC, TOC 19.4.1982)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ

Lausuntopyyntö n:o 611 (831/82)
koskien Kansainvälisen työjärjestön
raporttia äitiyssuojelua koskevan
uudistetun sopimuksen n:o 103 sovel-
tamisesta
(SAK, TVK 23.4.1982)

SISÄASIAINMINISTERIÖ
KAAVOITUS- JA
RAKENNUSOSASTO

Osallistumistoimikunnan mietintö
(SAK, VKL 26.5.1982)

SOSIAALI- JA
TERVEYSMINISTERIÖ
VAKUUTUSOSASTO

Työttömyysturvatoimikunnan mie-
tintö
(SAK, TVK, AKAVA, STTK 21.9.
1982)

KAUPPA- JA
TEOLLISUUSMINISTERIÖ

Lausunto tuoteturvallisuustyöryhmän
II:n mietinnöstä (1982:16)
(SAK 13.10.1982)

VEROHALLITUS

Luontoisetujen laskentaperusteet
(SAK, TVK 29.10.1982)

SAK:n ja VTY:n LIITTOJEN
VIRALLISET NIMET

Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto r.y. (AKT)

Hotelli- ja Ravintolahenkilö-
kunnan Liitto HRHL r.y.

Ilmailualan Unioni r.y. (IAU)

Järjestötoimitsijain Liitto r.y.

Kemian Työntekijäin Liitto r.y. (KTL)

Kiinteistötyöntekijäin Liitto r.y.

Kumi- ja Nahkatyöväen Liitto r.y. (KIINTEISTÖLIITTO)

Kunnallisten työntekijäin ja

viranhaltijain liitto KTV r.y.

Lasi- ja Posliiniväen Liitto r.y. (LPL)

Liiketyöntekijäin Liitto r.y. (LIKELIITTO)

Maaseututyöväen Liitto r.y.

Metallityöväen Liitto r.y. (MAALIITTO)

Paperiliitto r.y. (METALLI)

Puutyöväen Liitto r.y. (PTL)

Rakennustyöläisten Liitto r.y. (RAKENNUSLIITTO)

Suomen Elintarviketyöläisten

Liitto SEL r.y.

Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto r.y. (KIRJALIITTO)

Suomen Laivanpäällystöliitto

- Finlands Skeppsbefälsförbund r.y. (SLPL-FSBF)

Suomen Merimies-Unioni

- Finlands Sjömans-Union r.y. (SM-U)

Suomen Muusikkojen Liitto r.y.

Suomen Sosialidemokraattinen (MUUSIKKOLIITTO)

Sanomalehtimiesliitto r.y.

Suomen Sähköalatyöntekijäin Liitto r.y. (SSSL)

Teknisten ja Erikoisammattien Liitto r.y. (SÄHKÖLIITTO

tai SSSL)

Tekstiililaitosmiesten Liitto r.y. (TEKERI)

Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto

TVL r.y. (TLML)

Toimittajaliitto r.y.

Yleinen Lehtimiesliitto r.y.

Virkamiesten ja Työntekijäin

Yhteisjärjestö VTY r.y.

Postiliitto ry. (PL)

Rautatieläisten Liitto r.y.

Suomen Poliisien Liitto r.y. (SPL)

Tullimiesliitto r.y.

Valtion työntekijäin ja
viranhaltijain liitto r.y. (VTVL)

Vankilavirkailijat Liitto WL r.y.

Veturimiesten Liitto r.y. (VML)

Valiokuntien tapahtumat

Järjestövaliokunta

Aika	Paikka	Tilaisuus	Pääteemat	Osanottajat
26. 9. 19. 9. 19. 9. 13. 3. 25. 9. 18. 9. 9.10. 18. 9. 25. 9. 24. 4. 25. 9.	Laukaa Savonlinna Outokumpu Kuopio Kotka Haukipudas Rovaniemi Lahti Salo Kiljava Seinäjoki	Ammatillisten paikallisjärjestöjen läänin edustajiston kokous		APJ:n läänin edustajiston jäsenet
27.11. 9.10. 13.11. 10.10. 2.10. 3.10. 14.11. 30.10. 6. 3.	Jyväskylä Kuopio Oulu Rovaniemi Tampere Forssa Kiljava Seinäjoki Kuusankoski	Työvoimatoimikuntien jäsenten koulutuspäivä	Työvoimatoimikuntien tehtävät ja käytännön tulkinnot, työttömyysturvavan kokonaisuudistus, työllisyysnäkökymät piirin alueella	SAK:ta edustavat työvoimatoimikuntien jäsenet piirin alueella
21.-26.3.	Pohjolan Opisto	Kurssi läänin neuvottelukuntien jäsenille		Läänin neuvottelukuntien jäsenet
6.-11.6. 3.-8.10.	Pohjolan Opisto	Ammatillisten paikallisjärjestöjen toimihenkilökurssi		APJ:n hallituksen ja sen alaisien jaostojen jäsenet
1. 5.		Vappujuhlat		70 paikkakunnalla
9. 2.		"Oikeus turvattuun työhön" -kampanja		40 paikkakunnalla
22. 5. 1.2.-10.5.	Rovaniemi	SAK:n rauhankokous SAK:n 75-vuotisjuhlan paikallistapahtumat APJ:n järjestäminä		120 paikkakunnalla

Koulutusvaliokunta

Aika	Paikka	Tilaisuus	Pääteemat	Osanottajat
24.-25.4.	Ammattiyhdistysopisto	Neuvottelupäivät apj-opintosihteereille	Ay-koulutoiminnan kehittäminen paikallisjärjestöissä, peruskoululaisten perehdyttäminen työelämään, koulutuspolitiikan ajan-kohtaiset asiat sekä kulttuuripoliittisen ohjelman esittely	40 henkeä (paikallisjärjestöjen opintosihteereitä)
21.-22.8.	Ammattiyhdistysopisto	Neuvottelupäivät peruskoulun ohjaajille	SAK:n toiminnan ja tavoitteiden esittely ja yhteistoiminnan kehittäminen, SAK:n toiminnan ja tavoitteiden esittely ja yhteistoiminnan kehittäminen	50 henkeä (peruskoulun opinto-ohjaajia)
3.-4.9.	Ammattiyhdistysopisto	Seminaari ammattikurssikeskusten yhteiskunta- ja työmarkkinaopin opettajille	SAK:n toiminnan ja tavoitteiden esittely ja yhteistoiminnan kehittäminen	35 henkeä (ammattikurssikeskusten opettajia)
14.12.	Ammattiyhdistysopisto	"Kulttuuritoiminta ay-liikkeessä"-seminaari	Ay-liikkeen kulttuuritoiminnan kehittäminen ja yhteistyön kehittäminen työväen kulttuuri- ja sivistysjärjestöjen ja ay-liikkeen välillä kulttuurikysymyksissä	50 henkeä (edustajia ammattiliitoista ja työväen kulturi- ja sivistysjärjestöistä)

Naisvaliokunta

Aika	Paikka	Tilaisuus	Pääteemat	Osanottajat
23.-24.1.	Ammattiyhdistysopisto	APJ:n naisjaostojen puheenjohtajien ja sihteereiden neuvottelupäivät	Tasa-arvolaki, SAK:n tasa-arvoraportti, elämäntapaprojekti ja ajankohtainen järjestötoiminta	100

Aika	Paikka	Tilaisuus	Pääteemat	Osanottajat
9. 2.	Paperiliiton toimisto	Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan, TVK:n ja SAK:n naisvaliokuntien teemakokous	Tasa-arvolakiluonnos, naispalkkaratkaisu ja matalapalkkaratkaisu	35
15. 9.	Ammattiyhdistysopisto	SAK:n ja TVK:n tasa-arvoseminaari	Norjan tasa-arvolaki, Suomen tasa-arvolain valmistelut ja työpaikkatason toiminta lain toteutumisessa	45
18.-19.9.	Ammattiyhdistysopisto	Etelä-Suomen ay-naisten opintotilaisuus	Osa-aikatyö, nuoret naiset ja ay-liike	200
2.-3.10.	Keskusammattikoulu Oulu	Pohjois-Suomen ay-naisten opintotilaisuus	Nainen ja politiikka, työllisyys- ja tes-ky-symyksef, mielenterveys työelämässä ja naisvaliokunnan suunnitelmat 1982-83	320
14.-15.10.	Siuntio	Liittojen liittotoimikuntien naisjäsenten, liittojen naisjaostojen ja SAK:n naisvaliokunnan ja hallituksen naisten seminaari	Tasa-arvolaki ja SAK:n tasa-arvoraportti, järjestöpolitiikka 80-luvulla ja naisten toimintasuunnitelmat 1982-83	120
27.10.	Levi-hotelli	SAK:n ja TVK:n naisvaliokuntien yhteistoiminta v. 1983	Seminaarit, kv- ja tasa-arvotoiminta sekä muu yhteistyö	25
22.-26.2.	Ammattiyhdistysopisto	Puhetaidon peruskurssi	Teoreettinen ja käytännön tieto puhetaidosta	13
8.-12.3.	Ammattiyhdistysopisto	Puhetaidon peruskurssi/KTV		19
13.-17.4.	Ammattiyhdistysopisto	Puhetaidon peruskurssi		21
11.-15.10.	Ammattiyhdistysopisto	Neuvottelutaidon kurssi	Teoreettinen ja käytännön tieto neuvottelutaidosta	16
1.-5.11.	Ammattiyhdistysopisto	Järjestötyön- ja suunnittelun kurssi	Suunnittelun valmiudet ja järjestötoiminnan tehostaminen	12

Sosiaalivaliokunta

Aika	Paikka	Tilaisuus	Pääteemat	Osanottajat
12.-13.2.	Ammattiyhdistysopisto	Työpaikkaruokailuseminaari	Työpaikkaruokailun kehittäminen, yhteistyö sen järjestämisessä ja palautusta järjestöjen tavoitteet	SAK:n, TVK:n ja STTK:n toimitsijoita ja kentän edustajia
10. 3.	Paperiliiton toimisto	Neuvottelupäivät	Lapsiperheiden taloudellinen tuki ja sen kehittäminen	Liittojen sosiaaliasioita hoitavat toimittajat
24. 9.	Paperiliiton toimisto	Sosiaali-, työsuojelu- ja yd-valiokuntien yhteiskokous	Valiokuntien keskeisten asioiden käsittely	Valiokuntien varsinaiset ja varajäsenet, asiantuntijat

Tekninen valiokunta

Aika	Paikka	Tilaisuus	Pääteemat	Osanottajat
27-29.4.	Siikaranta-Opisto, Kirkkonummi	Teknologiaseminaari	Ay-liikkeen tekno- logiapoliitiikka Teknologian kielteisten vaikutusten rajoittaminen	64
8.-10.9.	Liiketyöntekijäin Liiton kurssikeskus, Hatula, Tyrväntö	Palkkaustapaseminaari	Palkkaustavat ja niiden soveltaminen Laatupiiritoiminta	63

Ty ösuoj elu valiokunta

Aika	Paikka	Tilaisuus	Pääteemat	Osanottajat
11. 1.	Työsuojeluhallitus, Tampere	Vierailu työsuojeluhallituksessa	Työsuojeluhallituksen toimintaan ja ajan-kohtaisiin hankkeisiin tutustuminen	Valiokunnan jäsenet sekä liittojen työsuojelutoimitsijat
20. 1.	Ammattiyhdistysopisto	Neuvottelupäivä	Valmistautuminen työsuojelusopimuksen uudistamista koskeviin neuvotteluihin	Liittojen työsuojelusihteerit

	Aika	Paikka	Tilaisuus	Pääteemat	Osanottajat
V	15.-16.5.	Ammattiyhdistysopisto	SAK:n VI työsuojelu-seminaari	Valmistautuminen työ-suojelusopimuksen uu-distamista koskeviin neuvotteluihin	Työpaikkojen työsuojeluvaltuutetut ja jäsenliittojen työsuojelutoimitsijat
J	15.12.	Merihotelli, Helsinki	Tapaturmatutkintamalliseminaari	TVLL:n julkaiseman tapaturmatutkintamalli-kirjan esittely	Liittojen työsuojelusta vastaavat toimitsijat
%	Yritysdemokratiavaliokunta				
*	Aika	Paikka	Tilaisuus	Pääteemat	Osanottajat
	11. 3.	Ammattiyhdistysopisto	Yhteiskokous teknisen valiokunnan kanssa	Valtuustolle valmis-tettu demokratia-aineisto	Valiokuntien edustajat
y	30.11.	SAK:n toimisto	Keskustelutilaisuus	Työelämänsuhteiden neuvottelukunnan val-mistama tutkimus yt-laista	Valiokunnan edustajat sekä liittojen yd-asioita hoitavat toimitsijat
%	Ruotsinkielinen sihteeristö				
4	Aika	Paikka	Tilaisuus	Pääteemat	Osanottajat
6	18.-21.1.	Ammattiyhdistysopisto	Yt-kurssi	Yt-toiminta	8
	25. 1.	Porvoo	Ay-tiedon perus-kurssi -kampanja	Opintokerhon työskentely	10
	28. 1.	Tammisaari	99	99	12
	1. 2.	Parainen	99	99	17
	3. 2.	Maarianhamina	99	99	13
	2. 3.	Pietarsaari	99	99	16
	3. 3.	Vaasa	99	99	10
	3.- 4. 3.	Karjaa	Opintosihteerikurssi	Opintokerhon työskentely ja menetelmät	25
	13.-14. 3.	Vaasa	Seminaari	Trygghet i arbetslivet	220
	14. 3.	Vaasa	Ruotsinkielinen 75-vuotisjuhla	Juhlavuoden teemat	n. 600
	15.-19. 3.	Ammattiyhdistysopisto	Lm-kurssi	Teoria ja käytäntö	17
y	30. 3.	Maarianhamina	Seminaari	Itsehallintolain uudistus	30
\	6.-15.8.	Ammattiyhdistysopisto	Skandinaavinen kesäkoulu	Ay-järjestö ja kulttuuri	34
\	22.-26.11.	Ammattiyhdistysopisto	Kuurojen kurssi	Ay-liikkeen rakenne ja toiminta	12

Hallinto

Hallitus

VARSINAISET JÄSENET	Liitto
Pertti Viinanen	SAK
Olavi Hänninen	SAK
Lauri J. Havia	SAK
Per-Erik Lundh	SAK
Sulo Penttilä	Metalli
Jouni Riskilä	KTV
Unto Keijonen	VTY
Kunto Kaski	Liikeliiitto
	12.8. saakka
Kauko Suhonen	Liikeliiitto
	3.12.alkaen
Antero Mäki	Paperiliitto
Esko Suikkanen	PTL
Seppo Niemi	TEVA
Matti Haapakoski	HRHL
Risto Kuisma	AKT
Vilho Pekkonen	Sähköliitto
Tuulikki Kannisto	Metalli
Pekka Virtanen	MTL
Pentti Levo	Kirjaliitto
Jarmo Koski	Liikeliiitto
Elsa Aaltonen	TEVA
Aarno Aitamurto	Rakennus- liitto-
Kalevi Aronen	Paperiliitto
Veikko Lehtonen	Metalli
Toivo Pohjonen	KTV
Jarl Sund	SEL
Kalevi Urpelainen	KNL

HENKILÖKOHT VARAJÄSENET	Liitto
Risto Sainio	LPL
Heikki Varjonen	Sähköliitto
Raimo Kantola	VTY
Sigurd Norrmén	KTV
Eino Yrjönen	Metalli
Jarmo Lehtonen	KTV
Pertti Jyrkinen	VTY
Kauko Suhonen	Liikeliiitto
	3.12. saakka
Mauno Hietikko	Liikeliiitto
	3.12. alkaen
Artturi Pennanen	Paperiliitto
Eino Sailas	PTL
Viljo Ikonen	KNL
Jorma Kallio	HRHL
Kauko Lehikoinen	AKT
Hannu Alanoja	Rakennus- liitto
Marja Puuska	Liikeliiitto
Hemmo Hänninen	IAU
Heimo Määränen	TEKERI
Holger Nieminen	KTL
Eeva Aalto	Liikeliiitto
Matti Ojala	Rakennus- liitto
Lea Väänänen	KTL
Harry Vainio	Metalli
Martti Marttila	KTV
Kyösti Sandelin	HRHL
Unto Puttonen	VTY

Hallintoelimet

SAK:n XII edustajakokous valitsi hallituksen ja valtuuston varsinaisiksi-, henkilökohtaisiksi- ja yleisvarajäseniksi ja tilintarkastajiksi seuraavat jäsenet.

YLEIS- VARAJÄSENET	Liitto
Lauri Vilponiemi	KTL
	3.12. saakka
Ari Kekkinen	KTL
	3.12. alkaen
Reijo Anttila	SM-U
Pentti Helo	VTY
Eero Lehtonen	SEL
Lauri Kuivanen	Metalli
Maria Kolula	Liikeliiitto
Eila Järvi	KTV
Pirkko Oksa	TEVA
Antti Hietanen	Paperiliitto
Pirkko Meriluoto	PTL
Timo Tanner	VTY
Teuvo Peltola	Kiinteistö- työnt.liitto
Markus Sinisalo	SLPL-FSBF
Raimo Wikström	Muusikkojen liitto
Viktor Ahven	VTY
Arjo Soderblom	SSSL
Seppo Patrikainen	VTY
Timo Rautarinta	PTL
Kaarlo Tammela	Maaliitto
Aulis Rautiainen	Kirjaliitto
Leo Roppola	AKT
Tuula Kivinen	TEVA
Kaarlo Perä-Kasari	Kiinteistöliitto
Kaarina Salmi	VTY
Risto Ahonen	TEKERI

Tilintarkastajat

SAK:n tilintarkastajina toimivat: HTM Kalevi Koskivirta KK:sta, Arto Kuusiola Metallityöväen Liitosta sekä Matti Kanerva Rakennus-työläisten Liitosta.

Tilintarkastajien henkilökohtaisina varamiehinä toimivat: HTM Tapio Luoma OTK:sta, Sinikka Pohja Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitosta sekä Anitta Sundgren Suomen Elintarviketyöläisten Liitosta.

Hallituksen asettamat valiokunnat

TYÖVALIOKUNTA

Varsinaiset jäsenet
Pertti Viinanen pj. SAK
Olavi Hänninen SAK
Lauri J. Havia SAK
Aarno Aitamurto Rakennusliitto
Unto Keijonen VTY
Antero Mäki Paperiliitto
Sulo Penttilä Metalliliitto
Jarl Sund SEL

Henkilökohtaiset varajäsenet
Pekka Virtanen Maaliitto
Elsa Aaltonen TEVA
Pentti Levo Kirjaliitto
Kalevi Aronen Paperiliitto
Jouni Riskilä KTV
Esko Suikkanen PTL
Kunto Kaski Liikeliitto
12. 8. saakka
Kauko Suhonen Liikeliitto
12. 8. alkaen
Veikko Lehtonen Metalliliitto

Järjestön sihteerit Per-Erik Lundh ja Simo Elomaa osallistuvat valiokunnan kokouksiin.

Valiokunnan sihteeri
Simo Elomaa

TOIMISTOVALIOKUNTA

Varsinaiset jäsenet
Pertti Viinanen pj. SAK
Olavi Hänninen SAK
Lauri J. Havia SAK
Per-Erik Lundh SAK
Simo Elomaa SAK
Rauno Kousa SAK
Valiokunnan sihteeri
Irene Vähätalo SAK

ARKISTOVALIOKUNTA

Varsinaiset jäsenet
Mikko Paiho pj. SAK
Raili Oittinen SAK
Jouni Jokisalo SAK
Eeva Miettinen KTV
Marjaana Valkonen SAK
Eva-Kaisa
Laakkonen SAK
Eeva Reiman Rakennusliitto
Terttu Vántänen SAK

JÄRJESTÖ VALIOKUNTA

Varsinaiset jäsenet
Raimo Kantola pj. VTY
Sulo Maanonen Metalliliitto
Jukka Nurmi KTV
Veikko Pääkkönen PTL
Heikki Kettunen Liikeliitto
Tauno Nieminen Rakennusliitto
Tauno Katavisto Paperiliitto
Kalevi Hakala SEL

Varajäsenet
Pauli Aaltojärvi TEVA
Urpo Karvinen Sähköliitto
Ari Kekkinen Kemia
Seppo Antikainen AKT
Juhani Mattila Tekeri
Orvo Pantti TEVA
Kalevi Saikanmäki VTY
Pentti Erkkilä Maaliitto

Asiantuntijajäsenet
Jouni Jokisalo SAK
Vieno Hämäläinen SAK
Terttu Vántänen SAK

Valiokunnan sihteeri
Lauri Ihalainen SAK

KANSAINVALINEN VALIOKUNTA

Varsinaiset jäsenet
Pertti Viinanen pj. SAK
Lauri J. Havia SAK
Per-Erik Lundh SAK
Sulo Penttilä Metalliliitto
Esko Suikkanen PTL
Antero Mäki Paperiliitto
Pekka Salonen KTV
Olavi Hänninen SAK
Simo Elomaa SAK
Aarno Aitamurto Rakennusliitto
Jarl Sund SEL

Valiokunnan sihteeri
Markku Jääskeläinen SAK

Lisäksi valiokunnan kokouksiin on kutsuttu rauhanvaliokunnan puheenjohtaja Lauri Vilponiemi (4. 10. saakka) ja rauhanasiain neuvottelukunnan puheenjohtaja Elsa Aaltonen.

KOULUTUSVALIOKUNTA

Varsinaiset jäsenet
Tuulikki Kannisto pj, Metalliliitto
12. 8. saakka
Erkki Vuorenmaa Metalliliitto
12. 8. alkaen
Unto Luhtasaari Paperiliitto
6. 9. alkaen
puheenjohtaja
Martti Karlsson SM-U
Erkki Tapola KTV
Jaan Vingisaar VTY
Antti Heikkilä Metalliliitto
6. 9. saakka
Jorma Nirhamo Metalliliitto
6. 9. alkaen
Eeva Hakala PTL
Pekka Pättiniemi Rakennusliitto

Varajäsenet
Teuvo Taskinen PTL
Voitto Lyytikäinen TEVA
Jan Furstenborg Liikeliitto
Sointu Toivonen HRHL
Kyösti Sorsa Sähköliitto
Anneli Olden TEVA

Rudolf Lindblad	SEL
Lea Väänänen	KTL
Asiantuntijajäsenet	
Tuomo Mäkinen	SAK
Seppo Vettenranta	TSL
	4. 10. saakka
Sakari Bergholm	TSL
	4. 10. alkaen
Markku J.	
Jääskeläinen	SAK
Christina Nordgren-Siivonen	SAK
Sulo Tiainen	KSL
Opistot	
Veikko Ranttilä	Ay-opisto
Paavo Toivanen	Pohjolan
	Opisto
Jorma Nirhamo	Ay-opisto
	7. 6. saakka
Jyrki Helin	Ay-opisto
	7. 6. alkaen

AMMATTIYHDISTYSOPISTON JA POHJOLAN OPISTON JOHTOKUNNAT

Varsinaiset jäsenet:	
Pentti Öhman	SAK
	(puh.joht.)
	10. 11. saakka
Jari-Pekka Jyrkänne	SAK
	(puh.joht.)
	10. 11. alkaen
Antti Heikkilä-	Metalliliitto
	10. 11. saakka
Tuulikki Kannisto	Metalliliitto
	10. 11. saakka
Paavo Kelloniemi	SEL
Risto Koskinen	Rakennusliitto
	14. 4. saakka
Unto Luhtasaari	Paperiliitto
Jorma Nirhamo	Metalliliitto
	10. 11. alkaen
Mikko Paiho	SAK
Jaan Vingisaar	VTY
Erkki Vuorenmaa	Metalliliitto
	10. 11. alkaen
Kalevi Väisänen	Rakennusliitto
	14. 4. alkaen

Varajäsenet	
Jan Furstenborg	Liikeliitto
Voitto Lyytikäinen	TVL
Matti Niinimäki	Rakennusliitto
Sigurd Norrmen	KTV
Teuvo Taskinen	PTL
Sointu Toivonen	HRHL
Terttu Vántänen	SAK
Lea Väänänen	KTL
Koulutusvaliokunnan edustajina valitut lisäjäsenet:	
Eeva Hakala	PTL
Martti Karlsson	SM-U
Erkki Tapola	KTVL
Ammattiyhdistysopiston johtokunnan sihteeri	
Veikko Ranttilä	Ay-opisto
Pohjolan Opiston johtokunnan sihteeri	
Paavo Toivanen	Pohjolan
	Opisto
Valiokunnan sihteeri	
Pentti Öhman	SAK
	6. 9. saakka
Jari-Pekka Jyrkänne	SAK
	6. 9. alkaen

NAISVALIOKUNTA

Varsinaiset jäsenet	
Eila Järvi pj.	KTV
Irmeli Mäenpää	HRHL
Marja Puuska	Liikeliitto
Eine Lindberg	Metalliliitto
Pirkko Meriluoto	PTL
Pirkko Vanninen	SEL
Anna-Liisa Saarela	Rakennusliitto
	12. 8. saakka
Vappu Lamminen	Rakennusliitto
	12. 8. alkaen
Varajäsenet	
Pirkko Oksa	TEVA
Vappu Anttila	VTY
Aila-Marja Lipponen	SEL
Kaarina Kari	Paperiliitto
Raakel Ryyti	Kirjaliitto
Pirkko Kaskikorpi	Metalliliitto
Eeva Aalto	Liikeliitto
Heljä Nenonen	KTV

Asiantuntijajäsenet	
Marja-Liisa Riskilä	KTL
Eine Mikkonen	SAK
Kerttu Vainio	SAK
Valiokunnan sihteeri	
Vieno Hämäläinen	SAK

NUORISOVALIOKUNTA

Varsinaiset jäsenet	
Erkki Vuorenmaa pj	Metalliliitto
	1. 11. saakka
Markku Laine pj.	Metalliliitto
	1. 11. alkaen
Antti Auvinen	Paperiliitto
Ulf Forsman	PTL
Erkki	
Rimpiläinen	Liikeliitto
Auli Laine	TEVA
Eija Piipponen	HRHL
Seppo	
Wikström	Metalliliitto
Riitta	
Ruotsalainen	Kemia
Varajäsenet	
Pentti Nurminen	KTV
Kyösti Sorsa	Sähköliitto
Kaarina Vilppula	Maaliitto
Rauno Lehojoki	VTY
Pertti Raitoharju	Kirjaliitto
	7. 6. saakka
Onni Peltola	Kirjaliitto
	7. 6. alkaen
Raimo Laitinen	Paperiliitto
Sisko Telinkangas	KTV
	1. 11. saakka
Anneli Leppänen	KTV
	1. 11. alkaen
Valiokunnan sihteeri	
Markku J.	
Jääskeläinen	SAK
OIKEUDELLINEN VALIOKUNTA	
Varsinaiset jäsenet	
Kirsti	
Palanko-Laaka pj.	SAK
Pekka O. Aro	Paperiliitto
Veijo Jalava	KTV

Kaija Kortekangas	Liikeliitto	Christer Hägg	Rakennusliitto	Esko Grönlund	SEL
Sakari Tusa	SAK		12. 8. alkaen	Asiantuntijajäsenet	
Pekka Hynönen	Rakennusliitto	Bo Gustafsson	Metalliliitto	Antti Mattila	SAK
Kalevi Hölttä	PTL	Rudolf Lindblad	SEL	Antero Tuominen	SAK
Jukka Heikkerö	KNL	Varajäsenet		Kirsti Palanko-	
Varajäsenet		Robert Herdin	SM-U	Laaka	SAK
Yrjö Mattila	AKT	Sven-Erik Nylund	Laivanpäällystö	Ismo Luimula	SAK
Jouko Levonen	HRHL	Ulf Forsman	PTL	Olavi Sulkunen	SAK
Heikki Sipiläinen	VTY	Raimo Lindell	VTY	Tom Saxén	SAK
Seppo Salisma	Sähköliitto	Bengt Ahlroth	HRHL	Valiokunnan sihteeri	
Heikki Pohja	KTL	Leo Roppola	AKT	Raimo Kärkkäinen	SAK
Outi Viitamaa	Ay-opisto	Yrjö Ronkainen	KTV	Sakari Tusa	SAK
Kaarina Salmi	VTVL	Erik Risberg	Rakennusliitto		
Juha Jakonen	Tekeri	Asiantuntijajäsenet		SOSIAALIVALIOKUNTA	
Valiokunnan sihteeri		Tom Saxén	SAK	Varsinaiset jäsenet	
Yrjö Sirola	SAK	Hans Jern	SAK	Lauri Kaarisalo pj.	SAK
		Christina Nordgren-Siivonen	SAK	Esko Tyvijärvi	Rakennusliitto
RAUHANVALIOKUNTA		Valiokunnan sihteeri		Kari Korpela	HRHL
Varsinaiset jäsenet		Kurt Gustafsson	SAK	Marja-Liisa Riskilä	KTL
Lauri Vilporiemi pj.	KTL			Eero Rahkonen	VTY
	4. 10. saakka			Maisa Halonen	Metalliliitto
Robert Herdin	SM-U	SOPIMUSVALIOKUNTA		Veikko Varjus	KTV
Pentti Helo	VTY	Varsinaiset jäsenet		Veikko Niininen	Sähköliitto
Hemmo Hänninen	IAU	Lauri J. Havia pj.	SAK	Varajäsenet	
Heikki Laitinen	Rakennusliitto		6. 9. saakka	Mirja Holmberg	TEVA
	7. 6. saakka	Per-Erik Lundh	pj:n sijaisena	Osmo Mäkinen	Liikeliitto
Johannes Koskinen	Rakennusliitto		6. 9. alkaen	Tapani Kärpänniemi	SEL
	7. 6. alkaen	Lauri Kuivanen	Metalliliitto	Markus Sinisalo	SLPL - FSBF
Heikki Timonen	Metalliliitto	Eino Kannisto	KTV	Raakel Ryyti	Kirjaliitto
Raimo Pannila	Rakennusliitto	Olavi Kauppila	TEVA	Risto Pieviläinen	VTY
	12. 8. saakka	Mauno Hietikko	Liikeliitto	Jaakko Kiviranta	Kiinteistöliitto
Vappu Lamminen	Rakennusliitto	Pekka Lahtinen	Kirjaliitto	Esko Kotilainen	PTL
	12. 8. alkaen	Reino Survonon	PTL	Asiantuntijajäsen	
Christina Nordgren-Siivonen	SAK	Matti Ojala	Rakennusliitto	Jorma Palola	SAK
Valiokunnan sihteeri		Simo Raivio	Paperiliitto	Valiokunnan sihteeri	
Teuvo Hömppi	SAK	Pekka Haverinen	PTL	Seppo Niininen	SAK
		Kyösti Sandelin	HRHL		
RUOTSINKIELINEN		Varajäsenet		TALOUSVALIOKUNTA	
SIHTEERISTÖ		Yrjö Mattila	AKT	Varsinaiset jäsenet	
Varsinaiset jäsenet		Eero Rahkonen	VTY	Rauno Kousa pj.	SAK
Per-Erik Lundh pj.	SAK	Jorma Kallio	HRHL	Sigurd Norrmén	KTV
Leif Fredriksson	Metalliliitto	Viljo Saarinen	Paperiliitto	Lasse Syrjänen	VTY
Jan Furstenborg	Liikeliitto	Markku Metsänen	SEL	Kauko Suhonen	Liikeliitto
Mirja Holmberg	TEVA	Lauri Heinonen	SM-U	Antti Hietanen	Paperiliitto
Thor Granfors	KTV	Risto Sainio	LPL	Vilho Hiltunen	PTL
Ingmar Blom	Rakennusliitto	Aura Järvinen	TEVA	Sinikka Pohja	HRHL
	12. 8. saakka	Kauko Mattila	Metalliliitto	Matti Niinimäki	Rakennusliitto
		Jouko Eklund	KTL		

YRITYSDEMOKRATIA- VALIOKUNTA

Varsinaiset jäsenet

Artturi Pennanen	Paperiliitto
Maria Kolula	Liikeliitto
Markku Metsänen	SEL
Seppo Juutilainen	Metalliliitto
Heikki Sipiläinen	VTY
Kalevi Aronen pj.	Paperiliitto
Aulis Rautiainen	Kirjaliitto
Olavi Sulkunen	SAK

Varajäsenet

Jaakko Käyhkö	PTL
Voitto Lyytikäinen	TEVA
Jorma Kallio	HRHL
Ulla Westerlund	KTV
Tapio Paananen	KTL
Jukka Simula	Rakennusliitto

Jouko Parkkonen

Rakennusliitto
12. 8. alkaen

Edvin Kenraali

PTL

Helge Talvitie

Asiantuntijajäsenet

Jorma Palola	Metalliliitto
Jyrki Helin	SAK
Veli Vanhanen	Ay-opisto 7. 6. saakka Ay-opisto 7. 6. alkaen
Valiokunnan sihteeri Matti kopperi	SAK

HENKILOSTOKOULUTUS- VALIOKUNTA

Varsinaiset jäsenet

Rauno Kousa pj.	SAK
Aarno Lahikainen	Metalliliitto
Veikko Rantilä	Ay-opisto
Anna-Liisa Sirjamo	VTY
Erkki Tapola	KTV
Terttu Vántänen	SAK
Lea Väänänen	KTL
Anita Kevätsalo	Rakennusliitto
Luottamusmies	SAK:n henkilöstö

Ammattiosaston nimeämä edustaja

Asiantuntijajäsenet

Anneli	Ay-opisto
Silvennoinen	Ay-opisto
Mauri Lunden	Ay-opisto
Olli Viikki	Ay-opisto
Valiokunnan sihteeri Anneli Silvennoinen	

TYOEHTONEUVOTTELUKUNTA (SAK)

Hallituksen edustajat

Pekka Virtanen	Maaliitto
Toivo Pohjonen	KTV
Jouni Riskilä	KTV
Sakari Tusa	SAK

Kentän edustajat

Olli Lindberg	Paperiliitto
Aarre Juvonen	KTL
Pauli Korhonen	SEL
Teuvo Mutanen	Kiinteistöliitto

Talousvaliokunnan edustajat

Rauno Kousa	SAK
Aarno Lahikainen	Metalliliitto
Mikko Paiho	SAK
Veli-Matti Peltonen	Liikeliitto
Paavo Kelloniemi	SEL

Neuvottelukunnan sihteeri Mikko Paiho

SAK

Työehtoneuvottelukunnan työvaliokunta

Pekka Virtanen	Maaliitto
Toivo Pohjonen	KTV
Paavo Kelloniemi	SEL
Rauno Kousa	SAK
Veli-Matti Peltonen	Liikeliitto
Mikko Paiho	SAK

TIEDOTUSRYHMÄ TTR (SAK)

Kari Arola	(tiedotusosaston edustaja puheenjohtaja)
Jari-Pekka Jyrkänne	(toimitsijoiden luottamusmies)

Paula Kivivuori-Meri	(toimisto- henkilöstön luottamusmies)
Aulikki Liukko	(toimistohenki- löstön edustaja)
Mikko Paiho	(toimistovalio- kunnan edustaja)
Timo Roppola	(toimitsijoiden edustaja)
Kirsti Kekkonen- Montonen	(sihteeri)

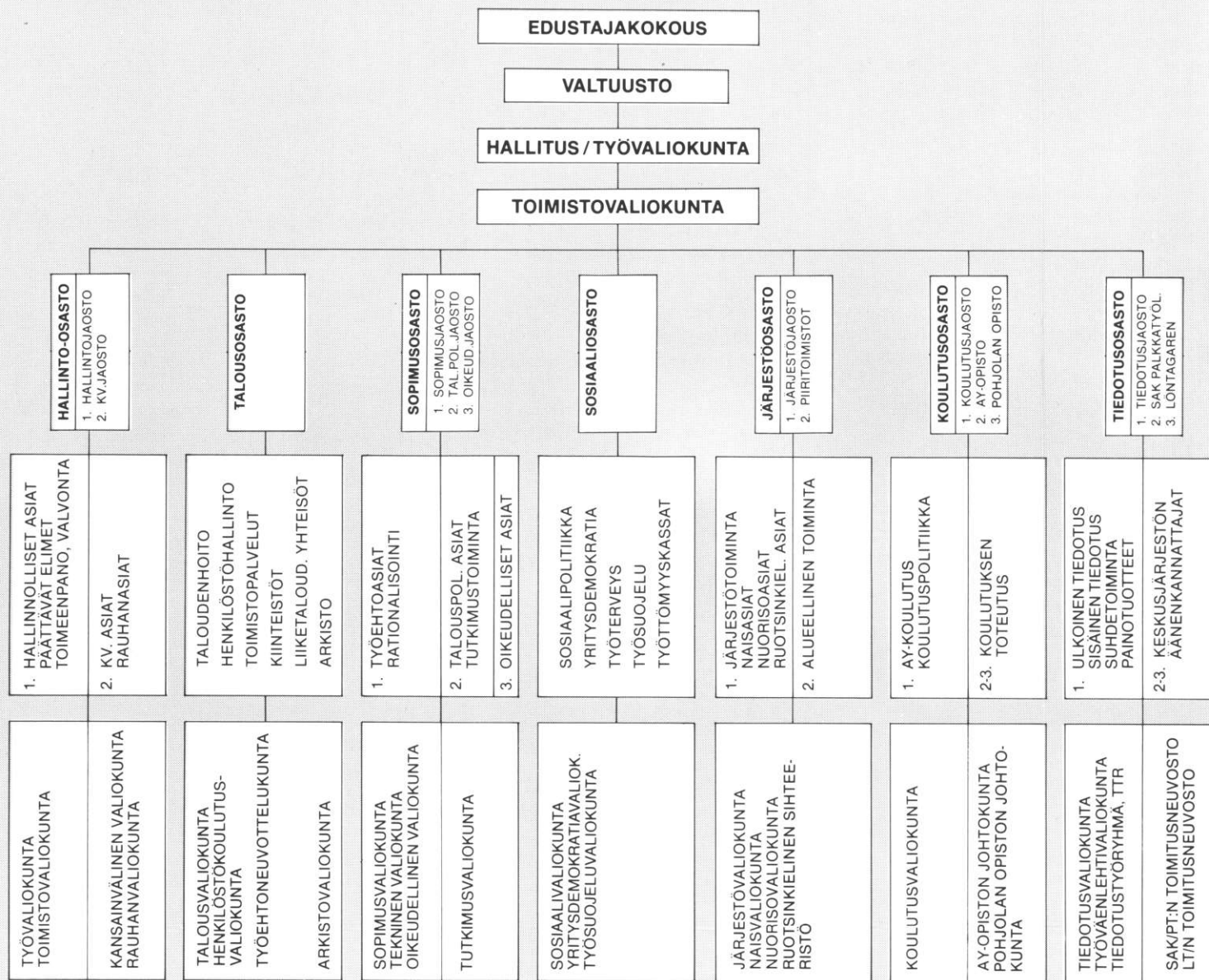
TYÖPAIKKATOIMIKUNTA (SAK)

Else Vanhanen	puheenjohtaja toimistohenki- löstön edustaja
Auli Alve	sihteeri toimisto- henkilöstön edustaja
Leena Halonen	toimistohenki- löstön edustaja
Sirpa Ilola	toimistohenki- löstön edustaja
Tuula Suojanen	toimistohenki- löstön varalm.
Kaija Kallinen	toimitsijoiden edustaja
Raili Pakarinen	toimitsijoiden edustaja
Jari-Pekka Jyrkänne	toimitsijoiden luottamusmies

Hallituksen asettamat työryhmät

- Jäsenmaksujen perintasopimusta valmisteleva työryhmä
- Järjestö- ja sopimusrajatyöryhmä
- Järjestötutkimusprojektin seurantaryhmä
- Tasa-arvotyön seurantaryhmä
- Toimitilatyöryhmä
- Yhteistoimintasopimuksen edellyttämän luottamusmiesten vapaa-ai-
kaa selvittävä työryhmä.

**SAK:N HALLINTO- JA
HENKILÖSTÖORGANISAATIO**

SAK-STK ja SAK-LTK
Neuvottelukuntien
kokoonpano v. 1982

SAK-STK NEUVOTTELUKUNTA

Pertti Viinanen	SAK
Olavi Hänninen	SAK
Lauri J. Havia	SAK
Per-Erik Lundh	SAK
Simo Elomaa	SAK
Sulo Penttilä	Metalliliitto
Antero Mäki	Paperiliitto
Pekka Salonen	JTA (KTV)
Marja-Liisa Riskilä	KTL
Aarno Aitamurto	Rakennusliitto
Veikko Lehtonen	Metalliliitto
Kunto Kaski	Liikeliitto
	12. 8. saakka
Kauko Suhonen	Liikeliitto
	12. 8. saakka
Jarl Sund	SEL

SAK-LTK
NEUVOTTELUKUNTA

Pertti Viinanen	SAK
Olavi Hänninen	SAK
Lauri J. Havia	SAK
Per-Erik Lundh	SAK
Simo Elomaa	SAK
Kunto Kaski	Liikeliitto
	12. 8. saakka
Kauko Suhonen	12.8. alkaen
Jarl Sund	SEL
Matti Haapakoski	HRHL
Risto Kuisma	AKT
Jarmo Koski	Liikeliitto

Valtuuston jäsenet

SAK:n XII edustajakokous valitsi valtuuston puheenjohtajaksi Pekka Salosen Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitosta ja varapuheenjohtajaksi Marja-Liisa Riskilän Kemian Työntekijäin Liitosta ja Eila Rimmin Suomen Elintarviketyöläisten Liitosta.

Valtuuston jäseniksi valittiin SAK:n hallitus ja seuraavat liittojen nimeämät jäsenet

Valtuuston puheenjohtaja
 Salonen, Pekka, KTV

Valtuuston varapuheenjohtajat
 Rimmi, Eila, S.
 Elintarviketyöläisten Liitto SEL r.y.
 Riskilä, Marja-Liisa,
 Kemian Työntekijäin Liitto r.y.

AUTO- JA KULJETUSALAN
TYÖNTEKIJÄLIITTO r.y.

Varsinaiset jäsenet	Henkilökohtaiset varajäsenet
Lehikoinen, Kauko	Westman, Kalevi
Sutela, Veikko	Antikainen, Seppo
	Tuomisalo, Tauno
	Villa, Pertti
Lindstedt, Leo	Koro, Urho
	Koskela, Tuomo
Vehkaoja, Matti	Manninen, Hugo
	Vattu, Allan
Johansson, Reijo	Hyytiäinen, Aarto
	Myrskog, Lars
	Pekkinen, Erkki
	Laukkanen, Jouni
Parjanen, Reijo	Kilpeläinen, Pauli
	Lehtonen, Reijo

HOTELLI- JA RAVINTOLA-
HENKILÖKUNNAN LIITTO
 HRHL r.y.

Kuusikumpu, Airi	Perttula, Anja
	Vaulanen, Aulikki
Vainonen, Irja	Miikki, Elsa
	Hämäläinen, Eeva
Setälä, Eira	Selviranta, Raili
	Korhonen, Mirja
Kinos, Kari	Byysing, Veikko
	Heikkilä, Tauno
Airas, Rauno	Joffel, Raija
	Ripatti, Esko
Simpanen, Laura	Rauhanen, Salme
	Europaeus, Anja
Kallio, Jorma	Löthman, Pekka
	Pinomäki, Laura
Mynttinen, Airi	Hyryläinen, Elsa
	Ylitalo, Kerttu

ILMAILUALAN UNIONI r.y.
 Kuisma, Pentti Helminen, Risto
 Kaivanto, Olli

JÄRJESTÖTOIMITSIJAIN
LIITTO r.y.
 Leppänen, Eila Härkönen, Pirjo
 Kouri, Matti

KEMIAN TYÖNTEKIJÄIN
LIITTO r.y.
 Laaksonen, Ritva Uschanov, Eila
 Kopponen,
 Hannele
 Lyhty, Veikko Juvonen, Aarre
 Mattila, Markku
 Kuukkanen, Unto Korhonen, Sulo
 Ruohola, Eino
 Sahlberg, Eeva Vuorinen, Liisa
 Nikki, Aune

KIINTEISTÖTYÖNTEKIJÄIN
LIITTO r.y.
 Majurinen, Anne Söderlund,
 Helena
 Mutanen, Teuvo
 Möller, Hannu Romppainen,
 Seija
 Stålnacke, Aarne
 Liehu, Ahti Mauno, Esko
 Peltola, Teuvo

KUMI- JA NAHKATYÖVÄEN LIITTO r.y.		Väisälä, Anna-Liisa	Suomalainen, Kyllikki	Pajula, Eeva	Parkkonen, Ines
Hallamaa, Timo	Sydänmäki, Rainer		Mäki-Kulmala, Mikko	Mähönen, Aimo	Lavikainen, Eeva
Jussila, Annikki	Fogde, Anneli	Moilanen, Eila	Tervo, Väinö		Ruuttu, Eila
	Mälkiä, Helvi		Hämäläinen, Reijo	Urponen, Anja	Karjalainen, Sirkka
Mattila, Hilikka	Oksanen, Paula	Hynynen, Olavi	Sievers, Lasse		Suokas, Irja
	Ikonen, Viljo		Räsänen, Anna-Mari	Hakkarainen, Maria	Kuosmanen, Hilkka
	Pellinen, Else				Muttilainen, Kyllikki
		Kantojärvi, Martti	Luukkala, Pentti		Saarela, Irma
			Vuorijoki, Kauko	Huttunen, Pauli	Hytönen, Tarja
		Hietanen, Aune	Natunen, Raili		Vilhunen, Pentti
			Ruhtinas, Raimo	Kivioja, Jorma	Pikkumäki, Riitta
			Penttilä, Paula		Haapalainen, Aila
KUNNALLISTEN TYÖNTEKIJÄIN JA VIRANHALTIJAIN LIITTO		Westerholm, Maija	Suominen, Raili	Eriksson, Torvald	Boman,
KTV r.y.			Hakamäki, Mauri		Marja-Liisa
Lehto, Terho	Sjöroos, Anna-Liisa	Laiho, Taisto	Siukola, Kalevi		Grönholm,
	Leppänen, Terttu		Riihimaa, Mirja		Britt-Marie
		Kotaviita, Seppo	Liedes, Eila	Viita, Erkki	Huhtala, Tauno
Koivusaari, Heikki			Ruotsalainen, Elina		Sinisalo, Unto
	Karhu, Kaija	Niiranen, Kaija	Forsman, Aimo	Normasto, Ritva	Vanhala, Sinikka
	Salo, Eino		Vaittinen, Pentti		Saari, Annikki
Pohjavirta, Erkki	Hietaranta, Jorma	Meskus, Reijo	Springare, Taina	Viitala, Toini	Sivonen, Eeva
	Vehkaniemi, Tapani	Laakso, Raimo	Mäkelä, Matti		Vähä, Irja
			Suomi, Elis		
Pirinen, Anneli	Ahvenainen, Oiva			MAASEUTUTYÖVÄEN LIITTO	
	Inkinen, Marita			r.y.	
Kärkkäinen, Laura	Nuutinen, Sinikka	LASI- JA POSLIINITYÖVÄEN LIITTO r.y.		Hänninen, Kalevi	Kangasaho, Jarmo
Johansson, Lauri	Santala, Kerttu	Laine, Jaakko O.	Aalto, Oiva	Heinonen, Veikko	Kieleväinen, Lauri
	Grundström, Matti		Loukkola, Seija		Eklund, Anja
					Mustonen, Ärmo
	Lyytinen, Rauha			Hanski, Annikki	Nybäck, Fredrik
Hoivala, Pekka	Virtanen, Arvo				Posio, Vilho
	Lindström, Matti	LIKETYÖNTEKIJÄIN LIITTO r.y.		Mikkonen, Veikko	
Tukiainen, Eero	Rajantie, Irma	Mäkinen, Tellervo	Ojanen, Eila		Ainasto, Lauri
	Äikäs, Hannu		Leskinen, Raimo		Manninen, Voitto
Linna, Sisko	Salmelin, Simo		Kulonen, Airi	Koponen, Onni	Hietanen, Esko
Airas, Rauha	Kuronen, Hilda	Lahtinen, Maire	Honkanen, Riitta		Laaksonen, Esko
	Kautonen, Seija		Ekroos, Jukka		
Siren, Mikko	Kapanen, Kauko	Walma, Pirkko	Lähteenmäki, Seija	METALLITYÖVÄEN LIITTO r.y.	
	Kuisma, Riitta			Hänninen, Reijo	Hassinen, Esko
	Lähdemäki, Anneli	Rautajoki, Seppo	Vesterinen, Sinikka		Kiiski, Heimo
Törnqvist, Lauri	Leinonen, Pentti		Saarinen, Simo	Veisiö, Altti	Virtanen, Pentti
	Kirmanen, Leila		Mäkinen, Tyyne		Nättilä, Esko
	Berg, Kerstin	Niemisalo, Kyllikki	Kruus, Aila	Roos, Jukka	Moberg, Uolevi
Borgelin, Seidi	Still, Hugo		Sonkajärvi, Lassi		Marjanen, Aira
Tölli, Tuula	Pennanen, Eino	Ollanketo, Lilli	Savikuja, Raili	Yrjälä, Kirsti	Äijälä, Erkki
	Jäntti, Seppo				Heino, Hannu

SUOMEN ELINTARVIKE-
TYÖLÄISTEN LIITTO SEL r.y.
Kaas, Asta Zitting, Arvo
Riipinen,
Anna-Maija
Kellari, Anni Lemettinen,
Pekka
Herrala, Sirkka
Rajala, Taisto Raittola, Heimo
Nieminen, Eila
Aavasaari, Väinö Moilanen, Erkki
Hietanen, Olavi
Rantakallio, Sievinen,
Inkeri Marjatta
Pokki, Irmeli
Kero, Ilkka Sutinen, Arvi
Vesänen, Armi
Talasmäki, Arto Rahikainen,
Leo
Husso, Aili

SUOMEN KIRJATYÖNTEKIJÄIN
LIITTO r.y.
Lahtinen, Pekka Raitoharju,
Pertti
Rantanen, Viljo
Suominen, Toive Lahtinen,
Juhani
Käyhkö, Pentti
Rauhala, Raimo Väisänen,
Jaakko
Launonen,
Mikko
Yli-Eerola, Ryyti, Raakel
Marja Saaristo, Kaija
Leino, Pekka Rautiainen,
Aulis
Vettenranta,
Aimo

SUOMEN
LAIVANPÄÄLLYSTÖLIITTO r.y.
Nylund, Sven-Erik Sinisalo,
Markus
Trast, Veikko

SUOMEN MERIMIES-UNIONI r.y.
Ahola, Risto Herdin, Robert
Nelin, Per-Erik
Mustapää, Pentti Anttila, Reijo
Heinonen, Lauri

SUOMEN MUUSIKKOJEN
LIITTO r.y.
Mononen, Juha Taivainen, Jorma
Hakulinen, Ari

SUOMEN SOSIALI-
DEMOKRAATTINEN
SANOMALEHTIMIESLIITTO r.y.
Tuominen, Linnanahde,
Lauri A. Matti
Niemi, Lasse

SUOMEN SÄHKÖALAN-
TYÖNTEKIJÄIN LIITTO r.y.
Paananen, Seppo Helander, Jouko
Kaartinen, Pentti
Wikholm, Hans Yliharju, Gunnar
Puustinen, Hannu
Järvinen, Matti Söderholm, Jack
Merikoski, Heikki
Talala, Paavo Backman, Johan
Honkanen, Veikko
Järveläinen Rimmistö, Keijo
Markku Lax, Eero

TEKNISTEN JA
ERIKOISAMMATTIEN LIITTO r.y.
Matti, Juhani Lindberg, Pekka
Niemi, Anja
Suomi, Maire Willman, Lauri
Grönvall, Ralf

TEKSTIILILAITOSMIESTEN
LIITTO r.y.
Mauri, Teuvo Kallio, Vieno
Kurvinen, Emil

TEKSTIILI- JA VAATETUS-
TYÖVÄENLIITTO TVL r.y.
Lantela, Mirjami Saari, Anna-Liisa
Sassila, Raili

Helen, Anneli Siivonen, Raili
Metsiö, Raili
Toivola, Vuokko, Mustonen, Aune
Laakso, Maritta
Järvinen, Eino Nurmi, Reijo
Oksanen, Marja
Karttunen, Hannu Kilpeläinen,
Talvikki
Ernilä, Aila
Turunen, Pirkko Pöyhönen, Helvi
Pohjanen, Teuvo
Pelander, Anni Hanka, Kari
Stålhammar,
Henni
Kuusela, Kaija Luoma, Tuula
Salonen, Irja
Pulkkinen, Raimo Rostedt, Eino
Vilhunen, Raija

TOIMITTAJALIITTO r.y.
Uljas, Risto Kihlström, Lars
Hongisto, Kari

VIRKAMIESTEN JA
TYÖNTEKIJÄIN
YHTEISJÄRJESTÖ VTY r.y.
Ihalainen, Eino Kihlström, Veijo
Kovanen, Raimo
Kiuru, Tauno Mälkiä, Jouko
Jokinen, Matti
Lepomäki, Tapaninen, Eeva
Sinikka Veijalainen,
Jaakko
Luoma-aho, Rönkkö, Liisa
Marja-Liisa Vaakanainen,
Elina
Koskinen, Paavo Reinikainen,
Anna-Liisa
Hakala, Jorma
Koskela, Sulo Frilander, Keijo
Laaksonen, Teppo
Laherto, Timo Maisonlahti, Reino
Oksanen, Aimo
Tuhkanen, Tapio Kytömäki, Eelis
Kangasniemi, Pauli
Järvitalo, Olavi Rautarinta, Risto
Hakala, Aimo
Peltola, Raimo Ketonen, Tuija
Vainionpää, Matti

Vähämäki, Toivo Rantanen, Seija
Niemi, Risto
Törmänen, Varho, Arto
Pirkko Ahonen, Seppo
Roivas, Väinö Arvola, Väinö
Laitinen, Marja
Ropponen, Piippo, Raimo
Markku Penttinen, Kari
Mikkola, Timo Ahven, Viktor
Björkgård,
Jan-Erik

Syrjänen, Lasse
Kettunen, Risto
Mäkinen Risto
Rahkonen, Eero
YLEINEN LEHTIMIESLIITTO r.y.
Siivonen, Seppo

Vahtera, Pentti
Kinanen, Urpo
Mettomäki, Viljo
Lehti, Aaro
Taipalus, Tauno
Järvenmäki, Risto
Ahonen, Pertti
Vingisaar, Jaan
Korhonen, Heikki
Nenonen, Marjatta

Jäsenistö

Vuoden 1982 päättyessä SAKihon kuului 28 jäsenliittoa.

SAK:n jäsenmäärä oli 31. 12. 1982 1 040 655, josta miehiä 593 779 ja naisia 446 876.

Jäsenliitot ja niiden jäsenmäärät samoin kuin jäsenistön jakautuminen miehiin ja naisiin ilmenevät seuraavista taulukoista.

JÄSENLIITTOJEN JÄSENMÄÄRÄT 31. 12. 82 VERRATTUNA 31. 12. 81

Liitto	1981	1982	+	-	%
Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto r.y.	39 387	40 385	+	998	2,5
Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitto HRHL r.y.	43 183	44 029	+	846	2,0
Ilmailualan Unioni r.y. ²⁾	2 350	2 350	-	-	-
Järjestötoimitsijain Liitto r.y.	224	227	+	3	1,3
Kemian Työntekijäin Liitto r.y.	21 605	20 840	-	765	3,5
Kiinteistötyöntekijäin Liitto r.y.	13 166	11 044	-	2 122	16,1
Kumi- ja Nahkatyöväen Liitto r.y.	16 400	15 600	-	800	4,9
Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitto KTV r.y. ¹⁾ 2)	151 221	163 667	+	12 446	8,2
Lasi- ja Posliinityöväen Liitto r.y.	5 952	5 778	-	174	2,9
Liiketyöntekijäin Liitto r.y.	95 117	94 466	-	651	0,7
Maaseututyöväen Liitto r.y.	24 221	23 997	-	224	0,9
Metallityöväen Liitto r.y. ¹⁾	155 168	154 667	-	501	0,3
Paperiliitto r.y.	52 014	51 797	-	217	0,4
Puutyöväen Liitto r.y.	49 102	46 300	-	2 802	5,7
Rakennustyöläisten Liitto r.y.	90 814	90 382	-	432	0,5
Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL r.y. ²⁾	39 607	39 607	-	-	-
Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto r.y.	26 744	27 180	+	436	1,6
Suomen Laivanpäälystöliitto - Finlands Skeppsbefälsförbund r.y.)	2 826	2 863	+	37	1,3
Suomen Merimies-Unioni - Finlands Sjömans-Union r.y.	11 310	11 044	-	266	2,4
Suomen Muusikkojen Liitto r.y.	2 751	2 675	-	76	2,8
Suomen Sosialidemokraattinen Sanomalehtimiesliitto r.y.	379	379	-	-	-
Suomen Sähköalantyöntekijäin Liitto r.y.	26 192	26 615	+	423	1,6
Teknisten ja Erikoisammattien Liitto r.y.	7 368	8 947	+	1 579	21,4
Tekstiililaitosmiesten Liitto r.y.	1 229	1 144	-	85	6,9
Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto TVL r.y. ²⁾	46 268	44 500	-	1 768	3,8
Toimittajaliitto r.y. ²⁾	150	150	-	-	-
Yleinen Lehtimiesliitto r.y.	286	293	+	7	2,4
Virkamiesten ja Työntekijäin Yhteisjärjestö VTY r.y.	114 332	109 729	-	4 603	4,0
Yhteensä	1 039 366	1 040 655	+	1 289	0,1

¹⁾ kokonaisjäsenmäärä mukaan lukien VTY:n kautta järjestäytyneet: KTV 170 667, Laivapäällystöliitto 3 063, Merimies-Unioni 12 107 ja Metalliliitto 161 262

²⁾ arvio

Henkilöstö

Vuoden 1982 lopussa oli SAK:n palveluksessa 132 henkilöä. Tämän lisäksi vuoden lopussa oli määräaikaisessa työsuhteessa 3 työntekijää ja 3 projektityöntekijää. Eläkkeellä oli 18 ja perhe-eläkettä sai 2 henkilöä.

Hallinto-osasto

HALLINTO-JAOSTO

Puheenjohtaja Pertti Viinanen
Puheenjohtajan sihteeri Anneli Roine

II puheenjohtaja Olavi Hänninen
II puheenjohtajan sihteeri Sirpa Ilola
III puheenjohtaja Lauri J. Havia
III puheenjohtajan sihteeri Marja-Leena Jylhä
Sihteeri Per-Erik Lundh
Sihteerin sihteeri Marja-Leena Pihlman
Sihteeri Simo Elomaa
Sihteerin sihteeri Eva-Kaisa Laakkonen
Hallinto-osaston sihteeri Irene Vähätalo

Suunnittelusihteeri Pentti Öhman
Suunnittelusihteerin sihteeri Marja-Leena Jylhä

KANSAINVÄLINEN JAOSTO

Kansainvälinen sihteeri Markku Jääskeläinen
Kansainvälinen toimitsija Teuvo Hömppi
Kielenkääntäjä Raili Blom
Kv. jaoston sihteeri Helena Hämäläinen
Virkailija Liisa Tervahartiala

JÄSENLIITTOJEN JÄSENISTÖN JAKAUTUMINEN 31 12. 1982

Liitto	miehiä	%	naisia	%	yhteensä
Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto r.y.	37 493	92,8	2 892	7,2	40 385
Hotelli- ja Ravintolahenkilökunnan Liitto HRHL r.y.	6 516	14,8	37 513	85,2	44 029
Ilmailualan Unioni r.y. ²⁾	1 895	80,6	455	19,4	2 350
Järjestötoimitsijain Liitto r.y.	131	57,7	96	42,3	227
Kemian Työntekijäin Liitto r.y.	12 190	58,5	8 650	41,5	20 840
Kiinteistötyöntekijäin Liitto r.y.	3 605	32,6	7 439	67,4	11 044
Kumi- ja Nahkatyöväen Liitto r.y.	5 250	33,7	10 350	66,3	15 600
Kunnallisten työntekijäin ja viranhaltijain liitto KTV r.y. ²⁾	55 765	34,1	107 902	65,9	163 667
Lasi- ja Posliinityöväen Liitto r.y.	3 356	58,1	2 422	41,9	5 778
Liiketyöntekijäin Liitto r.y.	18 595	19,7	75 871	80,3	94 466
Maaseututyöväen Liitto r.y.	19 746	82,3	4 251	17,7	23 997
Metallityöväen Liitto r.y.	124 971	80,8	29 696	19,2	154 667
Paperiliitto r.y.	38 503	74,3	13 294	25,7	51 797
Puutyöväen Liitto r.y.	31 947	69,0	14 353	31,0	46 300
Rakennustyöläisten Liitto r.y.	83 370	92,2	7 012	7,8	90 382
Suomen Elintarviketyöläisten Liitto SEL r.y. ²⁾	15 079	38,1	24 528	61,9	39 607
Suomen Kirjatyöntekijäin Liitto r.y.	13 014	47,9	14 166	52,1	27 180
Suomen Laivanpäälystöliitto - Finlands Skeppsbefälsförbund r.y.)	2 830	98,8	33	1,2	2 863
Suomen Merimies-Unioni - Finlands Sjömans-Union r.y. ,	7 268	65,8	3 776	34,2	11 044
Suomen Muusikkojen Liitto r.y.	2 198	82,2	477	17,8	2 675
Suomen Sosialidemokraattinen Sanomalehtimiesliitto r.y.	295	77,8	84	22,2	379
Suomen Sähköalantyyöntekijäin Liitto r.y.	25 412	95,5	1 203	4,5	26 615
Teknisten ja Erikoisammattien Liitto r.y.	4 339	48,5	4 608	51,5	8 947
Tekstiililaitosmiesten Liitto r.y.	1 144	100,0	–	0,0	1 144
Tekstiili- ja Vaatetustyöväen Liitto TVL r.y. ²⁾	4 000	9,0	40 500	91,0	44 500
Toimittajaliitto r.y. ²⁾	72	48,0	78	52,0	150
Yleinen Lehtimiesliitto r.y.	185	63,1	108	36,9	293
Virkamiesten ja Työntekijäin Yhteisjärjestö VTY r.y.	74 610	68,0	35 119	32,0	109 729
Yhteensä	593 779	57,0	446 876	43,0	1 040 655

²⁾ arvio

Talousosasto

Taluspäällikkö Rauno Kousa
Toimistopäällikkö Mikko Paiho
Taluspäällikön ja toimistopäällikön
sihteeri Ritva Virolainen
Isännöitsijä Aimo Parrila
Kirjanpitäjä Riitta Mänttari
Kassanhoitaja Else Vanhanen
Kassavirkailija Riitta Riihonen
Henkilöstö virkailija Sinikka Ahtiainen
Kielenkääntäjä Bertel Stenius
Vastaava konekirjoittaja Aino Peltonen
Konekirjoittaja Auli Alve
Konekirjoittaja Ulla Vettenranta
Tekstinkirjoittaja Helena Beck
Vastaava virkailija Leena Kyöstilä
Virkailija Irmeli Kivivuori
Virkailija Erja Aaltonen
Puhelinvaihteen hoitaja Seija Kettunen
Emäntä Maire Bergqvist
Vahtimestari Leo Paukku
Vahtimestarin apulainen Jouko Räsänen
Autonkuljettaja Esko Peura
Lähetäjä Leena Halonen
Lähetäjä Jaana Pennanen
Lähetäjä Merike Ottosson
Autolähetäjä Jorma Virtanen
Siivooja Helga Hartikka
Siivooja Ulla-Maija Jurvela
Siivooja Raija Korkalainen
Siivooja Pirjo Koivula
Siivooja Seija Nylander
Siivooja Mirja Räsänen
Vs. siivooja Kaija Viinikka

AMMATTIYHDISTYSARKISTO
Arkistonhoitaja Raili Oittinen
Arkistovirkailija Pirjo Haapanen
Tutkija Marjaana Valkonen

Sopimusosasto

SOPIMUSJAOSTO

III Puheenjohtaja Lauri J. Havia
Sopimussihteeri Sakari Tusa

Sopimussihteeri Raimo Kärkkäinen
Rationalisointisihteeri Antti Mattila
Sopimusjaoston sihteeri Marja-Leena Jylhä
Virkailija Tuula Suojanen

TALOUSPOLIITTINEN JAOSTO

Talouspoliittinen sihteeri Antero Tuominen
Tutkimussihteeri Jouko Heino
Tutkimussihteeri Pekka Hemmilä
Tutkimussihteeri Ismo Luimula
Tutkimussihteeri Sisko Seppä
Vs. tutkimussihteeri Peter Boldt
Tekninen tilastosihteeri Terttu Laitala
Tal.pol. jaoston sihteeri Marjut Karjalainen
Virkailija Anja Savolainen

OIKEUDELLINEN JAOSTO

Vastaava lakimies Kirsti Palankola
Lakimies Tuomo Mäkinen
Lakimies Jorma Palola
Lakimies Yrjö Sirola
Lakimies Olavi Sulkunen
Lakimies Arjo Suonperä
Oikeudellisen jaoston sihteeri Ritva Kivelä
Virkailija Paula Kivivuori-Meri
Virkailija Marja-Leena Hakkarainen

Sosiaaliosasto

Sosiaalisihteeri Lauri Kaarisalo
Työturvallisuussihteeri Pekka Ahmavaara
Toimitsija Kaija Kallinen
Työsuoje-lutoimitsija Jussi Koivu
Yritysdemokratias sihteeri Matti Kopperi
Toimitsija Seppo Niininen
Asiantuntijalääkäri Markku Toropainen
Sosiaaliosaston sihteeri Irma Raunio
Virkailija Irma Tornberg

Järjestöosasto

JÄRJESTÖJAOSTO

Järjestösihteeri Lauri Ihalainen
Naiss sihteeri Vieno Hämäläinen
Nuorisosihteeri Markku J. Jääskeläinen
Ruotsinkielinen sihteeri Kurt Gustafsson
Toimitsija Toivo Kyllönen
Toimitsija Eine Mikkonen
Toimitsija Timo Roppola
Toimitsija Pekka Sarkkinen
Järjestöjaoston sihteeri Maija-Liisa Kaasinen
Virkailija Vuokko Kempainen
Virkailija Harriet Nuutti
Virkailija Kaisa Sember

SAK-KANSA

Projektisihteeri Pertti T. Hyvönen
Projektisihteeri Osmo Kirkkola

Piiritoimistot

SAK:n HÄMEEN PIIRITOIMISTO

Piirisihteeri Seppo Jokela
Virkailija Kirsti Bister

SAK:n ITÄ-SUOMEN PIIRITOIMISTO

Piirisihteeri Pentti Immonen
Piirisihteeri Raimo Laulainen
Virkailija Helga Vanttinen

SAK:n KESKI-SUOMEN PIIRITOIMISTO

Piirisihteeri Reino Termas
Virkailija Eila Hakala

SAK:n KYMEN PIIRITOIMISTO

Piirisihteeri Kai Ritala
Virkailija Leila Oderma

SAK:n LAPIN PIIRITOIMISTO

Piirisihteeri Seppo Törmälä
Virkailija Kerttu Lahtinen

SAK:n OULUN PIIRITOIMISTO
Piirisihteeri Seppo Partinen
Piirisihteeri Tatu Moilanen
Virkailija Sointu Seppänen

SAK:n TURUN JA PORIN
SEUDUN PIIRITOIMISTO
Piirisihteeri Tapio Ketonen
Piirisihteeri Tauno Rostén
Virkailija Raija Ahlroos

SAK:n VAASAN PIIRITOIMISTO
Piirisihteeri Erkki Varpula
Virkailija Tarja Lyttinen

Koulutusosasto

KOULUTUSJAOSTO
Koulutussihteeri Jari-Pekka Jyrkänne
Koulutustoimitsija Reijo Päiväranta
Koulutustoimitsija Pentti Vainio
Koulutustoimitsija Terttu Vántänen
Koulutusosaston sihteeri Aulikki
Liukko
Virkailija Helvi Teppo

Tiedotusosasto

TIEDOTUSJAOSTO
Tiedotuspäällikkö Sakari Montonen
Tiedotussihteeri Tom Saxén
Osastosihteeri Kirsti Kekkonen-Montonen
Av-toimittaja Raili Kangas
Virkailija Marja-Leena Havia
SAK PALKKATYÖLÄINEN
Päätoimittaja Sakari Montonen
Toimitussihteeri Jouni Jokisalo
Toimittaja Kari Arola
Toimittaja Kerttu Vainio
LÖNTAGAREN
Päätoimittaja Tom Saxén
Toimitussihteeri Hans Jern
Toimitussihteeri Christina Nordgren-Siivonen

SAK TIEDOTTAA
Vastaava toimittaja Kirsti Kekkonen-Montonen
OSOITTEISTO
Osoitevirkailija Orvokki Virtanen

Tiedotusosaston sihteeri Hilikka Jukkarainen

Hakaniemen Merikiinteistö Oy

Toimitusjohtaja Aimo Parrila
Virkailija Riitta Riihonen

Asunto Oy Sakin Pirtti

Kiinteistönhoitaja Kate Honkanen

Suomen Ammattiliittojen Lomajärjestö SAL r.y.

Toiminnanjohtaja Raili Pakarinen

Jäsenyydet ja osakkuudet

Yhdistykset

Invalidiliitto r.y., Kansalaisjärjestöjen Kulttuuri- ja Raittiusliitto r.y., Kotimaisen Työn Liitto r.y., Kotineuvontaliitto r.y., Lomaliitto r.y., Menetelmätekninen Yhdistys r.y., Pohjola-Norden r.y., Rationalisointiliitto r.y., Suomen Ammattiliittojen Lomajärjestö SAL r.y., Suomen Festivaaliyhdistys r.y., Suomen Pakolaisapu r.y., Suomen YK-liitto r.y., Suomi-Neuvostoliitto-Seura r.y., Tapakasvatus r.y., Työväen Kuntoliitto r.y., Työväen Sivistysliitto r.y., Vuokralaisten Keskusliitto r.y., Kansan Sivistysrahaston Kannatusyhdistys r.y., Työterveysäätiön Kannatusyhdistys r.y., Työväen Taloudellisen Tutkimuslaitoksen Kannatusyhdistys r.y.

Säätiöt

Ammattienedistämislaitoksen Säätiö, Asuntosäätiö, Kansan Sivistysrahaston säätiö, Pohjois-Suomen Teollisuusopiston Säätiö, Työterveysäätiön Kannatuston Säätiö.

Yhtiöt

Aremainos Oy, Hakaniemen Merikiinteistö Oy, Kantava Oy, Kustannusosakeyhtiö Tammi, Matkatuomisto Oy Lomamatka, Matkatuomisto Matkarengas Oy, Työväen Akatemian Kannatusosakeyhtiö.

Osuuskunnat

Osuuspankki Yhteistuki, Rakennuskunta Haka, Valtakunnallinen Vuokralato-Osuuskunta.

Kansainväliset ammatilliset järjestöt EAY, PAY, TUAC, VAKL.

**SAK:n
tilinpäätös
1.1.–31.12.1982**

SAK:n tilinpäätös 1.1.-31.12.1982

1. YLEISET PERIAATTEET

Tilinpäätös on laadittu seuraavien yleisten laatimisperiaatteiden mukaan:

1.1. SAK:n kansanopistot, Ammattiyhdistysopisto ja Pohjolan Opisto, ovat valtionapua nauttavia, erillisiä kustannusvastuisia yksiköitä, jotka pitävät toiminnastaan erillistä kirjanpitoa ja vastaavat myös taloudenhoidostaan ja valtionavun tilityksistään Kouluhallitukselle.

1.2. Opistojen kirjanpito on tilinpäätöksenä yhdistetty SAK:n tuloslaskelmaan omina SAK:n varsinaisen toiminnan osina ennen korkokuluja. SAK:n ja opistojen keskinäisten korkotuottojen ja -kulujen sekä SAK:n Pohjolan Opistolle antaman toiminta-avustuksen aiheuttamat keskinäiset tulosvaikutukset on eliminoitu. Opistojen taseerät on tilinpäätöksessä eritelty ja samalla velka- ja saatavasuhteet eliminoitu. Opistojen tuloslaskelmat ja taseet sisältyvät liitteinä tilinpäätökseen.

2. YKSITYISKOHTAISEMPAA ERITTELYJÄ

2.1. SAK:n varsinaiseen toimintaan liittyvät valtionavut on esitetty varsinaisen toiminnan osastokohtaisissa tuotoissa. Nämä valtionavut ovat seuraavat:

Ammattiyhdistysarkisto	mk	206.960,37
Rauhantoiminta	mk	13.000,00
Solidaarisuustoiminta	mk	<u>1.081.000,00</u>
Yhteensä	mk	1.300.960,37

2.2. Opistojen valtionavut ovat seuraavat:

Ammattiyhdistysopisto		
Valtionavut	4.074.291,45	
Työsuoj.hall.av.	315.000,00	mk 4.389.291,45
Pohjolan Opisto		<u>mk 1.146.388,96</u>
Yhteenä		mk 5.535.680,41

2.3. Palkkoja, palkkioita ja eläkkeitä on maksettu seuraavasti:

SAK	mk	12.291.700,38
Ammattiyhdistysopisto	mk	5.875.857,13
Pohjolan Opisto	mk	<u>1.692.581,53</u>
Yhteensä	mk	19.860.139,04

2.4. Sijoitustoiminnan tuotot ovat seuraavat:

Hakaniemen Merikiinteistö	mk	942.936,75
Renlund, Kerava ja Lohja	mk	641.530,53
Muut vuokratuotot	mk	45.558,02
Osinko- ja osuustuotot	mk	<u>184.913,00</u>
Yhteensä	mk	1.814.938,30

2.5. Poistoja on tehty seuraavasti:

	SAK	AYO	PO	Yhteensä
Rakennukset	900,00		28.128,00	29.028,00
Kalusto ja koneet	313.000,00	142.036,34		455.036,34
Arvopaperit	404.630,00			404.630,00
Muut pitkäaikaiset menot	<u>375.000,00</u>	<u>3.553,10</u>		<u>378.553,10</u>
Yhteensä	1.093.530,00	145.589,44	28.128,00	1.267.247,44

Lisäksi Merihotellin saneerauksesta poistettu 300.000,00 mk.

3. ENEMMISTÖOSAKKUUDET

SAK omistaa osake-enemmistön seuraavista kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöistä:

	Osuus osake-pääomasta
Hakaniemen Merikiinteistö Oy	56,15 %
Kiinteistö Oy Sarviniitynkatu 4 (Kerava)	100,00 %
Kiinteistö Oy Laurinkatu 41 (Lohja)	69,00 %
Asunto Oy Sakinpirtti	100,00 %

Näistä tilikauden aikana hankittu Asunto Oy Sakinpirtti.

4. HENKILÖSTÖ

SAK:n ja opistojen palveluksessa oli 31.12.1982

	1982	1981
SAK	132	126
Ammattiyhdistysopisto	71	70
Pohjolan Opisto	23	23
Yhteensä	226	219

5. YLI/ALI JÄÄMÄ

SAK:n ja opistojen yli/alijäämät ovat ennen eliminointia tilikaudelta:

SAK	+ 9.306.342,07
Ammattiyhdistysopisto	- 222.506,65
Pohjolan Opisto	<u>27.395,34</u>
Yhteensä	+ 9.056.440,88

6. EHDOTUS YLIJÄÄMÄN KÄYTÖSTÄ

Ylijäämä ehdotetaan liitettäväksi omaan pääomaan.

TULOSLASKELMA 1.1.-31.12.1982

VARSINAINEN TOIMINTA

I HALLINTO-OSASTO

Palkat	1.619.316,80		
Palkkiot	23.300,00		
Sotu-maksut	107.000,00		
Sosiaalivakuutukset	481.591,70		
Matka- ja päivärahat	61.237,25	2.292.445,75	
1 Hallintojaosto			
Tuotot	381.477,90		
Kulut	835.840,57	454.362,67	
2 Kansainvälinen jaosto			
Tuotot	1.995.682,11		
Kulut	2.765.682,66	770.000,55	- 3.5(16.808,97

II TALOUSOSASTO

Palkat	1.800.885,13		
Eläkkeet	406.651,64		
Palkkiot	22.135,00		
Sotu-maksut	118.594,80		
Sosiaalivakuutukset	484.002,77		
Matka- ja päivärahat	50.315,85	- 2.882.585,19	
1 Taloustoiminnot			
Välitystuotot	33.053,85		
Välityskulut	15.003,00	+ 18.050,85	
Toimistotuotot	6.791.135,15		
Toimistokulut	1.543.890,24	+ 5.247.244,91	
Toimintatuotot	1.007.567,85		
Toimintakulut	1.968.383,29	- 960.815,44	
2 Arkisto			
Palkat	163.573,55		
Palkkiot	2.810,00		
Sotu-maksut	10.500,00		
Sosiaalivakuutukset	59.738,38		
Matka- ja päivärahat	1.343,70	237.965,63	
Tuotot	208.158,37		
Kulut	79.587,42	128.570,95	+ 1.312.500,45

III SOPIMUSOSASTO				
Palkat	2.162.304,09			
Palkkiot	37.532,00			
Sotu-maksut	140.000,00			
Sosiaalivakuutukset	585.436,41			
Matka- ja päivärahat	114.467,65	-	3.039.740,15	
1 Sopimusjaosto				
Tuotot	58.809,20			
Kulut	192.102,80	-	133.293,60	
2 Talouspoliittinen jaosto				
Tuotot	27.882,70			
Kulut	747.183,10	-	719.300,40	
3 Oikeudellinen jaosto				
Tuotot	426.713,42			
Kulut	234.224,98	+	192.488,44	- 3.699,845,71
IV SOSIAALIOSASTO				
Palkat	831.598,69			
Palkkiot	21.426,00			
Sotu-maksut	55.000,00			
Sosiaalivakuutukset	235.966,67			
Matka- ja päivärahat	74.044,95	-	1.218,036,31	
Tuotot	385.328,60			
Kulut	579.090,55	-	193.761,95	- 1.411.798,26
V JÄRJESTÖOSASTO				
Palkat	2.780.874,39			
Palkkiot	35.949,45			
Sotu-maksut	180.000,00			
Sosiaalivakuutukset	697.686,24			
Matka- ja päivärahat	667.573,88	-	4.326.083,96	
1 Järjestöjaosto				
Tuotot	69.233,82			
Kulut	697.129,36	-	627.895,54	
2 Naisasiat				
Tuotot	21.639,95			
Kulut	131.521,90	-	109.881,95	

3 Nuorisoasiat				
Tuotot	191.028,10			
Kulut	528.066,61	-	337.038,51	
4 Ruotsinkieliset asiat				
Tuotot	90.770,00			
Kulut	164.633,62	-	73.863,62	
5 Piiritoimistot				
Tuotot	131.080,55			
Kulut	478.732,83	-	347.652,28	- 5.858.415,86
 VI KOULUTUSOSASTO				
Palkat	517.678,00			
Palkkiot	11.515,00			
Sotu-maksut	34.000,00			
Sosiaalivakuutukset	125.450,61			
Matka- ja päivärahat	58.816,40	-	747.460,01	
Tuotot	260.587,05			
Kulut	629.564,28	-	368.977,23	- 1.116.437,24
 VII TIEDOTUSOSASTO				
Palkat	1.047.576,04			
Palkkiot	5.885,00			
Sotu-maksut	67.000,00			
Sosiaalivakuutukset	286.744,35			
Matka- ja päivärahat	43.561,10	-	1.450.766,49	
1 Tiedotusjaosto				
Tuotot	113.038,95			
Kulut	1.209.993,43	-	1.096.954,48	
2 Palkkatyöläinen				
Tuotot	634.306,63			
Kulut	1.171.669,93	-	537.363,30	
3 Löntagaren				
Tuotot	804.125,19			
Kulut	1.081.900,24	-	277.775,05	- 3.362.859,32

VIII HAKANIEMEN MERIKIINTEISTÖ

Tuotot	+	3.949.905,00	
Kulut	-	3.006.968,25	+ 942.936,75

MUUT VARSINAISEN TOIMINNAN TUOTOT

Jäsenmaksutuotot	+	32.186.853,88	
Tulonoikaisut ja -siirrot	-	400.000,00	+ 31.786.853,88
Vuokratulot	+	132.130,19	
Yhtiövastikekulut	-	86.572,17	+ 45.558,02
Muut rahoitus- ja käyttö omaisuustuotot			+ 1.127.376,64

MUUT VARSINAISEN TOIMINNAN KULUT

Jäsenmaksut	-	1.992.089,90	
Henkilöstöpalvelut	-	1.135.073,61	- 3.127.163,51

HALLINTOELINTEN KULUT

-	658.907,20
+	12.462.989,67

AMMATTIYHDISTYSOPISTO

Tuotot	8.883.089,05	
Valtionapu	4.389.291,45	
Kulut	11.447.849,48	+ 1.824.531,02

POHJOLAN OPISTO

Tuotot	1.712.766,75	
Valtionapu	1.146.388,96	
Kulut	2.889.376,78	- 30.221,07
		+ 1.794.309,95

KORKOKULUT

-	3.933.612,10
---	--------------

OMATOIMINEN TUOTTO/KULUJÄÄMÄ

+	10.323.687,52
---	---------------

POISTOT

-	1.267.247,44
---	--------------

TILIKAUDEN YLIJÄÄMÄ

+	9.056.440,08
---	--------------

TASE 31.12.1982

VASTAAVA

Rahoitusomaisuus

Rahat ja pankkisaamiset

SAK	5.255.893,71		
Ammattiyhdistysopisto	417.689,10		
Pohjolan Opisto	462.362,84	6.135.945,65	

Myynti- ja tilityssaamiset

SAK	917.284,59		
Ammattiyhdistysopisto	539.905,35		
Pohjolan Opisto	16.843,70	1.474.033,64	

Lainasaamiset

SAK		1.905.295,57	
-----	--	--------------	--

Siirtosaamiset

SAK	8.436.750,10		
Ammattiyhdistysopisto	55.263,58	8.492.013,68	

Rahoitusarvopaperit

SAK		1.961,72	18.009.250,26
-----	--	----------	---------------

Vaihto-omaisuus

Ammattiyhdistysopisto		360.269,00	
Pohjolan Opisto		10.826,70	371.095,70

Käyttöomaisuus

Maa-alueet			
SAK	30.000,00		
Ammattiyhdistysopisto	322.138,13		
Pohjolan Opisto	46.723,63	398.861,76	

Rakennukset

SAK	32.049,95		
Ammattiyhdistysopisto	32.437.071,35		
Pohjolan Opisto	1.378.303,77	33.847.425,07	

Kalusto

SAK	729.480,93		
Ammattiyhdistysopisto	331.418,13		
Pohjolan Opisto	85.979,56	1.146.878,62	

Osakkeet ja Osuudet

SAK	38.651.472,67		
Ammattiyhdistysopisto	283.786,12		
Pohjolan Opisto	7.870,00	38.943.128,79	74.336.294,24

Muut pitkävaikuttiset menot

SAK			4.032.152,58
-----	--	--	--------------

96.748.792,78

VASTATTAVAA

Vieras pääoma

Lyhytaikainen				
Ostovelat				
SAK		190.795,10		
Ammattiyhdistysopisto		253.790,51		
Pohjolan Opisto		30.271,20	474.856,81	
Siirtovelat				
SAK	1.356.475,50			
Ammattiyhdistysopisto	234.280,30			
Pohjolan Opisto	36.824,00	1.627.579,80		
Vuosilomapalkkavaraus				
SAK	1.363.300,00			
Ammattiyhdistysopisto	580.093,00			
Pohjolan Opisto	154.032,00	2.097.425,00		
Ennakonpidätykset				
SAK	457.453,00			
Ammattiyhdistysopisto	225.715,00			
Pohjolan Opisto	57.125,00	740.293,00	4.465.297,80	
Lainat				
SAK			1.274.173,26	6.214.327,87
Pitkäaikainen				
Lainat raha- ja vakuutuslaitoksilta				
SAK		26.778.000,00		
Ammattiyhdistysopisto		14.697.985,51		
Pohjolan Opisto		1.248.761,50	42.724.747,01	
Eläkelainat				
SAK		6.792.133,25		
Ammattiyhdistysopisto		523.078,50	7.315.211,75	
Lainat valtiolta				
Ammattiyhdistysopisto		38.000,00		
Pohjolan Opisto		13.970,55	51.970,55	50.091.929,31
Varaukset				
SAK				366.035,05
Oma pääoma				
Rahastot				
SAK				
Solidaarisuusrahasto		1.194.689,30		
Kulttuurirahasto		895.830,05	2.090.519,35	
Ammattiyhdistysopisto				
Rakennusrahasto		7.830.580,46		
Vararahasto		466.767,49	8.297.347,95	
Pohjolan Opisto				
Rakennusrahasto			453.000,00	10.840.867,30
Pääoma l.l.				
SAK		20.254.020,98		
Ammattiyhdistysopisto		- 195.319,80		
Pohjolan Opisto		120.491,99	20.179.193,17	
Tilikauden tulos			9.056.440,08	29.235.633,25
				96.748.792,78

SAK:n tilinpäätös 1.1. - 31.12.1982

Tilinpäätöksen liitetiedot

1. Annetut pantit omien velkojen vakuutena			
Kiinnitetty haltijavelkakirjat			mk 22.650.000,00
Osakkeet ja muut arvopaperit			mk 17.858.515,12
2. Takaukset			mk 684.950,00
3. Eläkesitoumuksista johtuvat vastuut			mk 3.257.697,00
4. Tilinpäätökseen liittyy Ammattiyhdistysopiston ja Pohjolan Opiston erilliset tuloslaskelmat ja taseet.			
5. Oman pääoman muutokset			
Rahastot			
SAK			
Solidaarisuusrahasto 1.1.	1.231.756,66		
Lisäys	400.000,00		
Käyttö	437.067,36	1.194.689,30	
Kulttuurirahasto 1.1.	662 464,10		
Käyttö	292.365,95		
Käyttö	59.000,00	895.830,05	2.090.519,35
Ammattiyhdistysopisto			
Rakennusrahasto 1.1.		7.830.580,46	
Vararahasto 1.1.		466.767,49	8.297.347,95
Pohjolan Opisto			
Rakennusrahasto, perustettu tilikauden aikana			453.000,00
			10.840.867,30
 Pääoma 1.1.			
SAK	4.684.739,03		
Edellisen tilik. ylijäämä	+ 5.569.281,95	20.254.020,98	
Ammattiyhdistysopisto	381.719,63		
Edellisen tilik. alijäämä	577.039,43	- 195.319,80	
Pohjolan Opisto	162.217,63		
Edellisen tilik. alijäämä	41.725,64	120.491,99	20.179.193,17
Tilikauden ylijäämä			<u>9.054.440,08</u>
			29.235.633,25

Luettelo käytetyistä tilikirjoista

Tuloslaskelma
 Tase
 Tase-erittely
 Pääkirja
 Päiväkirja
 Velallisreskontra

Helsinki 7. päivänä maaliskuuta 1983

Pöytäkirja
Valikko
Veikko Lehtinen
Jari Lähä
Jarmo Kari
Kaarlo Suominen
Edustajien puolesta
Elmeri Takkala
Kalevi Hämäläinen
Seppo Kari
Reino Kari
Reino Kari

Olavi Hämäläinen
Kesä
Kalevi Hämäläinen
Reino Kari
Jarmo Kari
Reino Kari
Reino Kari
Reino Kari
Reino Kari
Reino Kari
Reino Kari

Tilintarkastuskertomus

Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK r.y.:n 14. – 17.6.1981 pidetyn varsinaisen edustajakokouksen valitsemina tilintarkastajina olemme toimittaneet järjestön vuoden 1982 tilintarkastuksen hyvän tilintarkastustavan edellyttämässä laajuudessa. Tarkastuksemme tuloksena esitämme seuraavaa:

- hallituksen valitsemana on jatkuvaa tarkastusta suorittanut Tilintarkastusrengas Oy
- tilinavaus perustuu edellisen vuoden vahvistettuun tilinpäätökseen
- kirjanpito on hyvän kirjanpitotavan mukaisesti järjestetty ja tiliviennit perustuvat hyväksyttäviin tositteisiin
- tilinpäätös on oikein johdettu kirjanpidosta ja osoittaa mk 9.056.440,08 suuruista ylijäämää. Taseen loppusumma on mk 96.748.792,78
- keskusjärjestön omistamat arvopaperit ovat tallessa ja samoin vapaana olevat kiinnitetyt haltijavelkakirjat
- omaisuuden turvaavat vakuutukset ovat voimassa. Keskusjärjestöllä on lakimääräiset ja sopimusten edellyttämät henkilövakuutukset
- Opetusministeriön Ammattiyhdistysarkistolle myöntämä apuraha mk 206.960,37 on käytetty myöntämisperusteiden mukaisesti

Puollamme tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä hallitukselle ja muille tilivelvollisille vuodelta 1982.

Helsingissä 9. päivänä maaliskuuta 1983

Edellä esitetty tilinpäätös on laadittu hyvän kirjanpitotavan mukaisesti

Helsinki 9. päivänä maaliskuuta 1983

Matti Kanerva

Kalevi Koskivirta

Matti Kanerva
Matti Kanerva

Arto Kuusiola
Arto Kuusiola
HTM

Kalevi Koskivirta
Kalevi Koskivirta
HTM

Rätt till tryggt och meningsfullt arbete

jubileumsårets viktigaste mål

Som fackföreningspolitiska mål för jubileumsåret uppställde FFCs fullmäktige rätten till tryggt och meningsfullt arbete, ökad demokrati i arbetet, näringslivet och samhället, ökad jämställdhet i arbetet, under fritiden och i fackföreningsrörelsen och ett starkare internationellt samarbete.

Full sysselsättning kan uppnås

De FFC-anslutna förbundens ledande organ behandlade sysselsättningen på ett gemensamt sammanträde som markerade upptakten till jubileumsåret. FFC gav den fulla sysselsättningen prioritet bland sina målsättningar och konstaterade att detta mål kan uppnås inom rimlig tid om alla till buds stående medel används.

Full sysselsättning kan uppnås betydligt lättare om det råder ekonomisk tillväxt. Den offentliga maktens ekonomiska möjligheter till en stimulerande politik bör användas helt och hållet, likaså den offentliga sektorns egna sysselsättningsmöjligheter. Dessa möjligheter är ännu till stor del outnyttjade.

Nya åtgärder och idéer för sysselsättning

Sysselsättningsläget, som länge varit svårt, har aktualiserat nya åtgärder för att minska arbetslösheten. Nya idéer har förts fram. Bl.a. föreslås en omfördelning av arbetet genom arbetstidsförkortning och ökad ekonomisk demokrati genom att utnyttja och förbättra samarbetsförfarandet i sysselsättningsfrågor.

Överenskommelse om åtgärder och förfaringssätt

En hög sysselsättningsnivå är nödvändig - det är man i stor utsträckning ense om i samhället. Ökad sysselsättning förutsätter dock att alla beslutsfattare också i sitt praktiska arbete handlar i enlighet med detta mål.

Facket förutsätter att den offentliga makten, intresseorganisationerna och näringslivet kommer överens om de praktiska åtgärder och förfaringssätt som snabbt kan förbättra sysselsättningsläget.

Noggrann avvägning av målen

Den ökande arbetslösheten, särskilt den stora ungdomsarbetslösheten, är ett allvarligt samhälleligt problem. Den förutsätter också att facket noggrant avväger sin egen verksamhet och sina mål, framhöll republikens president Mauno Koivisto i sitt tal på FFC-jubileets huvudfest på Olympiastadion 13. 6. 1982. Enligt presidenten finns det ingen lätt lösning på sysselsättningsproblemet. Vi måste förhålla oss reserverat till försöken att i största allmänhet sätta fart på investeringarna i varuproduktionen, eftersom dessa kanske inte leder till något annat än en ökning av kapitalinsatsen och en minskning av arbetsinsatsen i produktionen.

Att minska arbetslösheten är en så central ekonomisk och samhällspolitisk uppgift att alla samhällskretsar bör vara med om att fullgöra den. Facket kan inte ensamt lösa detta problem. Det kan emellertid öva ett betydande inflytande på utformningen av vårt lands ekonomi och sys-

selsättningens utveckling' under de kommande åren.

Utbyggd demokrati

Det största hindret för en fungerande politisk demokrati är det omotiverat starka skyddet av den privata ägarerätten. Också tolkningen av vilka lagar det är som ska stiftas i grundlagsordning har bromsat realiseringen av demokratin. I praktiken har facket i avtalsrörelserna fått pröva på detta bl.a. genom att regeringarna har haft svårigheter med att få prisregleringsbefogenheter.

Därför kräver facket att bestämmelserna om kvalificerad majoritet ändras så de motsvarar de demokratiska uppfattningar som är typiska för parlamentarismen. Speciellt viktigt är det att göra det möjligt att stifta skattelagar i vanlig ordning.

EKONOMISK DEMOKRATI

Riksdagen och regeringen kan inte tillräckligt påverka näringslivet. Den ekonomiska makten ligger i händerna på ett fåtal och utvecklingen går mot allt större koncentration. Löntagarnas möjligheter att påverka besluten i arbetslivet är helt otillräckliga.

De företag som är av samhällelig betydelse bör förstatligas och den statliga företagsamheten ges större utrymme. Samhällets möjligheter att påverka besluten i banker och försäkringsbolag bör ökas.

Avtalssystemet bör utvecklas. Det gäller att reglera inte bara löntagarnas löner utan hela inkomstbildningen, också kapitalinkomsterna. Sam-

hållsstöd åt företag bör vara förknippat med något slags förpliktelser, t.ex. av sysselsättningsfrämjande art.

DEMOKRATI I ARBETSLIVET

Finland släpar efter i fråga om utvecklingen av företagsdemokrati. Samarbetslagen är först det första steget på denna väg. Alla viktiga beslut i arbetslivet fattas av företagsledningen. Denna svarar för sina beslut inför ägarna men inte inför samhället och de anställda.

Våra erfarenheter hittills av samarbetet inom företag har varit blandade. Endast alltför ofta är arbetsgivaren ointresserad av saken. Facket anser att allt flera frågor bör behandlas enligt den modell som ges av samarbetslagen.

Att förnya och demokratisera arbetslivet är centrala mål för facket. Löntagarna bör ha rätt att vara med om att fatta de beslut som berör dem själva. Alla, som å löntagarnas vägnar medverkar i företagsdemokratiskt beslutsfattande av något slag, bör ha en tryggad ställning så att arbetsgivaren inte kan utöva påtryckningar på dem.

DEMOKRATI I FACKET

Den organisatoriska strukturen och beslutsprocessen i fackföreningsrörelsen är av gammalt demokratiska. Ändå har problem uppkommit i facket. Såsom ofta är fallet i stora organisationer som verkar enligt den representativa demokratins principer gäller det också i facket att det är alltför få som aktivt deltar i verksamheten. Medlemsförhållandet hotar att utveckla sig till ett kundförhållande.

Till de centrala diskussionsämnena under jubileumsåret hörde demokra-

tin i fackföreningsrörelsen: hur demokratisk är beredningen av ärendena, fattas besluten alltid i demokratisk ordning, iakttas besluten och på vilket sätt övervakar man att besluten förverkligas?

INRE DEMOKRATI - EN DEL AV EN STÖRRE HELVET

Den fackliga demokratin kan utvecklas. Främst gäller det att aktivera allt flera medlemmar. Verksamhetsformerna bör göras intressanta och systemet för beslutsfattandet bör utvecklas. Allt flera bör få veta att de har möjlighet att vara med om att fatta de viktiga besluten.

Facket bör allvarligt överväga huruvida avtalssystemet borde utvecklas i riktning mot lokalt avgörande av en del av frågorna.

Ju större delar av arbetsgivarnas nuvarande makt man genom företagsdemokratiska reformer kan överföra på löntagarna, desto större krav ställer detta på arbetarna. Det blir då allt viktigare att arbetarna deltar i fackets arbete. Annars kan solidariteten glömmas bort och slå över i gruppegoism.

Jämställdhet i arbetslivet

Det finns många former av diskriminering i arbetslivet. Vår lagstiftning har flera brister i det avseendet. I arbetarskyddslagstiftningen fäster man t.ex. inte uppmärksamhet på kvinnornas problem.

Den tekniska utvecklingen i arbetsmiljön har i förening med erkännandet av jämlikhet mellan könen som allmän princip i samhället väsentligt förändrat behovet av speciallagstiftning beträffande kvinnan. Den risk för gifter med långvarig verkan som kemikaliseringen av arbetsmiljön medfört bör betraktas som ett

problem som med tanke på kommande generationers trygghet kräver åtgärder av lagstiftaren.

I en serie målsättningar beträffande jämställdhet som antogs av FFCs fullmäktige behandlas den diskriminering som förekommer bl.a. i rekryteringen, utbildningen och avlöningen.

Att uppnå jämställdhet i arbetslivet är en av fackets centrala uppgifter. Bl.a. bör det införas kollektivavtalsbestämmelser som främjar jämställdheten. Olikvärdigheten i avlöningen bör slopas.

ARBETSGRUPPEN FORTSÄTTER

Den arbetsgrupp som FFCs styrelse tillsatt med uppgift att behandla jämställdheten i arbetslivet fortsätter sitt arbete fram till nästa kongress. Den följer med på vilket sätt målsättningarna förverkligas i den egna organisationen och i arbetslivet.

Arbetsgruppen följde under hela året på nära håll med beredningen av jämställdhetslagen. Bl.a. deltog den i seminarier och beredningen av FFCs remissyttrande.

Brobyggnadsarbete för att trygga freden

Facket kan hävda de arbetande människornas intressen när fred råder. Fackliga och mänskliga rättigheter och demokrati i ordets politiska och ekonomiska mening är möjliga bara under fredliga förhållanden. FFC och världens fackföreningsrörelser understryker ständigt nödvändigheten av fredsarbete och nedrustning.

FFCs huvudutgångspunkt är oförändrad: brobyggnadsarbetet för att lindra spänningen och trygga freden i Europa och hela världen fortsätter.

INTERNATIONELLT ARBETE - INTRESSEBEVAKNING

Fackets internationella verksamhet är allt tydligare direkt intressebevakning. De multinationella företagens makt ökar, migrationen mångfaldigas och arbetslösheten tilltar. Det här är utmaningar som facket måste svara på. Också arbetet mot massarbetslösheten och för att bevara realförtjänsterna och socialskyddet är internationellt.

Utan fackets samfällda internationella framträdande blir den miljoner och åter miljoner långa arbetslöshetskön inte kortare.

Facket är alldeles speciellt intresserat av en ny internationell ekonomisk ordning vare sig det sedan är fråga om utvecklingssamarbete, världshandeln eller en ny arbetsfördelning.

FÖR FÖRHANDLINGAR I NORDEN OM KÄRNVAPENFRI ZON

Fredsmötet i anslutning till det 75-åriga FFCs jubileumsår värdade till de nordiska länderna och uppmanade dem att snarast inleda förhandlingar om ett kärnvapenfritt Norden. Mötet fördömde all stationering i Europa av nya vapensystem såsom medeldistansrobotar och Eurorobotar.

Ett kärnvapenfritt Norden skulle vara ett steg på vägen mot en större kärnvapenfri zon i Europa.

FINLAND BÖR VARA AKTIVT

Finland bör vara aktivt också i nedrustningen. Landet bör uppriktigt sträva efter successiv nedrustning.

Verksamheten för fred, avspänning och nedrustning är aktuellare än någonsin förr.

FFC INSTIFTADE FREDSPRIS

Det fredspris som FFC har instiftat tilldelas som erkänsla en finländsk privatperson eller sammanslutning som verkar särskilt energiskt och ut hålligt för freden. Priset, 10 000 mark, utdelas första gången år 1983.

Den ekonomiska utvecklingen

Rätt allmänt antog man att den s.k. andra oljekrisen skulle bli lättare att klara av än den första. Detta har visat sig oriktigt. Man väntade sig också en betydande ekonomisk återhämtning 1982. Dessa förhoppningar sveks såväl internationellt som i Finland. OECDs ekonomisk-politiska sekretariat måste flera gånger sänka sina tillväxtprognoser.

I Finland blev den ekonomiska tillväxten år 1982 ännu långsammare än 1981. Totalproduktionen ökade med endast 1,6 % år 1981 och enligt preliminära uppgifter blott en knapp procent 1982.

Tillväxten beredde i huvudsak på ökningen i den offentliga sektorn. Den uppskattas år 1982 ha vuxit med 3,5 %. Den privata serviceproduktionen ökade med c. 2 %. Däremot minskade byggnadsverksamheten och produktionen i fabriksindustrin. Byggnadsverksamheten minskade c. 2 %. Antalet statsbelånade bostäder som uppfördes var 46 000, dvs. 2 500 mindre än året innan.

Exportvolymen ökade blott obetydligt. Överskottet i handeln mellan Finland och Sovjetunionen begränsade östexportens tillväxt. Västexportens volym minskade.

Exporten minskade till volymen i nästan alla varugrupper. Undantag utgör endast metallindustrin, vars exportleveranser till Sovjetunionen fortfarande ökade, samt den kemiska

industrin. Varuexportens volym ökade med 0,5 %. Synnerligen stora exportsvårigheter förekom i pappersindustrin och den mekaniska träförädlingsindustrin. Hela skogsindustriens export minskade med 5 %.

Den allt långsammare tillväxten i omvärlden föranledde år 1982 en omläggning av den ekonomiska politiken i försiktigt stimulerande riktning. Statens finansieringsbehov förblev under den gångna högkonjunkturen relativt stort och ökade under år 1982. Statsskuldens snabba utveckling ökade samtidigt kostnaderna för skötseln av statsskuden. Dessa kommer att belasta statshållningen under kommande år. A andra sidan har man kunnat ta en stor del av lånen i utlandet. Härigenom har penningmarknaden i hemlandet förblivit lätt.

Genom dessa åtgärder har man försökt upprätthålla och stimulera den ekonomiska utvecklingen. A andra sidan minskar de möjligheterna för en stimulanspolitik i framtiden.

Konsumentpriserna steg 9,3 % år 1982. Priserna utvecklades således i det stora hela som man antog då Pekkanenuppgörelsen ingicks. Index-talet för november överskred med 0,2 % det tak för indexvillkoret som avtalats två år tidigare. Man har kommit överens om att de lönehöjningar som ansluter sig till detta förverkligas genom nya avtal.

År 1981 var en tredjedel av konsumentprisstegringen en följd av den utländska prisutvecklingen. Förhöjningarna i de offentliga avgifterna var också klart inflationsdrivande och höjde prisnivån med c. 2 %. Löntagarnas nominella förtjänster steg år 1982 med i medeltal 10,6 %, varav de avtalsenliga förhöjningarna svarade för 8,3 %. Realförtjänsterna ökade år 1983 med 1,2 %.

Sveriges nya regering devalverade 8. 10. 1982 kronan med 16 %. Trots att Finlands Bank två dagar tidigare devalverat marken med c. 4 %, blev man i den nya situationen tvungen att pånytt devalvera marken. Devalveringarna på sammanlagt c. 10 % beräknas ge industrin, framförallt exportindustrin, en konkurrensförmån på c. 2 mrd mark i året. Devalveringen var också förknippad med en rad andra betydande ekonomisk-politiska åtgärder. Omsättningskatten på industriinvesteringar sänktes, likaså arbetsgivarnas sjukförsäkringsavgifter. Detta i förening med vissa andra åtgärder innebar en kostnadsinbesparing på en dryg miljard och den kommer även den arbetsintensiva hemmamarknadsindustrin till godo. Sammanlagt ger det s.k. devalveringspaketet industrin en förmån som ungefär motsvarar den förmån som en devalvering på 16 % skulle ge.

För att finansiera de ekonomisk-politiska avgörandena höjs omsen från 14 % till 16 % sommaren 1983.

Åtgärderna beräknas höja konsumentpriserna med sammanlagt c. 4 % under ett år. De omedelbara pris-effekterna framsköts genom ett mycket omfattande prisstopp som sträckte sig till mitten av december. Visserligen bröt regeringen själv spärren när den förhastat höjde oljepriset.

I samband med devalveringen avgav regeringen också en tilläggsbudget för sysselsättningen.

Då tillväxten var låg ökade arbetslösheten. I december 1982 var antalet arbetslösa över 162 000, dvs. c. 12 000 fler än vid motsvarande tidpunkt året innan. Årets genomsnittliga arbetslöshetsgrad var 6,2 %.

Trots den tilltagande arbetslösheten ökade utbudet på arbetskraft med ytterligare c. 30 000 personer. Det svåra arbetsmarknadsläget kom

tydligast till uttryck i ett minskande antal vakanta arbetsplatser. Därför ökade framförallt ungdomsarbetslösheten åter snabbt. Också antalet långvarigt arbetslösa och äldre arbetslösa håller på att öka. C. 13 % av de arbetslösa arbetssökande hade i slutet av året varit arbetslösa över ett år i en följd. Det är en tredjedel mer än året innan.

Svenska verksamheten

FFC:s svenska verksamhet har under verksamhetsåret baserats på kongressens beslut att genom en analys av den svenska fackliga verksamheten systematiskt gå in för en effektivare och mångsidigare insats och att stimulera medlemsförbunden samt platsorganisationerna till arbete bland de svenska medlemmarna.

Svensk 75-årsfest

För att göra medlemmarna allmänheten medvetna om att den jubilerande centralorganisationen också har ett stort antal svenska medlemmar arrangerades en svensk 75-årsfest i Vasa 14.3.

Den svenska festen blev en framgång. Publiktillströmningen var större än väntat och alla de finlandssvenska regionerna var representerade.

I samband med festen arrangeras-

des ett stort seminarium med temat "Trygghet i arbetslivet" för de svenska aktiva i fackavdelningarna. Arbetet som gjordes på seminariet kom att ligga som grund för följande års verksamhetsplanering.

Seminariet och 75-årsfesten visade att den finlandssvenska medlemskåren inte är passiv utan gärna deltar i fackföreningsarbetet då de ges möjlighet att göra det på sitt eget modersmål.

Revisionen av Ålands självstyrelselag har fortsatt. Sekretariatet har på begäran av den åländska platsorganisationen utrett lagförslagets eventuella inverkan på de åländska lönta-garna och vänt sig till statsrådet med en skrivelse i ärendet.

Ålands fackliga platsorganisations begäran om ett utredning av möjligheterna att grunda en FFC-byrå med ombudsman på Åland har behandlats inom centralorganisationen samt tillsammans med medlemsförbunden. Man fann härvid att det inte idag finns möjligheter att inrätta den önskade ombudsmannatjänsten. Däremot försätter arbetet på att tillsammans med medlemsförbunden öppna ett kontor i Mariehamn.

Kursverksamheten bland de svenska medlemmarna har varit föremål för en noggrann analys i sekretariatets arbetsutskott. Resultatet av analysen ligger som grund för kursplaneringen 1983 vari man också har beaktat de synpunkter som seminariet i Vasa framförde. Bland kurserna för svenska medlemmar kan nämnas den specialkurs som riktades till döva medlemmar och genomfördes med tolkning till teckenspråket. Den svenska grundutbildningen har fått ökade resurser genom det utbildningspaket som utarbetats för "Fackskolor" vilka drivs av platsorganisationerna.

Löntagaren

FFC:s tidning Löntagaren är avsedd för FFC-kollektivets svenskspråkiga medlemmar. Under året genomfördes en teknisk omläggning av adressregistret så, att största delen av mottagarna numera på basen av en språkkod tas direkt ur fackförbundens medlemsregister. Upplagan har som en följd av detta något ökat, men t.v. nås inte mer än c. hälften av alla de svenska medlemmarna av Löntagaren.

Löntagaren utkom 1982 med 42 nummer. Under vårens lopp ägnades FFC:s 75-årsjubileum stor uppmärksamhet: den svenska festen i Vasa och huvudfesten i Helsingfors och särskilt presentationen av fackets historiska utveckling och under jubileumsåret aktualiserade reformkrav, utgjorde större satsningar. Ett par av jubileumsårets diskussionsunderlag - "Facket och sysselsättningen" och "Facket och demokratin" som på finska utgavs i broschyrform, ingick som bilagor i Löntagaren.

Ytterligare gjordes ett par större satsningar i form av reportage från industriorterna Jakobstad och Dalsbruk.

Övrig svensk information

FFC:s svenskspråkiga presstjänst har främst gällt styrelse- och fullmäktigebeslut. I anledning av 75-årsjubileet arrangerades svenska och tvåspråkiga informationsträffar och framställdes bakgrundsmaterial om FFC:s historia och aktuella målsättningar.

Under året utgavs FFC:s fackliga kalender för nionde gången.

*trygghet genom
samverkan*

**jubileumsåret-82 Huvudfest
i Helsingfors den 13.6.1982**

Under parollen "Låt oss förena våra splittrade krafter" grundades Finlands Landsorganisation den 15. april 1907. I slutet av det året bestod Landsorganisationen av 18 fackförbund och 26 000 medlemmar.

Fackföreningsrörelsen har under sina 75 år genomlevat tider både av svåra motgångar och stora framgångar. Artionen av seg kamp har lett till vad FFC är idag: en enhetlig och stark organisation med över en miljon medlemmar.

Den 13. juni 1982 marscherade 32 000 FFC-medlemmar för arbete, demokrati, jämlikhet och fred.

The right to secure and purposeful work the most important aim of SAK anniversary year

The Congress of the Central Organization of Finnish Trade Unions (SAK) approved the following goals for trade union policy during its anniversary year: the right to secure and purposeful work; the promotion of democracy at work, in economic life and in society; the promotion of equality at work, in leisure time and within the trade union movement; the strengthening of international Co-operation.

It is possible to achieve full employment

At the Joint Opening Meeting of the anniversary year, the decision making organs of SAK's member unions dealt with the question of employment. SAK gave priority to the goal of full employment, claiming that it is possible to achieve this goal in a reasonably short time provided all possible means were taken into use.

Economic growth makes it considerably easier to achieve full employment. Full advantage must be taken of the government's possibility to create reflationary policies, as well as the public sector's own possibilities to create employment. There are still many such possibilities which have not been exploited.

New measures and ideas for a reduction in unemployment

The lengthy duration of the present employment situation has also brought forward new ideas for the reduction of unemployment. These include a re-distribution of work by

a reduction in working hours as well as increasing economic democracy by taking advantage of and improving methods of Cooperation in questions of employment.

The need for agreement on action and procedure

A high level of employment is necessary. On this there is a wide consensus in society. But in order to increase employment all decision makers must work towards this end not only in theory but in practice.

The trade union movement stresses the need for the government, pressure groups and representatives of trade and industry to agree on the kind of practical measures to bring about a fast improvement in the employment situation.

An improvement in the employment situation requires the careful weighing of alternatives

Increasing unemployment, especially the high level among the young, is a serious problem for society. It means that the trade union movement, too, must implement measures of its own and give careful consideration to its goals. This was the opinion of President Mauno Koivisto in a speech given at the main celebration of SAK's 75th anniversary held at the Olympic Stadium on June 13th, 1982. According to the President there were no easy solutions to the employment problem. We must regard a general acceleration of investment in the production of goods

with careful reservation since this might only lead to growth in capital investment and to a decrease in the investment of labour in production.

The reduction of unemployment is a task so central to economic and social policy that it requires the involvement of all sectors of society. The trade union movement alone cannot solve this problem. It can, however, have significant affect on the country's economy and at the same time on the form which the development of employment takes in the future.

The expansion of democracy

The major obstacle to the functioning of political democracy is the lack of basis for which private ownership is so strongly supported. Also the interpretation of which laws must be passed through constitutional procedure requiring a five sixths majority has held back the implementation of democracy. The trade union movement has had practical experience of these difficulties in conducting negotiations when, for example, the government has had difficulty in obtaining the necessary power to regulate prices.

Therefore the trade union movement demands that statutory majority requirements be reformed to correspond to the democratic concepts characteristic of parliamentarism. It is of particular importance to make the adjustment of tax laws possible under normal legislative procedure.

ECONOMIC DEMOCRACY

Parliament and the government do not have adequate influence on the economic life of the country. Economic power is in the hands of a few, and the developments is towards ever greater concentration. The possibilities of the wage earner to influence decisions in working life are completely inadequate. Those private enterprises of most important political significance must be nationalized and state-owned enterprises must be given more room to manoeuvre. Society must be given greater possibilities to influence the decisions of banks and insurance companies.

Collective bargaining must be developed in such a way that it regulates not only the income of wage earners but also the whole structure of incomes including capital gains. When society supports private enterprise, such support must be subject to some kind of obligation - to support employment for example.

DEMOCRACY IN WORKING LIFE

Finland is lagging in the development of industrial democracy. The law concerning the participation of workers in corporate decision making is only the first step in this direction. All important decisions in working life are made by the management, which is responsible only to its owners and not to society nor its workers.

Our experience until now concerning Cooperation with private enterprise is mixed. All too often employers are not interested. The trade union movement is of the opinion that more and more questions must be dealt with according to the model of the law concerning the participation of workers in corporate decision making.

Reform and democracy at work are central aims of the trade union movement. Wage earners must have the right to participate in the making of decisions which they themselves will be affected by. All those who participate in some kind of decision making within the system of industrial democracy on behalf of the wage earner must be ensured a secure position whereby they will come under no pressure from employers.

DEMOCRACY IN THE TRADE UNION MOVEMENT

The organizational structure and decision making process of the trade union movement have a long history of democracy. However, problems have arisen within the trade union movement. In the manner of large organizations functioning on the principle of democratic representation, in the trade union movement, too, there are too few who participate actively in its functioning and the concept of membership is in danger of becoming a client-like concept.

One of the central subjects of discussion during SAK's anniversary year was democracy in the trade union movement: how democratic is the preparation of the matter in hand; are decisions always made through democratic procedure; are decisions upheld and how is the implementation of decisions supervised?

INTERNAL DEMOCRACY - PART OF A GREATER WHOLE

Democracy can be developed in the trade union movement. It is of primary importance to activate more and more members. Modes of operation must be made more interesting and the decision making process

must be developed so that more and more members know that they have the possibility to take part in the making of important decisions.

The trade union movement must seriously consider whether the system of collective bargaining can be developed in such a way that some questions can be solved at the local level.

The more the power presently held by the employers can be transferred to the wage earner by way of the reforms in industrial democracy, the greater the demands this makes of the worker. The participation of the worker in the work of the trade union movement is thus more important than ever so that solidarity is not forgotten and turned into group self-interest.

Work to achieve equality in working life

There are many forms of discrimination of working life. On this matter our legislation falls short in many respects. Work safety legislation pays no attention to the problems of women, for example.

Technical development at the work environment and the acceptance of sexual equality as a general principle in society have changed fundamentally the need for special legislation in regard to women. The risk of poisons with long-lasting effects which the increasing use of chemicals has brought to the work environment must be considered a problem which, for the safety of future generations, requires legislation.

In the set of goals dealing with equality approved by the SAK Congress, the appearance of discrimination in working life is dealt with - including discrimination in the selection of employees, in training and in salaries.

The achievement of equality at work is one of the central tasks of the trade union movement. The task will be accomplished, for example, by stipulations in work agreements promoting equality, and by removing inequalities in wages and salaries.

THE WORK GROUP CONTINUES ITS WORK

The "Equality in working life" work group set up by SAK's Executive Committee will continue its work until the next delegate meeting by following how a set of goals is implemented in its own Organization and in working life. The work group followed closely the preparation of the law concerning equal opportunities for the sexes for the whole year, participating in seminars etc. as well as the preparation of SAK's report on the draft bill.

Bridge-building to secure peace

The trade union movement champions the cause and defends the rights of those working on behalf of peace. The political and economic significance of the concepts 'trade union', 'human rights' and 'democracy' exist only when peace prevails. SAK and the trade union movements of the world stress continually the absolute necessity of disarmament and work for peace.

SAK's basic point of departure is unchanged: our bridge-building on behalf of détente and the securing of peace in Europe and the world goes on.

INTERNATIONAL COOPERATION - KEEPING GUARD ON THE RIGHTS OF MEMBERS

It is increasingly clear that the trade union movement's international ac-

tivities are a direct way of keeping guard on the rights of members. The growth in the power of multi-national companies, the accelerating growth in emigration and the great increase in unemployment are challenges which the trade union movement must face up to. Work against mass unemployment and for maintenance of real earnings and social Security is also carried out on an international basis.

Without the trade union movement showing an internationally united front the queue of millions upon millions of unemployed will not be shortened.

The trade union movement is especially interested in a new international economic order, whether it be a question of development Cooperation, world trade or a re-distribution of work.

THE NORDIC COUNTRIES AND A NUCLEAR-FREE ZONE IN NORTHERN EUROPE

SAK's 75th anniversary Peace Conference appealed to the Nordic countries to begin with all speed to negotiate on a nuclear-free zone in northern Europe. The conference condemned all new weapons' systems such as the siting of medium range missiles and Euro-missiles in Europe.

A nuclear-free zone in northern Europe would be a step towards a wider nuclear-free zone in Europe.

FINLAND MUST BE ACTIVE

Finland must be active in the field of disarmament too. Phased disarmament must be one of the sincere aims of our country.

Action on behalf of peace, détente and disarmament is more topical now than ever before.

SAK ESTABLISHES PEACE PRIZE

A peace prize established by SAK will be granted in recognition of any private Finnish Citizen or society that has worked particularly vigorously and unrelentlessly on behalf of peace. The 10 000 Fmk prize will be awarded for the first time in 1983.

Economic development

The idea put forth in 1980 that the so-called second oil crisis might be got through less painfully than the first has been proved to be wrong. A significant revival in economic development was expected during 1982. These hopes were disappointed both at the international level and in Finland. The Economic Policy Secretariat of the OECD were obliged on a number of occasions last year to lower their prognosis concerning growth.

In Finland during 1982 growth in production continued to slow down. Whereas economic growth in 1981 was 1.6%, estimates for last year's development are less than 1%.

For the most part it was the public sector which experienced economic growth. It is estimated to have grown by 3.5% in 1982. Production in the service industries grew by about 2%. In contrast, production in the areas of building and manufacturing fell. In the building sector there was a decline of about 2%. 46 000 dwellings were built through state loans, which is 2 500 fewer than the previous year.

Growth in exports continued to

fall. The trade surplus between Finland and the Soviet Union restricted exports to the East. Exports to the West fell.

The export of goods fell in quantity in almost all fields. The only exceptions to this development were in the metal industry, whose exports to the Soviet Union continued to grow, and the chemical industry. In quantity the export of goods grew by 0.5%. Extremely great difficulties were felt in the export of paper industry and mechanical wood processing industry products. Forestry industry goods decreased by 5%.

Due to the fall off in economic growth, cautious reflationary measures were applied to the economy in 1982. During the earlier boom, State capital requirements remained relatively high and increased during 1982. At the same time, the state debt grew at a fast pace, increasing debt service costs, a development which will strain the state economy in future years. On the other hand, it has been possible to take a considerable share of loans from abroad, a fact which has eased the burden on domestic money markets.

There has, on the one hand, been an attempt to use these measures to maintain and revive economic development but, on the other hand, they will limit the scope of fiscal policy in the future. Fiscal policy in 1982 brought a slight revival to economic development.

Consumer prices rose by 9.3% in 1982. Thus prices developed, roughly speaking, as they were expected to at the time of the conclusion of the Pekkanen agreement. The November index deviated from the index clause ceiling agreed two years previously by 0.2%. It has been agreed that wage increases involved will be implemented under a new agreement.

In 1981 about one third of the rise in consumer prices was the result of price developments abroad. The tariff policy of the public economy also accelerated inflation appreciably. About 2% of price increases in 1982 was brought about by state measures. The nominal incomes of wage earners rose in 1982 by an average of 10.6% of which the influence of collective agreements accounted for 8.3%. Real incomes rose during 1982 by 1.2%.

On 8th October, 1982 the new Swedish government devalued the crown by 16%. Although, two days earlier the Bank of Finland had devalued the Fmk by about 4%, the new situation meant that it was necessary to devalue the Fmk again. A total devaluation of about 10% gave industry and especially the export industry a competitive edge worth about two thousand million Fmk a year. Other considerable economic policy measures were implemented in conjunction with devaluation. The lowering of turnover tax for industrial investment and of the employer's sickness insurance contribution together with certain other measures meant a cut back in expenditure of a good thousand million Fmk also for the labour intensive domestic manufacturing industry. Together, the devaluations and the other measures implemented in conjunction with them brought a benefit to industry corresponding to a devaluation in the order of about 16%.

To finance economic policy measures it was decided to increase turnover tax from 14 to 16% in summer 1983.

Measures are expected to increase consumer prices by a total of 4% during the year. Immediate pressure on prices has been fairly extensively postponed by the price freeze which continues to the end of December.

The government itself, it is true, broke the freeze when it overhastily raised the price of oil.

In conjunction with the decision to devalue, a supplementary budget concerning employment was also agreed upon.

With economic growth remaining at a low level there was a further increase in unemployment in 1982. In December there were more than 162 000 unemployed, or 12 000 more than the same time the previous year. According to preliminary information the average level of unemployment for the year was about 6%.

In spite of the increase in unemployment, the labour force supply increased once more by about 30 000 persons. The decline in the employment situation could be seen most clearly in the decrease in the number of work places open. For this reason there was once again a fast increase in unemployment among the young. Also the number of long-term unemployed and elderly unemployed is growing. Since the end of the year the number of those unemployed continuously for more than a year was about 13% of those seeking work, or about one third more than the previous year.

